

**KATOLICKI UNIWERSYTET LUBELSKI
WYDZIAŁ NAUK HUMANISTYCZNYCH**

INSTYTUT HISTORII SZTUKI

Informator o studiach 2005/2006

Al. Raławickie 14
20-950 Lublin
tel. (081) 4454337
e-mail: histszt@kul.lublin.pl

INSTYTUT HISTORII SZTUKI KUL

Dyrektor Instytutu

Dr hab. Bożena Iwaszkiewicz - Wronikowska, prof. nadzw. KUL

KATEDRA HISTORII SZTUKI STAROŻYTNEJ I WCZESNOCHRZEŚCIJAŃSKIEJ, tel. 445-43-33

Kierownik Katedry: Dr hab. Bożena Iwaszkiewicz-Wronikowska, prof. nadzw.

Dr hab. Ryszarda Bulas, prof. nadzw.

Dr Daniel Próchniak, st. wykładowca

Mgr Anna Głowa, doktorant

KATEDRA HISTORII SZTUKI ŚREDNIOWIECZNEJ POWSZECHNEJ, tel. 445-43-42

Kierownik Katedry: Prof. dr hab. Urszula Mazurczak, prof. nadzw.

Dr Jowita Patyra, adiunkt

Mgr Małgorzata Żak, doktorant

KATEDRA HISTORII SZTUKI ŚREDNIOWIECZNEJ POLSKIEJ, tel. 445-43-42

Kierownik Katedry: Dr hab. Jadwiga Kuczyńska, prof. nadzw.

Dr Joanna Szczęsna, asystent

Mgr Edyta Klinger, doktorant

KATEDRA HISTORII SZTUKI NOWOŻYTNEJ, tel. 445-43-41

Kurator katedry: Prof. dr hab. Urszula Mazurczak, prof. nadzw.

Dr Irena Rolska-Boruch, adiunkt

Ks. Dr Jan Nieciecki, adiunkt

Dr Krzysztof Gombin, adiunkt

KATEDRA KULTURY ARTYSTYCZNEJ, tel. 445-43-35

Kierownik Katedry: Dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz, prof. nadzw.

Dr hab. Agnieszka Bender, adiunkt

KATEDRA HISTORII SZTUKI NOWOCZESNEJ, tel. 445-43-34

Kierownik Katedry: Dr hab. Lechosław Lameński, prof. nadzw.

Dr Dorota Kudelska, adiunkt

Dr Jacek Jaźwierski, adiunkt

Mgr Elżbieta Błotnicka - Mazur, doktorant

KATEDRA HISTORII SZTUKI WSPÓŁCZESNEJ, tel. 445-43-98

Kierownik katedry: Dr hab. Małgorzata Kitowska-Lysiak, prof. nadzw.

Dr Marcin Lachowski, adiunkt

KATEDRA HISTORII SZTUKI KOŚCIELNEJ, tel. 445-43-43

Kierownik katedry: Ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński, prof. zw.

Dr Bożena Kuklińska, st. wykładowca

KATEDRA TEORII SZTUKI I HISTORII DOKTRYN ARTYSTYCZNYCH, tel. 445-43-98

Kierownik Katedry: Prof. dr hab. Elżbieta Wolicka-Wolszleger, prof. zw.

Dr Ryszard Kasperowicz, adiunkt

Dr Norbert Szczuka, adiunkt

KATEDRA MUZEALNICTWA I OCHRONY ZABYTKÓW, tel. 445-42-40

Kurator katedry: Prof. dr hab. Urszula Mazurczak, prof. nadzw.

Dr Andrzej Frejlich, st. wykładowca
Dr Beata Skrzydlewska, adiunkt

ZAKŁAD FOTOGRAFII DOKUMENTALNEJ, tel. 445-42-62

Kurator Zakładu: dr hab. Lechosław Lameński, prof. nadzw.
Mgr Tomasz Pieńkowski, wykładowca

PRACOWNIA CHRZEŚCIJAŃSKIEJ IKONOGRAFII PORÓWNAWCZEJ, TEL. 445-43-89

Kurator Pracowni: Ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński
Mgr Marcin Pastwa, asystent

BIBLIOTEKA INSTYTUTU HISTORII SZTUKI, tel. 445-43-39

Mgr Barbara Winiarczyk, kustosz
Mgr Karol Cech, mł. bibliotekarz

Ogólne informacje o Instytucie Historii Sztuki KUL

Początków KUL-owskiej historii sztuki należy upatrywać już w okresie dwudziestolecia międzywojennego, zaledwie kilka lat po powstaniu Uniwersytetu. Były to zajęcia prowadzone przez prof. Kazimierza Michałowskiego (1934-1936) i prof. Józefa Dutkiewicza (1938-1939) na Wydziale Nauk Humanistycznych w ramach nauk pomocniczych historii i filologii klasycznej.

Właściwe studia w zakresie historii sztuki zorganizowano jednak dopiero po zakończeniu II wojny światowej. Od początku uważane za elitarne, stopniowo przyciągały wybitne indywidualności, zarówno wśród pedagogów jak i studentów. Wobec braku własnej kadry naukowo-dydaktycznej, do końca lat osiemdziesiątych, trzon samodzielnych pracowników Instytutu (do 1999 roku obowiązywała nazwa: Sekcja Historii Sztuki) stanowili w dużej mierze najciekawszy reprezentanci historii sztuki dojeżdżający przede wszystkim z Krakowa i Warszawy. Sytuacja zmieniła się na początku lat dziewięćdziesiątych, kiedy do głosu doszli młodszy pracownicy, związani z Uniwersytetem latami studiów i asystentury. W chwili obecnej w Instytucie pracuje ponad dwudziestu pracowników naukowych, w tym trzech profesorów tytularnych, siedmiu doktorów habilitowanych (absolwentów KUL); w ciągu kilku najbliższych lat liczba ta powinna się powiększyć co najmniej o pięć osób.

Struktura Instytutu Historii Sztuki opiera się na autonomicznych naukowo katedrach, których pracownicy prowadzą badania nad wybranymi zjawiskami w zakresie historii kultury artystycznej, począwszy od starożytności i sztuki wczesno-chrześcijańskiej, poprzez sztukę średniowieczną, nowożytną i nowoczesną, a na dziejach doktryn artystycznych i sztuki sakralnej skończywszy. Pracownicy Instytutu dużo publikują, nie tylko w ramach wydawnictw uniwersyteckich (systematycznie wydawane „Roczniki Humanistyczne” z corocznymi zeszytami z historii sztuki), ale przede wszystkim starają się uczestniczyć – z powodzeniem – zarówno w życiu naukowym Polski jak i za granicą; biorą aktywny udział w najważniejszych wydarzeniach artystycznych Lublina i regionu, organizują cykliczne sesje i seminaria naukowe (zarówno o zasięgu ogólnopolskim jak i międzynarodowym), prowadzą działalność popularyzatorską i integracyjną w środowisku lubelskim.

W chwili obecnej w skład Instytutu wchodzi dziesięć Katedr, Biblioteka z Lektorium, Zakład Fotografii Dokumentalnej, Pracownia Chrześcijańskiej Ikonografii Porównawczej oraz sala komputerowa do użytku pracowników i studentów. Studenci mogą również poznawać na miejscu zbiory sztuki zgromadzone w istniejącym od 1932 roku Muzeum Uniwersyteckim im. ks. Jana Władzińskiego, którego dyrektorem jest ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński, pracownik Instytutu.

Jako pierwsza powstała – w 1945 roku – Katedra Historii Sztuki Średniowiecznej i Nowożytnej, kierowana przez przybyłego z Wilna prof. Mariana Morełowskiego, a po jego odejściu do Wrocławia (1949) przez prof. Piotra Bohdzewicza, który sprawował tę funkcję do 1966 roku. W 1971 roku wraz z zatrudnieniem nowych pracowników nastąpił podział Katedry na dwie samodzielne jednostki: Katedrę Historii Sztuki Średniowiecznej i Katedrę Historii Sztuki Nowożytnej.

Początkowo kuratorem pierwszej z nich był ks. prof. Władysław Smoleń (w latach 1971-1974), a od 1974 roku kierownictwo objął prof. dr hab. Tadeusz Zagrodzki. W 1984 roku po jego przejściu na emeryturę kierownictwo przejął prof. dr hab. Tadeusz Dobrzeńcki. Po rezygnacji prof. Dobrzeńckiego z pracy w KUL w 1988 roku kuratorem Katedry Historii Sztuki Średniowiecznej został prof. dr hab. Tadeusz Chrzanowski, a następnie (od roku 1992) funkcję kierownika powierzono dr hab. Jadwidze Kuczyńskiej, prof. KUL. W październiku 1993 roku dokonano podziału Katedry na: Katedrę Historii Sztuki Średniowiecznej Polskiej (z prof. Kuczyńską na czele) i Katedrę Historii Sztuki Średniowiecznej Powszechnej, pod kierownictwem prof. dr hab. Urszuli Mazurczak.

Katedrą Historii Sztuki Nowożytnej kierował od 1971 roku, aż do przejścia na emeryturę w 1987 roku prof. dr hab. Antoni Maśliński, który jeszcze przez następne dwa lata (do 1989 roku) pełnił funkcję jej kuratora. W tym samym roku 1987 nowym kierownikiem Katedry został prof. dr hab. Jerzy Lileyko, który czuwał nad jej rozwojem do 2003 roku.

Jako druga powstała – w 1950 roku – Katedra Sztuki Starożytnej i Archeologii Klasycznej, której kierownikiem był prof. Rajmund Gostkowski do 1960 roku, kiedy działalność Katedry została zawieszona. Reaktywowano ją w 1969 roku, a kierownikiem została prof. Barbara Filarska, która pełniła tę funkcję do przejścia na emeryturę w 1992 roku. Od tego momentu pracami Katedry (której nazwę zmieniono na: Katedra Historii Sztuki Starożytnej i Wczesnochrześcijańskiej) kieruje dr hab. Bożena Iwaszkiewicz-Wronikowska, prof. KUL.

W 1957 roku powstały dwie następne katedry: Katedra Sztuki Kościelnej (od 1965 roku zmiana nazwy na: Katedra Historii Sztuki Kościelnej) i Katedra Technologii i Konserwacji Teoretycznej, obie kierowane przez ks.

prof. Władysława Smolenia. Po przejściu ks. prof. Smolenia na emeryturę – w 1986 roku – Katedrę Historii Sztuki Kościelnej powierzono ks. doc. dr hab. Janowi Kusiowi. Po jego niespodziewanej śmierci w 1989 roku przez trzy lata stanowisko kierownika Katedry nie było obsadzone. Od 1992 roku funkcję tę pełni do chwili obecnej ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński.

Dwa lata później – w 1959 roku – przekształcono Katedrę Technologii i Konserwacji Teoretycznej w Zakład Technologii i Konserwacji Teoretycznej, którym kierował do 1977 roku prof. Rudolf Kozłowski, generalny konserwator zabytków na Wawelu; zajęcia praktyczne do końca roku akademickiego 2004/2005 prowadziła mgr Michalina Struczyńska. Wraz z przejściem Pani Struczyńskiej na emeryturę Zakład uległ likwidacji.

W 1971 roku powstała Katedra Historii Sztuki Nowoczesnej, której kuratorem przez pierwsze lata istnienia był prof. dr hab. Andrzej Ryszkiewicz. Od 1974 do 1981 roku Katedrą kierował prof. dr hab. Jacek Woźniakowski, a od 1981 do 1989 ponownie prof. Ryszkiewicz. W latach 1989-1992 Katedra nie miała kierownika, nad jej prawidłowym funkcjonowaniem czuwali kuratorzy (prof. Woźniakowski do 1990 i prof. Elżbieta Wolicka-Wolszleger do 1992). W 1992 roku nowym kierownikiem Katedry został prof. dr hab. Andrzej K. Olszewski, który pełnił tę funkcję do 1998 roku. Wówczas kierownikiem został dr hab. Lechosław Lameński, prof. KUL.

W 1981 roku powstała Katedra Doktryn Artystycznych (w 1992 roku zmiana nazwy na: Katedra Teorii Sztuki i Historii Doktryn Artystycznych), którą kierował do 1990 roku prof. dr hab. Jacek Woźniakowski, a następnie – do chwili obecnej – prof. dr hab. Elżbieta Wolicka-Wolszleger.

W 1986 roku powstała Katedra Kultury Artystycznej, którą kierował do roku 1992 prof. dr hab. Tadeusz Chrzanowski. Po jego przejściu na emeryturę kuratorem Katedry do 1999 roku był prof. dr hab. J. Lileyko. Od roku 2000 funkcję kierownika pełni dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz, prof. KUL.

W ciągu ostatnich dwóch lat w Instytucie powołano dwie nowe katedry: Katedrę Historii Sztuki Współczesnej (2004), kierowaną przez p. dr hab. Małgorzatę Kitowską – Łysiak, prof. nadzw. KUL oraz – najmłodszą dotychczas – Katedrę Muzealnictwa i Ochrony Zabytków z kuratorem prof. dr hab. Małgorzatą Urszulą Mazurczak (2005).

W 2003 roku, z inicjatywy ks. prof. dr hab. Ryszarda Knapińskiego, w Instytucie powstała Pracownia Chrześcijańskiej Ikonografii Porównawczej, której podstawowym zadaniem jest tworzenie Archiwum Cyfrowych Obrazów, na bazie materiału ilustracyjnego gromadzonego od lat w całym Instytucie Historii Sztuki. W pierwszym rzędzie chodzi o digitalizację istniejącego materiału ikonograficznego i jego opis. Wynikiem tych działań będzie gruntowne uporządkowanie zasobów ikonograficznych i usprawnienie dostępu do nich, co prowadzić powinno do łatwiejszego, a przede wszystkim efektywnego, wykorzystania reprodukcji do badań naukowych i działalności dydaktycznej pracowników Instytutu, a także magistrantów i doktorantów.

Ze względu na konieczność przeprowadzenia w ciągu pięciu lat nauki corocznych 6-dniowych objazdów naukowych, i dwóch 3-tygodniowych praktyk: inwentaryzacyjnej (po III-cim) i muzealnej (po IV-tym roku), przyjmujemy na studia stacjonarne maksimum 40 studentów. Począwszy od lipca 2002 egzamin wstępny – dla wszystkich którzy zdawali starą maturę – składa się tylko z części ustnej, w ramach której kandydat musi odpowiedzieć na trzy pytania: po jednym szczegółowym z historii i historii sztuki (na poziomie szkoły średniej) oraz na pytanie ogólne, pozwalające komisji na ocenę inteligencji, wiedzy i zainteresowań przyszłego historyka sztuki. Te osoby, które zdały maturę nową, tzw. zewnętrzną (z historią sztuki jako wybranym przedmiotem), zostaną przyjęte bez egzaminu, w ramach konkursu świadectw (tylko w przypadku zbyt dużej liczby kandydatów). Bez egzaminu przyjmujemy również zwycięzców i finalistów olimpiad artystycznych na poziomie ogólnopolskim.

Instytut Historii Sztuki KUL prowadzi również studia eksternistyczne, umożliwiające studia osobom już pracującym, prawdziwym entuzjastom i pasjonatom zainteresowanym wnikliwym poznaniem historii sztuki polskiej i powszechnej. Wszystkim chętnym (i szczególnie uzdolnionym), zapewniamy także udział w czteroletnich studiach doktoranckich, w ramach ośmiu seminariów, obejmujących swym zakresem najważniejsze okresy i dyscypliny historii sztuki, od starożytności po sztukę współczesną.

dr hab. Lechosław Lameński, prof. KUL

Dyrektor Instytutu Historii Sztuki KUL w latach 1999 –2002 i 2002-2005

Księgozbiór Instytutu Historii Sztuki

Historia księgozbioru zaczyna się w roku 1930, kiedy na potrzeby zorganizowanego przy Zakładzie Historii KUL seminarium z historii sztuki zgromadzono około 200 woluminów. Po założeniu w 1945 roku Zakładu Historii Sztuki książki te stały się zaczątkiem Biblioteki Zakładowej, która odtąd stale powiększa swoje zasoby. W 1957 roku księgozbiór liczył około 4 200 publikacji. Po podwójnych przenosinach i reorganizacjach (część książek została przekazana do Biblioteki Głównej KUL), w 1981 roku Biblioteka otrzymała stałą siedzibę na tzw. „Olimpie” i liczyła wówczas około 3 400 woluminów i 55 tytułów czasopism.

Do chwili obecnej Biblioteka zgromadziła około 11 000 woluminów. Poza tym katedry Historii Sztuki Starożytnej i Wczesnochrześcijańskiej, Historii Sztuki Nowoczesnej oraz Historii Sztuki Kościelnej posiadają własne księgozbiory podręczne, liczące łącznie około 7 000 książek. Katedry wchodzące w skład Instytutu Historii Sztuki posiadają zbiór 655 egzemplarzy prac magisterskich i doktorskich, a także ponad 36 000 slajdów.

Znaczną część zasobów stanowią dary krajowe i zagraniczne. Wśród nich należy wymienić książki przekazane po profesorze Piotrze Bohdziewiczu (około 800 pozycji) i doktor Stanisławie Gomulance (około 400). Spośród nowości Biblioteka gromadzi niezbędne zarówno studentom, jak i wykładowcom podręczniki, monografie, publikacje interdyscyplinarne, katalogi wystaw i czasopisma.

W zakres księgozbioru podstawowego wchodzi duki zwarte i czasopisma.

Druki zwarte obejmują następujące działy:

1. encyklopedie i słowniki (w tym językowe)
2. publikacje o tematyce ikonograficznej
3. sztukę sakralną (średniowieczną, nowożytną, nowoczesną)
4. sztukę polską (średniowieczną, nowożytną, nowoczesną)

Czasopisma obejmują obecnie około 80 tytułów. Są to głównie czasopisma specjalistyczne o charakterze naukowym, jak np.: „Biuletyn Historii Sztuki”, „Folia Historiae Artium”, „Rocznik Krakowski”, „Liturgia Sacra”, „Roczniki Humanistyczne”. Ich zbiór liczy obecnie około 650 woluminów.

Biblioteka dysponuje dwoma zestawami katalogów: alfabetycznym i tematycznym.

Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki KUL im. Michała Walickiego

Kurator Koła: dr Jacek Jaźwierski

Prezes Koła:

Koło Naukowe Studentów Historii Sztuki powstało w końcu lat czterdziestych, jego działalność w tym czasie była jednak krótkotrwała i sporadyczna. Faktycznie i nieprzerwanie działa ono dopiero od lat siedemdziesiątych.

W kole skupia się życie naukowe, artystyczne i kulturalne studentów historii sztuki, pragnących rozwinąć lub pogłębić swe zainteresowania badawcze i artystyczne.

Najbardziej charakterystyczną formą działalności jest organizowanie wyjazdów zabytkoznawczych, najczęściej do miejsc, które z różnych względów pomijane są w czasie obowiązkowych objazdów naukowych. Koło stawia sobie również zadanie krzewienia wiedzy o sztuce i zabytkach Lublina i jego okolic poprzez systematyczne zwiedzanie mniej znanych lub trudniej dostępnych obiektów. Prowadzona jest ścisła dokumentacja fotograficzna, której materiały często wykorzystywane są w trakcie pisania prac seminaryjnych i magisterskich. W 1998 roku zorganizowana została wystawa fotograficzna: *Lublin - przez okrucieństwo całość*.

Koło podejmuje współpracę z lokalnymi instytucjami zajmującymi się ochroną i dokumentacją zabytków, promowaniem kultury, np. *Galeria na prowincji*. Jest to ważny wstęp do przyszłej pracy zawodowej.

Członkowie Koła organizują także spotkania ze znanymi historykami, krytykami sztuki i artystami. Głównym celem prelekcji wygłaszanych przez zapraszanych gości jest uzupełnienie oferty dydaktycznej Uniwersytetu. Podobnym celom służą także organizowane, niestety sporadycznie, studenckie sesje naukowe, ostatnia odbyła się w 1999 roku: *Spotkania z Hildegardą z Bingen*.

Studenci prowadzą działalność wystawienniczą. Jest to jedna z najstarszych form działalności Koła. Początkowo w jego ramach działała studencka grupa artystyczna *Inops*. Regularnie organizowano przeglądowe wystawy jego członków. Później studenci nawiązali współpracę z *Galerią 1*, powstałą z ich inicjatywy kilka lat wcześniej przy Uniwersytecie, która wystawiała prace artystów profesjonalnych. Obecnie rozpoczął się cykl prezentacji dzieł pochodzących ze zbiorów Muzeum Uniwersyteckiego KUL. Pierwsza wystawa tego typu odbyła się w roku 2000.

Połączeniem działalności artystycznej studentów i animacji kultury na Uniwersytecie jest udział w przygotowaniu corocznych *Kulturaliów*. Studenci przygotowują ich plastyczną oprawę, organizują spotkania z artystami i krytykami sztuki.

Do tradycji Koła należy wydawanie czasopisma studentów historii sztuki. W latach 1987-1989 ukazywał się półrocznik *Zwrot*, od 1997 roku ukazuje się nieregularnie czasopismo pt.: *De-Formacja*. Publikowane w nim są ciekawsze prace seminaryjne, teksty z zakresu krytyki artystycznej i tłumaczenia.

Kolejnym polem działalności Koła Naukowego jest internet. Prowadzi ono własną stronę, na której zamieszczone są wszelkie informacje, interesujące dla studentów historii sztuki. Strona jest wizytówką Koła.

Komentarz do punktacji zajęć w ramach akredytacji historii sztuki KUL

Celem studiów dziennych (stacjonarnych) z zakresu historii sztuki, trwających jak dotąd ustawowo 5 lat, jest uzyskanie dyplomu magistra historii sztuki. Uzyskanie tytułu magistra wymaga zaliczenia wszystkich dziesięciu semestrów studiów (absolutorium) oraz uwieńczonej powodzeniem obrony pracy magisterskiej, napisanej na jednym z seminariów magisterskich. Katolicki Uniwersytet Lubelski oferuje również studia eksternistyczne z zakresu historii sztuki (zakończone magisterium), a także studia doktoranckie. Uczestnicy studiów w dziedzinie historii sztuki poznają szeroko rozumiane dzieje sztuk plastycznych, architektury i rzemiosła artystycznego od czasów najdawniejszych (sztuka prehistoryczna) po wiek XX, a także teorii sztuki oraz metodologicznych podstaw historii sztuki jako dyscypliny akademickiej (humanistycznej). Studenci mogą bezpłatnie dodatkowo realizować specjalizację nauczycielską. Absolwenci uczelni po uzyskaniu tytułu magistra historii sztuki są przygotowani do pracy w muzeach, galeriach, salonach artystycznych, mogą podejmować pracę w szkołach (kierunki: plastyka, historia sztuki, elementy wiedzy o kulturze), w domach kultury itd., a także jako krytycy i recenzenci wydarzeń artystycznych, autorzy opracowań w różnych wydawnictwach artystycznych, o charakterze encyklopedycznym itp.

Punktacja: każdy student zobowiązany jest do zdobycia 300 punktów w ciągu pięciu lat trwania studiów; sztynny podział punktów wymaga, by student uzyskiwał w każdym semestrze dokładnie 30 punktów. Zgodnie z ogólnymi założeniami programu studiów oraz z wytycznymi przyjmowanymi przez Ministerstwo patronujące procedurom akredytacyjnym dąży się do tego, by poprzez stosowny podział punktów w ramach zajęć uniwersyteckich zachęcać studentów do samodzielnego wyboru zajęć fakultatywnych, na które składają się seminaria, proseminaria oraz wykłady monograficzne. Szczególny nacisk zostaje położony na to, by student rozwijał umiejętności samodzielnego myślenia, kojarzenia faktów z różnych dziedzin historii, kultury i sztuki, dostosowując treści przekazywane podczas zajęć do własnych zainteresowań oraz poszukiwań. Natomiast zajęcia obowiązkowe powinny stanowić jakby rudymetryczny fundament wiadomości oraz umiejętności, na którym student będzie budował oraz oceniał poziom samodzielnie zdobytej wiedzy, wyprofilowanej odpowiednio do zainteresowań oraz problematyki poruszanej na seminarium magisterskim. Dlatego podział punktów przyjęty w niniejszym systemie wygląda następująco:

- ćwiczenia oraz konwersatoria, które nie kończą się egzaminem: 1-2 punkty;
- wykłady kursowe obowiązkowe + ćwiczenia do tych wykładów (oceniane łącznie): 5-8 punktów;
- wykłady monograficzne (fakultatywne): 2-8 punktów;
- seminaria: 3-6 punktów;
- objazdy naukowe oraz praktyki inwentaryzacyjne: 1-3 punkty;
- język łaciński: 3-4 punkty;
- języki nowożytne: 4 punkty.

W celu zachęcenia studiujących do terminowego ukończenia pracy magisterskiej przewiduje się, że oddanie pracy w przewidzianym czasie będzie nagrodzone liczbą 30 punktów. Nieoddanie jej w odpowiednim czasie pociąga za sobą w praktyce nieukończenie studiów.

Ostatecznym celem studiów w zakresie historii sztuki jest wszechstronne przygotowanie absolwentów do pracy w różnych dziedzinach związanych ze sztuką, jej historią oraz opieką nad zabytkami, propagowaniem i popularyzacją wiedzy o sztuce oraz szacunku dla przeszłości artystycznej. Wszechstronność, głębię oraz przydatność zdobywanej wiedzy do rozwiązywania różnych problemów, jakie historyk sztuki może napotkać w swojej pracy, powinno zagwarantować zespolenie elementów obowiązkowych wykładów, ćwiczeń do wykładów i konwersatoriów oraz samodzielnie i dowolnie wybieranych zajęć fakultatywnych, umożliwiających rozszerzone badania oraz specjalizację w sferach zagadnień zasugerowanych samodzielnie przez studenta.

INSTYTUT HISTORII SZTUKI
Program zajęć na rok akademicki 2005/2006

ROK I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr I		Semestr II		Prowadzący
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Wstęp do historii sztuki – pojęcia, problemy i metody (wykład)	30	Zbo	30	E/4	Prof. J. Kuczyńska
2.	Wstęp do historii sztuki – architektura (wykład)	30	Zbo	30	E/4	Dr D. Próchniak
2.	Historia sztuki społeczeństw pierwotnych (wykład)	30	E/7	-	-	Prof. Bulas
3.	Historia sztuki starożytnej (wykład)	30	Zbo	30	E/5	Prof. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska
4.	Historia sztuki wczesnochrześcijańskiej (wykład)	30	E/7	-	-	Prof. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska
5.	Historia sztuki średniowiecznej powszechnej (wykład)	-	-	30	Zbo	Prof. U. Mazurczak
6.	Logika praktyczna (wykład)	15	Zbo	-	-	Dr A. Lekka-Kowalik
7.	Biblia – istota i rola w kulturze (wykład)	15	Zbo	15	E/3	ks. dr H. Ordon
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Wstęp do historii sztuki – pojęcia, problemy i metody (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Mgr E. Klinger [2 grupy]
2.	Wstęp do historii sztuki - architektura (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Dr B. Kuklińska [2 grupy]
2.	Historia sztuki starożytnej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Mgr A. Głowa [2 grupy]
3.	Historia sztuki średniowiecznej powszechnej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Dr J. Patyra [1 grupa] Mgr Małgorzata Żak [1 grupa]
5.	Elementy filozofii i metodologii nauk o sztuce (ćwiczenia)	30	Z/4	30	Z/3	Prof. E. Wolicka-Wolszleger [1 grupa] Dr R. Kasperowicz [1 grupa]
6.	Logika praktyczna (ćwiczenia)	15	Z/3	-	-	Mgr R. Łyczek [2 grupy]
7.	Wychowanie fizyczne	30	Z/1	30	Z/1	
Inne zajęcia obowiązkowe						
8.	Objazd naukowy – 6 dni				Zbo/2	Dr K. Gombin. Ks. dr J. Nieciecki, dr I. Rolska - Boruch
Zajęcia fakultatywne						
1.	Fotografia dokumentalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Mgr T. Pieńkowski [6 grup]
Lektoraty						
1.	Język obcy nowożytny	30	Z/4	30	Z/4	
2.	Język łaciński	30	Z/4	30	Z/4	

30 punktów

30 punktów

ROK II

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr I		Semestr II		Prowadzący
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Historia sztuki średniowiecznej powszechnej (wykład)	30	E/8	-	-	Prof. U. Mazurczak
2.	Historia sztuki średniowiecznej polskiej (wykład)	30	Zbo	30	E/5	Prof. J. Kuczyńska
3.	Ikonografia chrześcijańska (wykład)	30	Zbo	30	E/5	Ks. prof. R. Knapieński
4.	Techniki i technologie rzemiosła artystycznego (wykład)	30	Zbo	30	E/4	Dr hab. A. Bender

5.	Historia sztuki nowożytnej powszechnej (wykład)	-	-	30	Zbo	Dr B. Kuklińska
6.	Historia filozofii (wykład)	30	Zbo	30	E/4	Ks. Dr S. Janeczek
7.	Katolicka nauka społeczna (wykład)	30	E/6	-	-	Dr E. Balawajder
8.	Etyka (wykład)	30	E/7	-	-	Dr K. Krajewski
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia sztuki średniowiecznej powszechnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Dr J. Patyra [2 grupy] Mgr Małgorzata Żak [1 grupa]
2.	Historia sztuki średniowiecznej polskiej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Dr J. Szczęsna [3 grupy]
3.	Ikonografia chrześcijańska (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Dr A. Kramiszewska [3 grupy]
4.	Techniki i technologie rzemiosła artystycznego (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Dr hab. A. Bender [2 grupy] Dr Joanna Szczęsna [1 grupa]
5.	Historia sztuki nowożytnej powszechnej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Ks. Dr J. Nieciecki [3 grupy]
6.	Nauki pomocnicze historii (ćwiczenia)	30	Z/1	30	Z/1	Prof. J. Ptak [2 grupy] Prof. T. Panfil [1 grupa]
Inne zajęcia obowiązkowe						
1.	Objazd naukowy – 6 dni				Zbo/3	Dr M. Lachowski, Dr J. Szczęsna, Ks. prof. R. Knapiński
Lektoraty						
1.	Język obcy nowożytny	30	Z/4	30	Z/4	
2.	Język łaciński	30	Z/4	30	Z/E/4	
Zajęcia fakultatywne						
1.	Fotografia dokumentalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Mgr T. Pieńkowski [6 grup]
2.	Etyka (ćwiczenia)	30	Z	-	-	
3.	Przysposobienie obronne	-	-	30	E	
Egzaminy						
1.	Język obcy nowożytny				E	Obowiązek zaliczenia do V roku

30 punktów

30 punktów

ROK III

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr I		Semestr II		Prowadzący
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Historia sztuki nowożytnej powszechnej (wykład)	30	E/6	-	-	Dr B. Kuklińska
2.	Historia sztuki nowożytnej polskiej (wykład)	30	Zbo	30	E/5	Dr I. Rolska-Boruch
3.	Historia sztuki nowoczesnej powszechnej (wykład)	-	-	30	Zbo	Dr J. Jaźwierski
4.	Historia sztuki nowoczesnej polskiej (wykład)	-	-	30	Zbo	Dr J. Jaźwierski
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia sztuki nowożytnej powszechnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Ks. Dr J. Nieciecki [3 grupy]
2.	Historia sztuki nowożytnej polskiej (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Dr K. Gombin [3 grupy]
3.	Historia sztuki nowoczesnej polskiej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Dr M. Lachowski [3 grupy]
4.	Historia sztuki nowoczesnej powszechnej (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Dr J. Jaźwierski [3 grupy]
5.	Historia sztuki najnowszej powszechnej (ćwiczenia)	-	-	30	Z/1	Dr M. Lachowski [3 grupy]
6.	Ochrona zabytków (ćwiczenia)	30	Z/3	30	Z/1	Dr A. Frejlich [3 grupy]
Konwersatoria obowiązkowe						
1.	Estetyka i teoria sztuki (konwersatorium)	30	Z/3	-	-	Dr R. Kasperowicz

2.	Historia sztuki najnowszej polskiej (konwersatorium)	-	-	30	Z/1	Prof. M. Kitowska-Łysiak [2 grupy]
Inne zajęcia obowiązkowe						
1.	Objazd naukowy – 6 dni				Zbo/2	Mgr T. Pieńkowski, Dr B. Skrzydlewska, prof. J.W. Sienkiewicz
2.	Praktyka inwentaryzacyjna (21 dni)				Zbo/2	Mgr T. Pieńkowski, dr J. Szczęsna, dr J. Patyra
Konwersatoria fakultatywne						
1.	Sztuka celtycka i wczesnośredniowieczna (konwersatorium)	30	Zbo	30	Z	Prof. R. Bulas
Inne zajęcia fakultatywne						
1.	Fotografia dokumentalna (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Mgr T. Pieńkowski [6 grup]
Wykłady monograficzne (6 godz. tygodniowo w skali roku)						
1.	Film – sztuka obrazu i dźwięku, cz. 4	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Prof. A. Jurga
2.	Architektura chrześcijańskiego Wschodu	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Dr D. Próchniak
3.	Polskie galerie sztuki w Londynie w II poł. XX wieku cz. 3.	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Prof. J. W. Sienkiewicz
4.	Symbole późnego antyku i wczesnego średniowiecza	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Dr hab. R. Bulas
5.	Historia i kultura regionu	30	Zbo/4	-	-	Dr K. Gombin
6.	Zarys dziejów nowożytnej urbanistyki	15	Zbo/2	15	Zbo/2	Dr I. Rolska-Boruch
7.	Leonardo da Vinci – dzieje recepcji od XVI wieku	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Dr R. Kasperowicz
8.	Dzieło sztuki jako źródło historyczne cz.3.	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Prof. T. Panfil
9.	Teoria architektury XVIII i XIX w. Źródła, konteksty i kontynuacje	30	Zbo/4	-	-	Dr N. Szczuka
10.	Ofiara – kapłan – ołtarz w ikonografii starożytnej i wczesnochrześcijańskiej	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Prof. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska
11.	Obraz w przekazie wiary, cz. 2	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Ks. prof. R. Knapieński
12.	Sztuka średniowieczna i wizualna narracja. Metody i przemiany obrazowego opowiadania w sztuce od VI do XV wieku	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Dr Jowita Patyra
13.	Filozofia – wybrane kierunki i orientacje myśli współczesnej cz. 3	15	Zbo/2	15	Zbo/2	Prof. Elżbieta Wolicka-Wolszleger
14.	Piętnaście ikon. Obraz kultowy w pierwszych stuleciach Bizancjum	30	Zbo/4	30	Zbo/4	Dr A. Frejlich
Proseminaria – 1 do wyboru (2 godz. tygodniowo w skali roku)						
1.	Sztuka średniowieczna i nowożytna (proseminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Dr B. Kuklińska
2.	Sztuka bizantyńska (proseminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Dr A. Frejlich
3.	Malarstwo i rzeźba późnego gotyku (XIV – XV wiek) (proseminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Dr Jowita Patyra
4.	Wybrane zagadnienia krytyki artystycznej (proseminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Dr Marcin Lachowski
5.	Sztuka nowożytna (proseminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Ks. Dr J. Nieciecki

30 punktów

30 punktów

ROK IV

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr I		Semestr II		Prowadzący
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
Wykłady obowiązkowe						
1.	Historia sztuki nowoczesnej powszechnej (wykład)	30	E/8	-	-	Prof. M. Kitowska-Łysiak
2.	Historia sztuki nowoczesnej polskiej (wykład)	30	E/8	-	-	Dr J. Jaźwierski
3.	Historia doktryn artystycznych (wykład)	30	Zbo	30	E/6	Dr R. Kasperowicz
4.	Muzealnictwo (wykład)	30	Zbo	30	E/6	Dr B. Skrzydlewska
Ćwiczenia obowiązkowe						
1.	Historia sztuki nowoczesnej polskiej	30	Z	-	-	Dr M. Lachowski [2 grupy]

	(ćwiczenia)					
2.	Historia sztuki nowoczesnej powszechnej (ćwiczenia)	30	Z	-	-	Dr J. Jaźwierski [2 grupy]
3.	Historia sztuki najnowszej powszechnej (ćwiczenia)	30	Z/1	-	-	Dr M. Lachowski [2 grupy]
4.	Historia sztuki najnowszej polskiej (ćwiczenia)	30	Z/1	-	-	Prof. M. Kitowska-Łysiak [2 grupy]
5.	Muzealnictwo (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Dr B. Skrzydlewska [2 grupy] Mgr Małgorzata Żak [1 grupa]
6.	Historia doktryn artystycznych (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Dr N. Szczuka [2 grupy]
Konwersatoria obowiązkowe						
7.	Krytyka artystyczna XIX w. (konwersatorium)	-		30	Z/2	Dr N. Szczuka [2 grupy]
Inne zajęcia obowiązkowe						
9.	Objazd naukowy – 6 dni				Zbo/2	Dr N. Szczuka, dr R. Kasperowicz
10.	Praktyka muzealna (21 dni)				Zbo/2	Dr N. Szczuka, Dr B. Kuklińska, ks. dr Nieciecki
Konwersatoria fakultatywne						
1.	Informatyka w historii sztuki (konwersatorium)	30	Z	30	Z	Mgr M. Pastwa
Wykłady monograficzne (6 godz. tygodniowo w skali roku)						
1.	Film – sztuka obrazu i dźwięku, cz. 4	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Prof. A. Jurga
2.	Architektura chrześcijańskiego Wschodu	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Dr D. Próchniak
3.	Polskie galerie sztuki w Londynie w II poł. XX wieku cz. 3.	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Prof. J. W. Sienkiewicz
4.	Symbole późnego antyku i wczesnego średniowiecza	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Prof. R. Bulas
5.	Historia i kultura regionu	30	Zbo/2	-	-	Dr K. Gombin
6.	Zarys dziejów nowożytnej urbanistyki	15	Zbo/1	15	Zbo/1	Dr I. Rolska-Boruch
7.	Leonardo da Vinci – dzieje recepcji od XVI wieku	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Dr R. Kasperowicz
8.	Dzieło sztuki jako źródło historyczne cz.3.	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Prof. T. Panfil
9.	Teoria architektury XVIII i XIX w. Źródła, konteksty i kontynuacje	30	Zbo/2	-	-	Dr N. Szczuka
10.	Ofiara – kapłan – ołtarz w ikonografii starożytnej i wczesnochrześcijańskiej	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Prof. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska
11.	Obraz w przekazie wiary, cz.2	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Ks. prof. R. Knapieński
12.	Sztuka średniowieczna i wizualna narracja. Metody i przemiany obrazowego opowiadania w sztuce od VI do XV wieku	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Dr Jowita Patyra
13.	Filozofia – wybrane kierunki i orientacje myśli współczesnej cz. 3	15	Zbo/1	15	Zbo/1	Prof. Elżbieta Wolicka-Wolszleger
14.	Piętnaście ikon. Obraz kultowy w pierwszych stuleciach Bizancjum	30	Zbo/2	30	Zbo/2	Dr A. Frejlich
Seminaria – 1 do wyboru (2 godz. tygodniowo w skali roku)						
1.	Sztuka średniowieczna i jej oddziaływanie w nowożytności (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Prof. U. Mazurczak
2.	Sztuka średniowieczna polska (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Prof. J. Kuczyńska
3.	Ikonografia chrześcijańska (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Ks. prof. R. Knapieński
4.	Polska i europejska kultura artystyczna ostatnich dwustu lat (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Prof. J. W. Sienkiewicz
5.	Historia doktryn artystycznych (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Prof. E. Wolicka-Wolszleger
6.	Sztuka starożytna i wczesnochrześcijańska (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Prof. B. Iwaszkiewicz – Wronikowska
7.	Sztuka celtycka i wczesnośredniowieczna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Prof. R. Bulas
8.	Sztuka polska po 1945 roku (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Prof. M. Kitowska - Łysiak
9.	Rzemiosło artystyczne (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Dr hab. A. Bender
10.	Sztuka nowożytna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6	Dr I. Rolska - Boruch

ROK V

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr I		Semestr II		Prowadzący
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
Wykłady monograficzne (6 godz. tygodniowo w skali roku)						
1.	Film – sztuka obrazu i dźwięku, cz. 4	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Prof. A. Jurga
2.	Architektura chrześcijańskiego Wschodu	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Dr D. Próchniak
3.	Polskie galerie sztuki w Londynie w II poł. XX wieku cz. 2.	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Prof. J. W. Sienkiewicz
4.	Symbole późnego antyku i wczesnego średniowiecza	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Prof. R. Bulas
5.	Historia kultury i regionu	30	Zbo/8	-	-	Dr K. Gombin
6.	Zarys dziejów nowożytnej urbanistyki	15	Zbo/4	15	Zbo/2	Dr I. Rolska-Boruch
7.	Leonardo da Vinci – dzieje recepcji od XVI wieku	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Dr R. Kasperowicz
8.	Dzieło sztuki jako źródło historyczne cz.3.	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Prof. T. Panfil
9.	Teoria architektury XVIII i XIX w. Źródła, konteksty i kontynuacje	30	Zbo/8	-	-	Dr N. Szczuka
10.	Ofiara – kapłan – ołtarz w ikonografii starożytnej i wczesnochrześcijańskiej	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Prof. B. Iwaszkiewicz-Wronikowska
11.	Obraz w przekazie wiary	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Ks. prof. R. Knapiński
12.	Sztuka średniowieczna i wizualna narracja. Metody i przemiany obrazowego opowiadania w sztuce od VI do XV wieku	30	Zbo/4	30	Zbo/2	Dr Jowita Patyra
13.	Filozofia – wybrane kierunki i orientacje myśli współczesnej cz. 3	15	Zbo/4	15	Zbo/2	Prof. Elżbieta Wolicka-Wolszleger
14.	Piętnaście ikon. Obraz kultowy w pierwszych stuleciach Bizancjum	30	Zbo/8	30	Zbo/4	Dr A. Frejlich
Seminaria – 1 do wyboru (2 godz. tygodniowo w skali roku)						
1.	Sztuka średniowieczna i jej oddziaływanie w nowożytności (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Prof. U. Mazurczak
2.	Sztuka średniowieczna polska (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Prof. J. Kuczyńska
3.	Ikonografia chrześcijańska (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Ks. prof. R. Knapiński
4.	Polska i europejska kultura artystyczna ostatnich dwustu lat (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Prof. J. W. Sienkiewicz
5.	Historia doktryn artystycznych (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Prof. E. Wolicka-Wolszleger
6.	Sztuka starożytna i wczesnochrześcijańska (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Prof. B. Iwaszkiewicz – Wronikowska
7.	Sztuka celtycka i wczesnośredniowieczna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Prof. R. Bulas
8.	Sztuka polska po 1945 roku (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Prof. M. Kitowska - Łysiak
9.	Rzemiosło artystyczne (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Dr hab. A. Bender
10.	Sztuka nowożytna (seminarium)	30	Zbo/6	30	Zbo/6+E/10	Dr I. Rolska - Boruch
Inne zajęcia obowiązkowe						
1.	Objazd naukowy – 6 dni				Zbo/2	Dr J. Jaźwierski, Prof. E. Wolicka - Wolszleger

30 punktów

30 punktów

Specjalizacja pedagogiczna

Rok I

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr I		Semestr II		Prowadzący
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	

1.	Metodyka nauczania plastyki (ćwiczenia)	30	Z	30	Z	Mgr E. Błotnicka - Mazur [2 grupy]
----	---	----	---	----	---	---------------------------------------

zajęcia fakultatywne do wyboru na II lub III roku studiów

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr I		Semestr II		Prowadzący
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	Psychologia (wykład)	30	Zbo	30	E	Dr T. Ożóg
2.	Pedagogika (wykład)	30	Zbo	30	E	Dr hab. J. Kostkiewicz
3.	Metodyka nauczania historii sztuki (konwersatorium)	30	Zbo	30	Zbo	Dr D. Próchniak [2 grupy]

Rok II

Lp.	Nazwa przedmiotu	Semestr I		Semestr II		Prowadzący
		Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	Liczba godz. w sem.	Forma zal. / Punkty ECTS	
1.	Emisja głosu (ćwiczenia)	-	-	30	Z	Mgr A. Piechówka [2 grupy]

- Studenci mają możliwość uzupełnienia specjalizacji pedagogicznej o zajęcia w ramach studium języka mi-gowego (przy Instytucie Pedagogiki).
- Studentów realizujących program specjalizacji pedagogicznej obowiązuje wykład z historii i kultury regio-nu zamieszczony w wykazie wykładów monograficznych dla III-V roku.

PRAKTYKI PEDAGOGICZNE:

- a. praktyka śródroczna w szkole podstawowej w pierwszym semestrze III roku studiów (15 godzin);
- b. praktyka śródroczna w szkole średniej w II semestrze III roku studiów (15 godzin);
- c. praktyka ciągła w szkole podstawowej po III roku studiów (wrzesień – październik) (60 godzin);
- d. praktyka ciągła w szkole średniej po IV roku studiów (wrzesień – październik) (60 godzin).

Osoba odpowiedzialna za praktyki pedagogiczne: dr Daniel Próchniak.

WYKŁADY KURSOWE

Wstęp do historii sztuki - pojęcia, problemy i metody

dr hab. Jadwiga Kuczyńska, prof. nadzw.

Dwa semestry: I rok, sem. 1 i 2
4 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: egzamin
Kod: 03600-0404-0402WYK0066

Cel i charakterystyka:

Celem wykładu jest zapoznanie studentów z historią sztuki jako dyscypliną naukową oraz przygotowanie do samodzielnej pracy naukowej na wyższych latach studiów. Zakres tematyczny wykładu koncentruje się wokół historii sztuki jako dyscypliny naukowej:

- przedmiot badań historii sztuki, cel i zakres chronologiczno-tematyczny dyscypliny,
- podstawowe elementy metodologii,
- dzieje historiografii artystycznej i naukowej historii sztuki,
- dzieje historii sztuki w Polsce,
- instytuty naukowe i biblioteki prowadzące badania nad dziejami sztuki,
- bibliografie historii sztuki.

Bibliografia:

- Białostocki J., *Historia sztuki wśród nauk humanistycznych*, Warszawa 1980.
Dzieje historii sztuki w Polsce. Kształtowanie się instytucji naukowych w XIX i XX w., pod red. A. Labudy, Poznań 1996.
Miśkiewicz B., *Wstęp do badań historycznych*, Warszawa 1988.
Pojęcia, problemy, metody współczesnej nauki o sztuce, wybrał J. Białostocki, Warszawa 1976.
Wstęp do historii sztuki. Materiały bibliograficzne, oprac. A. Małkiewicz, J. K. Ostrowski, Kraków 1995.
Wstęp do historii sztuki, t. 1, *Przedmiot – metodologia – zawód*, pod red. P. Skubiszewskiego, Warszawa 1973.
- słowniki i encyklopedie:
Pevsner N., Fleming J., Honour H., *Encyklopedia architektury*, Warszawa 1992.
Słownik terminologiczny sztuk pięknych, wyd. nowe, Warszawa 1996.
Szolginia W., *Architektura i budownictwo. Ilustrowana encyklopedia dla wszystkich*, Warszawa 1982.
 - opracowania:
Kuczyńska J., *Wstęp do historii sztuki. Nauki pomocnicze - historia architektury*, Lublin 1988.

Wstęp do historii sztuki – architektura

dr Daniel Próchniak

Dwa semestry: I rok, sem. 1 i 2
4 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: egzamin
Kod: 03600-0404-0402WYK0066

Cel i charakterystyka:

Zakres tematyczny wykładu koncentruje się wokół architektury:

- wprowadzenie do problematyki architektonicznej,
- nabycie umiejętności analizowania architektury w różnych aspektach – formalnym, funkcjonalnym, materiałowym, konstrukcyjnym, estetycznym, dekoracyjnym,
- zapoznanie studentów z terminologią architektoniczną, zagadnieniami genezy i ewolucji form stylistycznych od starożytności do chwili obecnej oraz podstawową bibliografią na temat historii architektury europejskiej.

Bibliografia:

- Alberti, *Ksiąg dziesięć o sztuce budowania*, tłum. I. Biegańska, Warszawa 1960.
Palladio, *Cztery księgi o architekturze*, tłum. M. Rzepińska, Warszawa 1955.
Vignola, *O pięciu porządkach w architekturze*, tłum. K. Tymiński, Warszawa 1955.
Witruwiusz, *O architekturze ksiąg dziesięć*, tłum. K. Kumaniecki, Warszawa 1956.
- słowniki i encyklopedie:
Pevsner N., Fleming J., Honour H., *Encyklopedia architektury*, Warszawa 1992.

- Słownik terminologiczny sztuk pięknych*, wyd. nowe, Warszawa 1996.
 Szolginia W., *Architektura i budownictwo. Ilustrowana encyklopedia dla wszystkich*, Warszawa 1982.
 ▪ opracowania:
 Koch W., *Style w architekturze*, Warszawa 1996.
 Kuczyńska J., *Wstęp do historii sztuki. Nauki pomocnicze - historia architektury*, Lublin 1988.
 Miłobędzki A., *Zarys dziejów architektury w Polsce*, wyd. 4, Warszawa 1988.
 Mączyński F., *Elementy i detale architektoniczne w rozwoju historycznym*, Warszawa 1955 (reprint 1999).
 Pevsner N., *Historia architektury europejskiej*, t. 1-2, Warszawa 1979 -1980.

Historia sztuki społeczeństw pierwotnych

dr hab. Ryszarda Bulas, prof. nadzw.

1 semestr: I rok, sem. 1
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 03600-0404-0402WYK0026

Cel: Tematem wykładu jest sztuka z okresu od paleolitu do epoki żelaza na terenie Eurazji, na tle przemian społecznych i religijnych, widocznych w trybie życia, zwyczajach grzebalnych, sprawowanym kulcie i w strukturach władzy. Szczególne miejsce poświęca się zagadnieniom symboliki.

Bibliografia:

- Brezillon M., *Encyklopedia kultur pradziejowych*, Warszawa 1981.
 Chadwick N. K., Dillon M., *Ze świata Celtów*, Warszawa 1994.
 Drossler R., *Wenus epoki lodowej*, Warszawa 1975.
 Gąsowski J., *Mitologia Celtów*, Warszawa 1994.
 Krzak Z., *Megality Europy*, Warszawa 1994.
 Mansuelli G. A., *Les civilisations de l'Europe Ancienne*, Paris 1976.
 Nougier L. R., *L'art Préhistorique*, Paris 1966.
 Rosen-Przeworska J., *Ikonoграфия wschodnioceltycka*, Wrocław 1976.

Historia sztuki starożytnej

dr hab. Bożena Iwaskiewicz-Wronikowska, prof. nadzw.

Dwa semestry: rok I, sem. 1 i 2
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 03600-0404-0402WYK0027

Charakterystyka: Tematem wykładu są wybrane zagadnienia z historii sztuki starożytnego Egiptu, Mezopotamii, Grecji i Rzymu, przedstawiane na przykładzie najsłynniejszych i najbardziej znaczących zabytków (z okresu od ok. 3000 r. przed Chr. do pocz. IV wieku po Chr.), w kontekście wydarzeń historycznych oraz przemian kulturowych. Wykład ma na celu prześledzenie przemian stylistycznych i treściowych, jakie zachodziły w sztuce starożytnej, a także pokazanie korzeni nowożytnej sztuki europejskiej.

Bibliografia:

- Beard M., Henderson J., *Kultura antyczna*, Warszawa 1997.
 Bernhard M. L., *Sztuka grecka*, t. I-IV, Warszawa 1970-1989.
 Lipińska J., *Sztuka egipska*, Warszawa 1982.
 Michałowski K., *Jak Grecy tworzyli sztukę*, Warszawa 1986.
 Michałowski K., *Nie tylko piramidy*, Warszawa 1966.
 Mierzejewski A., *Sztuka starożytnego Wschodu*, t. I, Warszawa 1983.
 Parnicki-Pudęłko S., *Architektura starożytnej Grecji*, Warszawa 1985.
 Sadurska A., *Archeologia starożytnego Rzymu*, t. I -II, Warszawa 1975-1980.
 Śliwa J., *Sztuka i archeologia starożytnego Wschodu*, Warszawa-Kraków 1997.

Historia sztuki wczesnochrześcijańskiej

dr hab. Bożena Iwaskiewicz-Wronikowska, prof. nadzw.

1 semestr: I rok, sem. 1
 2 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: egzamin
Kod: 03600-0404-0402WYK0033

Charakterystyka: Tematem wykładu są początki sztuki chrześcijańskiej, jej geneza i najważniejsze wczesnochrześcijańskie zabytki stolic Imperium Romanum (malarstwo katakumbowe, sarkofagi z III i IV wieku, pierwsze bazyliki cmentarne i kościoły miejskie, najstarsze mozaiki, relikwiarze). Ma on na celu prześledzenie procesu powstawania, w okresie od III do VI wieku, ikonografii i architektury chrześcijańskiej.

Bibliografia:

Deichmann W. F., *Archeologia chrześcijańska*, Warszawa 1994.
Filarska B., *Archeologia chrześcijańska*, Warszawa 1999.
Filarska B., *Początki architektury chrześcijańskiej*, Lublin 1983.
Filarska B., *Początki sztuki chrześcijańskiej*, Lublin 1986.
Iwaskiewicz-Wronikowska B., *Domus – ecclesia - aedes, powstawanie świątyni chrześcijańskiej*, [w:] *Sympozja Kazimierskie poświęcone kulturze świata późnego antyku i wczesnego chrześcijaństwa*, Lublin 1998, s.11-45.
Jastrzębowska E., *Sztuka wczesnochrześcijańska*, Warszawa 1988.
Klauser T., *Rozważania nad początkami sztuki wczesnochrześcijańskiej*, [w:] *Studia z początków ikonografii chrześcijańskiej*, red. E. Jastrzębowska, Warszawa 1998.
Wronikowska B., *Picturae sacrae*, Lublin 1990.

Historia sztuki średniowiecznej powszechnej

Prof. dr hab. Urszula Mazurczak

Dwa semestry: rok I, sem. 2; rok II, sem. 3
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: egzamin
Kod: 03600-0404-0402WYK0029

Cel: wyjaśnienie podstawowych zagadnień sztuki europejskiej: architektury, rzeźby, malarstwa oraz rzemiosła artystycznego – od poł. VI wieku do początku wieku XV.

Charakterystyka: Przyjęty zakres czasowy jest zgodny z najnowszymi, aktualnymi podręcznikami tego programu sztuki, zaproponowanymi m.in. przez: Jamesa Snydera oraz Johna Beckwitha.

Przyjmując kryterium religijno-geograficzne, wykład obejmuje sztukę łacińskiego średniowiecza od początków kształtowania się w obrębie monarchii karolińskiej, aż do czasu jego transformacji nowożytnej w pocz. XV wieku. Równoległym w rozwoju sztuki dla tego kręgu religijnego jest obszar sztuki bizantyńskiej, przyjętej w wykładzie od epoki Justyniana do dynastii Paleologów. Podejmując te dwa obszary religijne wyjaśnia się zagadnienia podobieństwa i różnic zarówno stylistycznych jak i treściowych w architekturze kościelnej oraz plastyce wiodących kręgów sztuki: Italii, Francji, Niemiec i Anglii. W tej dwutorowości religijno-kulturowej mieszczą się również podstawowe problemy ikonograficzne, które są interpretowane na konkretnych przykładach z zakresu chrystologii, mariologii oraz na wybranych dziełach sztuki średniowiecznej.

Formalne zagadnienia stylistyczne: określenie w chronologii sztuki jako romańskie i gotyckie, wyjaśnianie są w aspekcie stopniowych przemian konstrukcyjnych i materiałowych – szczególnie istotnych w architekturze. W obrębie plastyki przemiany te wyjaśniane są na tle przeobrażeń intelektualno-religijnych, które warunkowały nowe formy w plastyce skierowane do „nowego” odbiorcy.

Wykład uwzględnia podstawowe zjawiska sztuki średniowiecznej Europy na tle jej kultury materialnej i duchowej: w obrębie formy jak i treści. Dla pełnego rozumienia procesów zachodzących w sztuce średniowiecznej, wskazuje się również na relacje zachodzące pomiędzy artystą – jego pochodzeniem i kształceniem, a odbiorcą, jako konkretnym mecenasem i jako szerzej rozumianym publicum w kategoriach religijnych i świeckich.

Bibliografia:

Snyder J., *Medieval Art. Painting, Sculpture, Architecture, 4th-15th century*, New-York 1990.
Aubert M., *Cathédrales et abbayes romanes de France*, Paris 1989.
Aubert M., *Cathédrales et trésors gothiques de France*, Paris 1990.
Beckwith J., *Medieval Art*, London 1994.
Bossaglia R., *Scultura italiana dal'alto Medioevo alla `età Romanica*, Milano 1976.
Carli E., *Scultura italiana il Gotico*, Milano 1967.
Möbius E., *Skulptur des Mittelalters. Funktion und Gestalt*, Weimar 1978.
Rickert M., *Painting in Britain the Middle Ages*, London 1987.

Historia sztuki średniowiecznej polskiej

dr hab. Jadwiga Kuczyńska, prof. nadzw.

Dwa semestry: II rok, sem. 3 i 4
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: egzamin
Kod: 03600-0404-0402WYK0028

Cel: zapoznanie studentów z dziejami sztuki średniowiecznej w Polsce.

Charakterystyka: analiza kluczowych zagadnień związanych z romańską i gotycką sztuką w Polsce, wskazanie na rodzime jej cechy oraz zapożyczenia obce. Szczegółowo omawiana jest słabo opracowana, a niekiedy nie posiadająca literatury sztuka międzyrzecza Wisły i Bugu.

Bibliografia:

Crossley P., *Gothic Architecture in the Reign of Casimir the Great. Church Architecture in Lesser Poland 1320-1380*, Biblioteka Wawelska, 7, Kraków 1995.
Kalinowski L., *Treści ideowe sztuki przedromańskiej i romańskiej w Polsce*, w: *Speculum Artis*, Warszawa 1989.
Ostrów Lednicki, red. K. Żurowska, Kraków 1993.
Pianowski Z., *Sedes Regni Principales. Wawel i inne rezydencje piastowskie do połowy XIII wieku na tle europejskim*, Kraków 1994.
Sztuka i ideologia XIII wieku, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1974. (wybrane artykuły)
Sztuka i ideologia XIV wieku, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1975. (wybrane artykuły)
Sztuka i ideologia XV wieku, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1978. (wybrane artykuły)

Ikonografia chrześcijańska

ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński

Dwa semestry: rok II, sem. 3 i 4
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: egzamin
Kod: 03600-0404-0402WYK0034

Cel: przygotowanie metodologiczne do analizy ikonograficznej i ikonologicznej; prezentacja bogatego materiału ikonograficznego z zakresu europejskiej sztuki kościelnej w obrębie wszystkich gatunków (architektura, rzeźba, malarstwo, miniaturstwo, sztuki zdobnicze); założeniem metodologicznym jest ważna dla historyka sztuki dewiza: „żeby widzieć, trzeba wiedzieć”, funkcjonująca także w wersji: „to się widzi, co się wie”.

Charakterystyka: wykład wprowadza w arkana metodologii ikonograficznej i ikonologicznej poprzez badanie struktury kompozycyjnej, formalnej i treściowej dzieła z uwzględnieniem elementów tradycji teologicznej Kościoła (pisma Ojców, orzeczenia soborów), wpływów filozoficznych i literackich. Zwraca się uwagę na oryginalność koncepcji ikonograficznych służących zamierzonym przekazom treści. Zakres czasowy obejmuje wybrane toposy i schematy przedstawieniowe od początków sztuki chrześcijańskiej, po najnowsze realizacje współczesne.

Bibliografia:

Belting H., *Bild und Kunst. Eine Geschichte des Bildes vor dem Zeitalter des Bildes*, München 1990.
Forstner D., *Świat symboliki chrześcijańskiej*, Warszawa 1990.
Grabar A., *Le vie della creazione nell' iconografia cristiana*, Milano 1983.
Kirschbaum E., *Lexikon der christlichen Ikonographie*, Bd. 1-8, Rom-Freiburg-Basel-Wien 1968-1974.
Schiller G., *Ikonografaphie der christlichen Kunst*, Bd. 1-5 Gütersloh 1981-1990.
Knapiński R., *Credo Apostolorum w Romańskich Drzwiach Płockich*, Płock 1992.
Knapiński R., *Iluminacje romańskiej Biblii Płockiej*, Lublin 1993.
Schiller G., *Ikonografaphie der christlichen Kunst*, Bd. 1-5 Gütersloh 1981-1990.
Toscano G., *Il pensiero christiano nell'arte*, Bergamo 1960.

Techniki i technologie rzemiosła artystycznego

dr hab. Agnieszka Bender

Dwa semestry: II rok, sem. 3 i 4
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: egzamin
Kod: 03300-0404-0402WYK0062

Cel: Zapoznanie studentów z dziejami technik i technologii stosowanych w różnych gałęziach rzemiosła artystycznego, przede wszystkim w złotnictwie, brązownictwie, konwisarstwie, tkactwie artystycznym, hafciarstwie, gobelinnictwie, kobiernictwie, skórnictwie, ceramice, wyrobie szkła artystycznego, witrażownictwie, meblarstwie.

Charakterystyka: Poznawanie każdej gałęzi rzemiosła artystycznego rozpoczyna obszerna część wstępna ukazująca zarys dziejów, początki oraz drogę do Polski określonych technik czy importu wyrobów sztuki dekoracyjnej. Szczególnie zwraca się uwagę na przedstawienie najważniejszych ośrodków oraz twórców europejskich i polskich. Niezbędnym uzupełnieniem wykładów jest bogaty zestaw przeźroczy ilustrujący przemiany i rozwój historyczny technik rzemiosła artystycznego. Materiał ten ukazuje najważniejsze fazy powstawania danych wyrobów sztuki dekoracyjnej oraz zapoznaje z licznymi przykładami najbardziej reprezentatywnych obiektów z omawianej grupy. W trakcie omawiania poszczególnych gałęzi rzemiosła artystycznego akcentuje się elementy umożliwiające datowanie określonych wyrobów.

Bibliografia:

- Morant H. de, *Historia sztuki zdobniczej od pradziejów do współczesności*, Warszawa 1981.
 Florow A. W., *Artystyczna obróbka metali*, Warszawa 1989.
 Grzeluk I., *Słownik terminologiczny mebli*, Warszawa 1998.
 Janneau G., *Encyklopedia sztuki dekoracyjnej*, Warszawa 1978.
 Michałowska M., *Słownik terminologiczny włókiennictwa*, Warszawa 1995.
 Samek J., *Polskie rzemiosło artystyczne*, Warszawa 1984.
 Żygulski Z. jun., *Dzieje polskiego rzemiosła artystycznego*, Warszawa 1987.

Historia sztuki nowożytnej powszechnej

dr Bożena Kuklińska

Dwa semestry: II rok, sem. 4; III rok, sem. 5
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin po 5 sem.
 Kod: 03600-0404-0402WYK0023

Cel: Zapoznanie studentów z podstawowymi wiadomościami z zakresu historii sztuki europejskiej.

Charakterystyka: Ukazanie dziejów sztuki nowożytnej w rozwoju historycznym, wpływ przemian historycznych, społecznych, politycznych, handlowych na różnorodność sztuki. Ukazanie sylwetek artystów zwracając uwagę na ich rolę w kierowaniu sztuki na nowe tory, wytyczaniu kierunków dalszego rozwoju.

Począwszy od około 1400 roku w Toskanii (ze zwróceniem uwagi na protorenesans), skończywszy na 3 ćw. XVII w. w krajach Południowych Niemiec. Wykład obejmuje sztukę Italii, Francji, Hiszpanii, Niderlandów (od 1609 r. Holandii i Flandrii), Niemiec, Austrii, Szwajcarii i Czech, ze wspomnieniem elementów sztuki Wysp Brytyjskich.

Zaznacza się wpływ przemian religijnych, społecznych, politycznych i ekonomicznych na rozwój sztuki. Omawia się sylwetki poszczególnych artystów przy zwróceniu uwagi na ich rolę w kierowaniu sztuki na nowe tory i wytyczaniu kierunków dalszego jej rozwoju. Omawia się historię najważniejszych zabytków (jak Bazylika Watykańska), ważnych mecenasów sztuki. Ukazuje się przekrojowo rozwój najważniejszych środków formalnych (perspektywa, światło – w malarstwie, ruch – w rzeźbie, plany i przekroje budowli, fasada, podpory – w architekturze).

Dąży się wreszcie do stworzenia syntezy dziejów sztuki w Europie. Od XV do końca XVII wieku.

Bibliografia:

- Blunt A., *Art and Architecture in France 1500-1700*, Harmondsworth 1954.
 Coulton G., *Art And Reformation*, London-Cambridge 1953.
Die Kunst des Baroc. Architektur, Skulptur, Malerei, Köln 1997.
 Feuchtmüller R., *Kunst in Österreich*, Bd. 1-2, Wien 1972-1973.
 Lützel H., *Deutsche Kunst*, Bonn 1987.
 Meyer O., *Historia sztuki europejskiej*, t.1-2, Warszawa 1973.
 Smart A., *The Renaissance and Mannerism in Italy*, London 1972.

Historia sztuki nowożytnej polskiej

dr Irena Rolska-Boruch

Dwa semestry: rok III, sem. 5 i 6
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin

Kod: 03600-0404-0402WYK0022

Cel: Wykład ma na celu zapoznanie z problematyką polskiej sztuki nowożytnej.

Charakterystyka: Na wykładzie przedstawiane są dzieje polskiej sztuki nowożytnej (architektury, malarstwa i rzeźby) z uwzględnieniem kontekstu historycznego i kulturowego (tzw. problemu aktualizacji w sztuce): sztuki renesansowej i manierystycznej z ukazaniem wpływów sztuki Toskanii (Pałac Wawelski, Kaplica Zygmuntowska; twórczość manierystyczna Santi Gucciego) oraz Veneto (Zamość – urbanistyka i kolegiata); nurtu rodzimego sztuki XVI/XVII wieku ze szczególnym uwzględnieniem działalności lubelskich warsztatów Komasków; sztuki baroku, zorientowanej na barok włoski, przede wszystkim rzymski (sztuka dynastii Wazów i czasów Jana III); sztuki XVIII wieku – wpływów sztuki państwa Habsburgów, Francji i Włoch oraz własnej tradycji artystycznej (zwłaszcza w architekturze wileńskiej i rzeźbie lwowskiej).

Bibliografia:

- Białostocki J., *Renesans polski i renesans europejski*, [w:] *Renesans, sztuka i ideologia. Materiały Sympozjum Naukowego Komitetu Nauk o Sztuce PAN i Stowarzyszenia Historyków*, Warszawa 1976, s. 179-194.
- Białostocki J., *Pięć wieków myśli o sztuce*, Warszawa 1976.
- Białostocki J., *Rococo: ornament, styl, postawa. Przegląd problematyki badawczej*, [w:] *Rocoko, studia nad sztuką I połowy XVIII wieku. Materiały z sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*, Warszawa 1970, s. 9-36.
- Bohdziewicz P., *Studia z dziejów sztuki polskiej w okresie baroku i rokoka*, Lublin 1973.
- Dobrowolski T., *Polskie malarstwo portretowe. Ze studiów epoki sarmatyzmu*, Kraków 1948.
- Historia sztuki polskiej*, praca zbiorowa pod red. T. Dobrowolskiego i Wł. Tatarkiewicza, t. 2, *Sztuka nowożytna*, Kraków 1962.
- Hornung Z., *Genealogia artystyczna rokoka w architekturze sakralnej XVIII wieku*, [w:] *Rocoko, studia nad sztuką I połowy XVIII wieku*, Warszawa 1970, s. 37-60.
- Karpowicz M., *Sztuka polska XVII wieku*, Warszawa 1975.
- Karpowicz M., *Barok w Polsce*, Warszawa 1988.
- Karpowicz M., *Sztuka oświeconego sarmatyzmu. Antykizacja i klasycyzacja w środowisku warszawskim czasów Jana III*, Warszawa 1970.
- Karpowicz M., *Baltazar Fontana – rzeźbiarz*, „Rocznik Historii Sztuki”, T. XX, 1994, s. 109-211.
- Karpowicz M., *Sztuki polskiej drogi dziwne*, Bydgoszcz 1994.
- Karpowicz M., *Sztuka polska XVIII wieku*, Warszawa 1985.
- Kowalczyk J., *Latynizacja i okcydentalizacja architektury greko-katolickiej w XVIII w.*, „Biuletyn Historii Sztuki”, R. XLII, 1980, nr 3/4, s. 347-364.
- Kozakiewiczowie H. i S., *Renesans w Polsce*, Warszawa 1972.
- Kozakiewiczowie H. i S., *Renesans i manieryzm w Polsce*, Warszawa 1978.
- Lepiarczyk J., *Związki polsko-francuskie w architekturze I połowy XVIII wieku*, w: *Sztuka I połowy XVIII wieku. Materiały z sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*, Warszawa 1981, s. 81-94.
- Lileyko J., *Zacharias Longuelune i Gaetano Chiaveri – inspiratorzy późnego baroku w architekturze warszawskiej*, [w:] *Sztuka I połowy XVIII wieku. Materiały z sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki*, Warszawa 1981, s. 115-136.
- Maśliński A., *Architektura antyku w interpretacji baroku*, Lublin 1962.
- Maśliński A., *Humanizm w sztuce. Antyk i człowiek*, Kraków 1978.
- Miłobędzki A., *Zarys dziejów architektury w Polsce*, wyd. II (uzupełnione i następne), Warszawa 1968.
- Miłobędzki A., *Architektura polska XVII wieku*, t. 1-2, Warszawa 1980.
- Mossakowski S., *Treści dekoracji renesansowych pałacu na Wawelu*, [w:] *Renesans, sztuka i ideologia. Materiały Sympozjum Naukowego Komitetu Nauk o Sztuce PAN i Stowarzyszenia Historyków*, Warszawa 1976, s. 349-380.
- Tomkiewicz M., *Pędzlem rozmaitym, malarstwo okresu Wazów w Polsce*, Warszawa 1970.
- Walicki M., Tomkiewicz Wł., Ryszkiewicz A., *Malarstwo polskie. Manieryzm. Barok*, Warszawa 1971.
- Złat M., *Typy osobowości w polskiej sztuce XVI wieku*, [w:] *Renesans, sztuka i ideologia. Materiały Sympozjum Naukowego Komitetu Nauk o Sztuce PAN i Stowarzyszenia Historyków*, Warszawa 1976, s. 251-291.

Historia sztuki nowoczesnej powszechnej

dr Jacek Jaźwierski

Dwa semestry: rok III, sem. 6; rok IV, sem. 7

2 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: egzamin

Kod: 03600-0404-0402WYK0021

Cel: Przygotowanie studentów do samodzielnych lektur oraz interpretacji dzieł sztuki.

Charakterystyka: Program zajęć obejmuje (z konieczności) rodzaj „propedeutyki” wiedzy o najważniejszych zagadnieniach z zakresu zachodnioeuropejskiej sztuki nowoczesnej, ze szczególnym uwzględnieniem malarstwa, począwszy od pierwszej połowy XIX wieku do pierwszych dziesięcioleci wieku XX; główny nacisk położony jest na przemiany zachodzące w kulturze przełomu XIX i XX wieku (symbolizm, secesja, neoromantyzm, modernizm itp.) i ich konsekwencje dla sztuki następných dekad (sztuka abstrakcyjna, dadaizm, surrealizm itp.).

Bibliografia:

- Amason H., *A History of Modern Art.*, London 1988.
Artyści o sztuce. Od van Gogha do Picassa, wybrały i oprac. E. Grabska i H. Morawska, Warszawa 1977.
 Białostocki J., *Kapitał i balast wieku XIX w kulturze*, „Rocznik Historii Sztuki”, t. 13, 1981, s. 217-218.
 Białostocki J., *Symbole i obrazy w świecie sztuki*, Warszawa 1982.
 Czartoryska U., *Od pop-artu do sztuki konceptualnej*, Warszawa 1973.
Francuscy pisarze i krytycy o malarstwie. 1820-1976, t. 1 (napisała H. Morawska) - 3 (oprac. H. Morawska), Warszawa 1977.
Moderniści o sztuce, wybrała i oprac. E. Grabska, Warszawa 1971.

Historia sztuki nowoczesnej polskiej**dr Jacek Jaźwierski**

Dwa semestry: rok III, sem. 6; rok IV, sem. 7
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 03600-0404-0402WYK0020

Cel: Celem wykładu jest przygotowanie studentów do poznania i zrozumienia sztuki polskiej od 2 poł. XVIII w. do 1939 roku.

Charakterystyka: Aby to zrealizować, w ramach poszczególnych wykładów następuje omówienie – w układzie chronologicznym – sylwetek najważniejszych malarzy polskich, reprezentantów różnych kierunków i środowisk (zwłaszcza tworzących w środowisku krakowskim, warszawskim i działających w koloniach artystycznych poza granicami dawnej Rzeczypospolitej, głównie w Monachium, Paryżu, Wiedniu i Petersburgu). Przybliżenie wybranych aspektów życia artystycznego z położeniem nacisku na szkolnictwo (zwłaszcza w Warszawie i Krakowie, ale także w Wilnie na przełomie XVIII/XIX w.), ruch wystawienniczy i instytucje opieki nad sztuką (TPSP w Krakowie i TZSP w Warszawie), czasopiśmiennictwo oraz inicjatywy kolekcjonerskie (kolekcje obrazów Ignacego Korwin Milewskiego, Feliksa Jasieńskiego „Mangghi” i Edwarda Raczyńskiego). Ponadto czołowi architekci polscy i ich realizacje w trzech zaborach, a wreszcie działalność rzeźbiarzy na miejscu w kraju oraz w centrum rzeźby europejskiej, w Rzymie.

Bibliografia:

- Dobrowolski T., *Nowoczesne malarstwo polskie*, t. 1-3, Wrocław 1957-1964.
 Juszcak W., *Malarstwo polskie. Modernizm*, Warszawa 1977.
 Kozakiewicz S., *Malarstwo polskie. Oświecenie, klasycyzm, romantyzm*, Warszawa 1976.
Kształcenie artystyczne w Wilnie i jego tradycje, katalog wystawy pod red. J. Malinowskiego, M. Woźniaka i R. Janonienę, Toruń-Wilno 1996.
 Melbechowska-Luty A., Szubert P., *Posągi i ludzie*, t. 1, cz.1-2, Warszawa 1993.
 Miłobędzki A., *Zarys dziejów architektury w Polsce*, wyd. 4, Warszawa 1988.
 Pollakówna J., *Malarstwo polskie. Między wojnami 1918-1939*, Warszawa 1982.
 Porębski M., *Interregnum. Studia z historii sztuki polskiej XIX i XX w.*, Warszawa 1975.
 Porębski M., *Malowane dzieje*, Warszawa 1962.
 Ryszkiewicz A., *Kolekcjonerzy i miłośnicy*, Warszawa 1981.
 Ryszkiewicz A., *Malarstwo polskie. Romantyzm, historyzm, realizm*, Warszawa 1989.

Historia doktryn artystycznych**dr Ryszard Kasperowicz**

Dwa semestry: rok IV, sem. 7 i 8
 4 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 03600-0404-0402WYK0008

Cel: Zarys najważniejszych kierunków europejskiej myśli o sztuce od starożytności po czasy współczesne.

Charakterystyka: Przedstawienie, w porządku chronologicznym i poprzez pryzmat kluczowych problemów, dziejów refleksji nad sztukami plastycznymi i architekturą w Europie. Wykład obejmuje elementy estetyki, filozofii sztuki, teorii sztuki, historiografii sztuki oraz nowoczesnych metod badań nad sztuką pod kątem kluczowych idei artystycznych i koncepcji filozoficznych, mających swój wpływ na rozwój sztuki i refleksji krytycznej. Szczególny nacisk kładzie się na zrozumienie trwałości, ciągłości i innowacji w zmiennych historycznie interpretacjach najistotniejszych problemów teorii sztuki, takich jak forma, mimesis, ekspresja, funkcja, stosowność, wytwór,

geniusz itd. Historia idei ma być w zamierzeniu uzupełniona analizą społeczno-historycznych aspektów historii sztuki.

Bibliografia:

Białostocki J., *Myśliciele, kronikarze i artyści o sztuce od starożytności do 1500*, Warszawa 1978.
 Białostocki J., *Teoretycy, pisarze i artyści o sztuce 1500-1600*, Warszawa 1985.
 Białostocki J., Poprzęcka M., Zięba A., *Teoretycy i krytycy o sztuce 1600-1700*, Warszawa 1994.
 Białostocki J., *Refleksje i syntezy ze świata sztuki*, Warszawa 1978-79.
 Grabska E., Poprzęcka M., *Teoretycy, artyści i krytycy o sztuce 1700-1870*, Warszawa 1987.
 Grabska E., *Moderniści o sztuce*, Warszawa 1971.
Pojęcia, problemy, metody współczesnej nauki o sztuce. Dwadzieścia sześć artykułów uczonych europejskich i amerykańskich, wybrał, przekłady przejrzał, wstępem opatrzył J. Białostocki, Warszawa 1976.

Muzealnictwo

dr Beata Skrzydlewska

Dwa semestry: rok IV, sem. 7 i 8
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 15600-0404-0402WYK0042

Cel: Przygotowanie studentów do poznania i zrozumienia roli i znaczenia muzeum we współczesnej kulturze, uświadomienie ich na problem ochrony zabytków i dóbr kultury. Wykład wprowadza w teoretyczne podstawy funkcjonowania instytucji muzealnych, zapoznaje ze wszystkimi aspektami praktyki muzealnej, ze szczególnym uwzględnieniem zasad organizacji wystaw i ekspozycji muzealnych.

Charakterystyka: Prezentacja w układzie chronologicznym historii instytucji muzealnych od ich form protomuzealnych aż do współczesności. Zarys refleksji teoretycznej nad muzeum – muzeologia. Prezentacja teoretycznych zasad budowy utworu wystawowego, analiza różnych typów ekspozycji i wystaw i wzajemnych związków pomiędzy poszczególnymi elementami utworu wystawowego. Dokumentacyjna funkcja muzeum. Handel dziełami sztuki.

Bibliografia:

Żygulski Z., *Muzea na świecie*, Warszawa 1982.
 Gluźniński W., *U podstaw muzeologii*, Warszawa 1980.
 Ryszkiewicz A., *Kolekcjonerzy i miłośnicy*, Warszawa 1981.
 Pasierb J., *Ochrona zabytków sztuki kościelnej*, Poznań 1971.
 Białostocki J., *Galeria arcydzieł czy dom kultury? Teoretyczne koncepcje kultury a praktyka muzealna*, [w:] Tenże, *Refleksje i syntezy ze świata sztuki*, Warszawa 1987, s. 30-41.
 Pomian K., *Zbieracze i osobliwości*, Warszawa 1996.
 Świecimski J., *Wystawy muzealne*, Kraków 1992.
 Świecimski J., *Muzea i wystawy muzealne*, Kraków 1995.

Logika

dr Agnieszka Lekka-Kowalik

Jeden semestr: I rok, sem. 1
 1 godzina tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 08100-0404-0301WYK0086

Charakterystyka: Wykład obejmuje semiotykę jako teorię języka oraz ogólną metodologię nauk. W ramach I działu omawiane są: struktura i funkcje języka, poszczególne kategorie syntaktyczne wyrażań (zdania, nazwy, funktery i operatory) oraz błędy w słownym przekazywaniu myśli. W ramach II działu omawiane są podstawowe czynności wiedzotwórcze: porządkowanie dziedziny przedmiotowej, definiowanie, stawianie pytań oraz rozumowanie. Dla każdej z tych czynności wskazywane są ich rodzaje, warunki poprawności oraz najpospolitsze błędy. Wykład kończy punkt poświęcony dyskusji, jej typom, warunkom epistemiczno-logicznym i estetycznym oraz rodzajom argumentów i chwytów erystycznych. W odpowiednich miejscach wprowadzane są elementy logiki formalnej dotyczące formalizacji wniosków i badania poprawności argumentów. Oprócz teoretycznego celu zapoznania studentów z podstawowymi zagadnieniami i postaciami wymienionych dyscyplin, celem praktycznym

wykładu jest kształcenie kultury logicznej. Wykład uzupełniają ćwiczenia w wymiarze 1 godz. tygodniowo, I semestr.

Bibliografia:

Hajduk Z., *Ogólna metodologia nauk*, Lublin 2000.
 Marciszewski W., *Sztuka rozumowania w świecie logiki*, Warszawa 1994.
 Marciszewski W., *Dyskutowania sztuka*, Warszawa 1994.
Mała Encyklopedia Logiki (MEL), Wrocław 1998.
 Przybyłowski J., *Logika z ogólną metodologią nauk*, Gdańsk 1997.
 Schopenhauer A., *Erystyka czyli sztuka prowadzenia sporów*, (wiele wydań)
 Trzęsicki K., *Logika praktyczna*, (wiele wydań)
 W trakcie ćwiczeń podawana jest również literatura dotycząca poszczególnych zagadnień omawianych na zajęciach.

Biblia - istota i rola w kulturze

Ks. dr Hubert Ordon

Dwa semestry: rok I, sem. 1 i 2
 1 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin

Charakterystyka: Omówienie podstawowych zagadnień związanych z Pismem świętym: ogólna charakterystyka głównych okresów historii zbawienia; natchnienie i jego skutki; prawda i świętość Pisma św., historia powstania tekstu biblijnego, kanon Pisma św.; hermeneutyka biblijna.

Bibliografia:

Kudasiewicz J., *Teologiczno-praktyczny wstęp ogólny do Pisma św.*, Lublin 2000.
 Bednarz M., *Zasłuchani w Słowo Pana*, Tarnów 1991.
 Filipiak M., *Człowiek współczesny a Stary Testament*, Lublin 1982.
 Harrington W. J., *Klucz do Biblii*, Warszawa 1989.
 Kremer J., *Czytać Biblię, ale jak?*, Lublin 1988.
 Kudasiewicz J., *Biblia - Historia - Nauka*, Kraków 1978.
 Langkammer H., *Wprowadzenie do ksiąg Nowego Testamentu*, Wrocław 1990.
 Léon-Dufour X., *Słownik Nowego Testamentu*, Poznań 1981.
 Martin G., *Czytanie Pisma świętego jako Słowa Bożego*, Kraków 1982.
 Świderkówna A., *Rozmowy o Biblii*, Warszawa 1995.
Wstęp ogólny do Pisma świętego, red. J. Szłaga, Poznań 1986.
Wstęp do Starego Testamentu, praca zbior. pod red. L. Stachowiaka, Poznań 1988.
Wstęp do Nowego Testamentu, praca zbior. pod red. R. Rubinkiewicza, Poznań 1996.

Historia filozofii

ks. dr hab. Stanisław Janeczek

Dwa semestry: II rok sem. 3 i 4
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 08100-0404-0301WYK0056

Charakterystyka: Przedmiotem zajęć jest systematyczne przedstawienie dziejów filozofii europejskiej. Wykład łączy tok chronologiczny z przedmiotowym ukazując pojawienie się poszczególnych problemów filozoficznych i próby ich rozwiązania w aspekcie treściowym i metodologicznym. Zwraca się uwagę na kulturowo-społeczny kontekst rozwoju problematyki filozoficznej, w szczególności na jej światopoglądowe odniesienie (filozofia Boga, człowieka i etyka), a więc na zakres i sposoby wykorzystywania filozofii w tworzeniu kultury chrześcijańskiej. Ukazywany pluralizm rzetelnie uzasadnionych ujęć, obok poszerzenia erudycji studenta, umożliwia kształtowanie sprawności formalnych, takich jak dociekliwość intelektualna, umiejętność logicznego powiązywania dynamiki rozwojowej filozofii oraz tropienia konsekwencji wynikających z przyjęcia określonych założeń metodologicznych. Pomoc w wypracowaniu osobistej wizji rzeczywistości łączy się z kształtowaniem postawy szacunku wobec cudzych poglądów.

Bibliografia:

Tatarkiewicz W., *Historia filozofii*, t. 1-3, Warszawa (szereg wydań).
 Fuller B. A. G., *Historia filozofii*, t. 1-2, Warszawa 1963.

- Copleston F., *Historia filozofii*, t. 1-9, Warszawa 1989-2001.
 Reale G., *Historia filozofii starożytnej*, t. 1-3, Lublin 1994-1999.
 Gilson E., *Historia filozofii chrześcijańskiej w wiekach średnich*, Warszawa 1966.
 Kuderowicz Z., *Filozofia nowożytnej Europy*, Warszawa 1989.
 Gilson E., Langan T., Maurer A., *Historia filozofii współczesnej*, Warszawa 1979.
Filozofować dziś. Z badań nad filozofią najnowszą, red. A. Bronk, Lublin 1995.
 Bronk A., *Zrozumieć świat współczesny*, Lublin 1998.
Filozofia współczesna, red. Kuderowicz Z., t. 1-2, Warszawa 1983-1990.

Katolicka nauka społeczna

dr Edward Balawajder

Jeden semestr: II rok, sem. 3
 2 godziny tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 14900-0404-0501WYK0028

Charakterystyka: Celem wykładów jest zapoznanie studentów z najważniejszymi zagadnieniami tworzącymi podstawy katolickiej nauki społecznej. Problematyka dotyczy zagadnień zarówno z etyki społecznej jak i etyki gospodarczej i obejmuje: zagadnienia wstępne (przedmiot, metoda, źródła), elementy historycznego rozwoju, podstawy antropologiczno-personalistyczne, etyczne podstawy życia społecznego (zasoby życia społecznego), problematyka wartości podstawowych i praw człowieka, koncepcje państwa, ideologie społeczne w ocenie katolickiej nauki społecznej, współczesne kierunki katolickiej nauki społecznej, demokracja a społeczeństwo obywatelskie, nauczanie społeczne Jana Pawła II i Stefana Kardynała Wyszyńskiego, wybrane zagadnienia z etyki gospodarczej.

Bibliografia:

- Strzeszewski Cz., *Katolicka nauka społeczna*, Lublin 1994.
 Majka J., *Katolicka nauka społeczna*, Rzym 1986.
 Piwowarski W., *ABC katolickiej nauki społecznej*, Pelplin 1993, Legnica 1998 (2 wyd.).
 Mazurek F. J., *Personalistyczno-integralne ujęcie katolickiej nauki społecznej w eksplikacji Stefana Kardynała Wyszyńskiego*, Lublin 1999.
 Fel S., Kupny J., *Humanizacja życia gospodarczego*, Lublin 2000.
 Wybrane encykliki społeczne i orędzia papieży.

Etyka

dr Kazimierz Krajewski

Jeden semestr: II rok, sem 3
 2 godziny tygodniowo
 forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 08100-0404-0301WYK0021

Charakterystyka: definicja etyki, etyka a nauki pokrewne; czyn i decyzja, spór o normę moralności: eudajmonizm, deontonomizm, personalizm; źródła moralności czynu, cel i środki; prawo naturalne, prasumienie, prawo naturalne a prawo pozytywne; sumienie; cnoty i wady; elementy etyki szczegółowej: życia, miłości i zaangażowania społecznego.

Bibliografia:

- Styczeń T., *Wprowadzenie do etyki*, RW KUL, Lublin 1993.
 Ślipko T., *Zarys etyki ogólnej*, WAM, Kraków 1983.
 Woroniecki J., *Katolicka etyka wychowawcza*, t. I, RW KUL, Lublin 1986.
 Podręczniki skrótowe i popularnie ujęte:
 Wojtyła K., *Elementarz etyczny*, Lublin 1983.
 Jaroszyński P., *Etyka. Dramat życia moralnego*, 1992.
 Szostek A., *Pogadanki z etyki*, Częstochowa 1998.
 Do egzaminu obowiązują też trzy lektury uzupełniające.

WYKŁADY MONOGRAFICZNE

Film – sztuka obrazu i dźwięku, cz. 4

prof. Andrzej Jurga

Dwa semestry: rok III-V
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03400-0404-0402WYK0005

Cel: Przedstawienie rozwoju sztuki obrazu od czasów kina niemego do lat współczesnych.

Charakterystyka: Program zajęć realizowany na podstawie wykładów i analiz wybranych filmów.

1. Historyczny rozwój kina niemego we Francji, Włoszech, Anglii, Danii, Niemczech, Polsce, Rosji Sowieckiej i Ameryce.
2. Rozwój sztuki obrazu w okresie filmu niemego i później, kiedy pojawił się dźwięk.
3. Porównanie okresu filmu niemego i dźwiękowego. Regres czy rozwój sztuki filmowej?
4. Próba określenia rozwoju sztuki filmowej na podstawie archiwalnych i współczesnych filmów.
5. Partytura sztuki filmowej – określenie wzajemnych reakcji pomiędzy obrazem, słowem, efektami i muzyką na tle kompozycji całego utworu filmowego.

Polskie galerie sztuki w Londynie w drugiej połowie XX wieku, cz. 3

dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz, prof. nadzw.

Dwa semestry: rok III-V
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402WYK0046

Cel: Przedstawienie panoramy działalności polskich galerii sztuki w Londynie po drugiej wojnie światowej.

Charakterystyka: Wykład ma na celu prezentację, nieznaną dotąd w polskiej i obcej literaturze przedmiotu, dokonań polskich galerii sztuki powstałych w Londynie po 1945 roku, w zakresie promocji współczesnej sztuki obcej i polskiej oraz ich współuczestnictwa w londyńskim życiu artystycznym w drugiej połowie XX wieku. Oprócz szczegółowej prezentacji działań i roli polskich placówek we wprowadzaniu w krwioobieg angielskiej i europejskiej sztuki całej plejady współczesnych, wybitnych dzisiaj, malarzy, rzeźbiarzy i grafików o światowej renomie, akcentowana jest rola, jaką polskie galerie sztuki odegrały w współtworzeniu oblicza powojennego brytyjskiego życia artystycznego. Specjalny akcent położony jest również na rolę, jaką polskie galerie pełniły w promocji i wprowadzaniu na brytyjski i europejski rynek sztuki artystów polskich tworzących na emigracji, jak i tych twórców z byłego PRL-u, dla których możliwość prezentacji swoich dzieł w oknach wystawowych polskich placówek w Londynie, było furtką pozwalającą przejść poza żelazną kurtynę i zaistnieć w szerszym, międzynarodowym kręgu artystycznym.

Bibliografia:

- Olszewski A. K., *Dzieje sztuki polskiej 1890-1980 w zarysie*, Warszawa 1988.
Piotrowski P., *Znaczenie modernizmu. W stronę sztuki polskiej po 1945 roku*, Poznań 1999.
Sienkiewicz J. W., *Polskie galerie sztuki w Londynie w drugiej połowie XX wieku*, Lublin 2003 (W druku. Od września 2003 r. tekst dostępny w Katedrze Kultury Artystycznej).
Supruniuk M. A., *Libella. Galerie Lambert. Szkice i wspomnienia*, Toruń 1998.
Twarze emigracji, opr. M. A. Supruniuk, Toruń 1999.
Warszawa nad Tamizą. Z dziejów polskiej emigracji politycznej po drugiej wojnie światowej, pod red. A. Friszke, Warszawa 1994.

Symbole późnego antyku i wczesnego średniowiecza

dr hab. Ryszarda Bulas, prof. nadzw.

Dwa semestry: rok III-V
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03900-0404-0402WYK00

Wykład poświęcony jest symbolom, które sięgając niekiedy źródeł indoeuropejskich indoeuropejskich tyś. p.n.e. rozwinęły się w kulturach Hellenizmu. Wraz z przyjściem chrześcijaństwa, w późnym antyku i wczesnym średniowieczu niektóre z nich legły u podłoża symboli o charakterze chrystologicznym i soteriologicznym. Dotyczy to przede wszystkim warstwy formalnej symboli ale niekiedy także struktury wyrażonej w nich treści. Do grupy tych symboli należy zaliczyć m.in. motywy animalistyczne a także układy i kompozycje, które same w sobie mają charakter symboliczny.

Bibliografia:

- Chevalier J., Gheerbrant A., *Dictionnaire des symboles. Mythes, rêves, coutumes, gestes, formes, figures, couleurs, nombres*, T. 1-4, Paris 1963-64.
 Champeaux G., Sterckx S., *Introductions au monde des symboles*, Paris 1972.
 Åberg N., *The Occident and the Orient in the Art of the Seventh Century: 1. British Isles, 2. Lombard Italy, 3. Merovingian Empire*, Stockholm 1943-47
 Beigbender O., *Lexique des symboles*, Paris 1969.
 Bindel E., *Les éléments spirituel des nombres*, Paris 1860.
 Campbell J., *The Mythic Image*, Princeton - New Jersey 1981.
 Finlay I., *Celtic Art. An Introduction*, London 1873.
 Eliade M., *De Zalmoxis à Genghis-Khan. Études comparative sur les religions et le folklore de la Dacie et de l'Europe Orientale*, Paris 1970 (wersja polska: *Od Zalmoksis do Czingis-chana*, tłum. K. Kocjan, Warszawa 2002).
 Hachlili R., *Ancien Jewish Art and Archaeology in the Land of Izrael*, Leiden – New York – København- Köln 1988.
 Henderson G., *Wczesne średniowiecze*, tłum. P. Paszkiewicz, Warszawa 1984.
 Skubiszewski P., *Sztuka Europy łacińskiej od VI do IX wieku*, tłum. J. Kuczyńska, E. Zwolski, Lublin 2001.
 Hubert J., Porcher J., Volbach W. F., *L'Europe des Invasions*, Paris 1967.
 Klingender F., *Animals in Art and Thought to the end of the Middle Ages*, London 1971.
 Megaw R.V., *Celtic Art. From its Beginnings to the Book of Kells*, London 1994.
 Norman D., *The Hero: Myth, Image, Symbol*, New York – London – Toronto – Sydney – Auckland 1990.
 Toynbee J.N.C., *Animal in Roman Life and Art*, Ithaca – New York 1973.

Historia i kultura regionu

dr Krzysztof Gombin

Jeden semestr: rok III-V
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03900-0404-0402WYK00

Celem zajęć jest przygotowanie studentów – przyszłych nauczycieli do prowadzenia lekcji dotyczących dziejów i kultury Lubelszczyzny, zwłaszcza zajęć ramach regionalnej ścieżki dydaktycznej.

Zakres chronologiczny obejmuje okres od X do XX w. Na tle historii politycznej oraz społeczno – gospodarczej ukazane zostaną wydarzenia z historii kultury ze szczególnym uwzględnieniem historii sztuki, ukazanej w szerszym ogólnopolskim kontekście. Największy nacisk położony zostanie na następującą problematykę: przemiany architektury rezydencjonalnej i sakralnej, działalność fundatorska i mecenat rodów magnackich, szlacheckich, a także mieszczaństwa i duchowieństwa w średniowieczu i czasach nowożytnych, kulturotwórczą rolę jednostek i instytucji w XIX – XX w., życie artystyczne w XIX i XX w., sylwetki artystów i pisarzy związanych z Lubelszczyzną. Zajęcia uwzględniają również sposoby tworzenia dokumentacji zajęć szkolnych prowadzonych w ramach ścieżki regionalnej dydaktycznej.

Wybrana bibliografia (uwzględniono jedynie powojenne syntezy i prace zbiorowe) :

- Dzieje Lublina. Próba syntezy*, t. I, pod red. J. Mazurkiewicza, Lublin 1965.
Dzieje Lublina, t. II, pod red. S. Krzykały, Lublin 1976.
Dzieje Lubelszczyzny, t. I, Warszawa – Lublin 1974 – 1992.
 Kowalczyk J., *Kolegiata w Zamościu*, Warszawa 1968.
Kultura miejska Królestwa Polskiego 1815-1875. Warszawa – Kalisz – Lublin – Płock, pod. red. A. Drexler, Warszawa 2002.
 Kutylowska I., *Rozwój Lublina w VI – XIV wieku na tle urbanizacji międzyrzecza środkowej Wisły i Bugu*, Lublin 1990.
 Rolska-Boruch I., *"Domy pańskie" na Lubelszczyźnie od późnego gotyku do wczesnego baroku*, Lublin 2003.
 Rolska- Boruch I., *Siedziby szlacheckie i magnackie na ziemiach zwanych Lubelszczyzną 1500-1700*, Lublin 1999.
Z przeszłości dalekiej i bliskiej. Szkice z dziejów Lubelszczyzny, pod red. A.Kopruckowiaka i W. Śladkowskiego, Lublin 1980.

Z przeszłości kulturalnej Lubelszczyzny, Lublin 1978.

Zabytki architektury i budownictwa w Polsce, województwo lubelskie, Warszawa 1995.

Ziemiaństwo na Lubelszczyźnie. Materiały II sesji naukowej zorganizowanej w Muzeum Zamoyskich w Kozłówce 22-24 maja 2002, oprac. R. Maliszewska, Kozłówka 2003.

Zarys dziejów nowożytnej urbanistyki

dr Irena Rolska-Boruch

2 semestry: rok III-V

1 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: wpis do indeksu

Kod: 03600-0404-0402WYK00

Wykład będzie poświęcony dziejom urbanistyki nowożytnej, która zaczęła rozwijać się w Europie od połowy XV w. Celem wykładu jest przedstawienie przekształceń jakich dokonano pod wpływem nowych zasad teoretycznych, przemian politycznych, gospodarczych oraz kulturowych w budowie, architekturze i systemach obronnych miast polskich i europejskich na przestrzeni od XVI do XVIII w.

Leonardo da Vinci – dzieje recepcji od XVI wieku

dr Ryszard Kasperowicz

II semestr: rok III-V

1 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: wpis do indeksu

Kod: 03600-0404-0402WYK0035

Wykład składa się z dwóch części. Część pierwsza stanowi analizę dzieł Leonarda ze szczególnym uwzględnieniem relacji pomiędzy jego założeniami teoretycznymi a stylistycznymi warunkami rozwoju malarstwa renesansu. Chodzi tutaj o wydobycie podstaw przekonania Leonarda o naukowym charakterze twórczości malarskiej, a także o ukazanie działalności Leonarda jako inżyniera i wizjonerskiego badacza natury. W drugiej części przedmiotem analizy będą dzieje recepcji twórczości Leonarda w teorii sztuki i w historii sztuki od XVII do XX wieku. Zadaniem tej części wykładu jest pokazanie różnych, zmieniających się przez wieki wizerunków Leonarda jako artysty, badacza i wizjonera, klasycznego przykładu „l'uomo universale” epoki Odrodzenia.

Dzieło sztuki jako źródło historyczne, cz. 3

Dr hab. Tomasz Panfil, prof. nadzw.

Dwa semestry: rok III-V

2 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: wpis do indeksu

Kod: 03600-0404-0402WYK0003

Cel: ukazanie możliwości nowoczesnego, interdyscyplinarnego warsztatu historycznego, w którym obok tradycyjnych źródeł dokumentowych i narracyjnych ważną rolę odgrywają źródła ikonograficzne. Przekazanie zasad i metod analizy źródeł ikonograficznych ukierunkowanej na uzyskanie informacji historycznych uzupełniających i dopełniających te uzyskane dzięki analizie źródeł tradycyjnych. Ukazanie komplementarności różnych typów źródeł.

Charakterystyka: Wykład ma przedstawić możliwości badawcze tkwiące w analizie wyobrażeń ikonograficznych, korzyści wypływające z wykorzystania ich jako źródeł w procesie badawczym i tradycyjnym warsztacie historyka. Przybliżenie studentom metody analizy ikonograficznej następuje zarówno poprzez przekazanie jej teoretycznych założeń, jaki i poprzez ukazanie na przykładach praktycznego przebiegu analizy. Dobór przykładów ukazuje wagę źródeł ikonograficznych dla badań nad okresem wczesnego średniowiecza w sytuacji braku lub niedostatku źródeł pisanych, możliwość rozstrzygania przy pomocy ikonografii kwestii znaczących dla całej nauki historycznej, na przykład analiza ikonograficzna wyobrażeń na wczesnośredniowiecznych monetach piastowskich, będących jednymi z najstarszych polskich źródeł ikonograficznych. Analiza symboliki i znaczeń średniowiecznych wyobrażeń faunistycznych podjęta z pozycji fenomenologii i semiotyki kultury. Celem wyższego poziomu jest ukazanie związków istniejących w ikonosferze cywilizacji śródziemnomorskiej, łączących kultury odległe od siebie w czasie i przestrzeni.

Bibliografia:

- Voragine J. de, *Złota Legenda*, Wrocław 1996;
 Anonim tzw. Gall, *Kronika polska*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1989;
 Mistrz Wincenty tzw. Kadłubek, *Kronika polska*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1992;
 Rzepińska M., *Siedem wieków malarstwa europejskiego*, Wrocław-Warszawa-Kraków 1991;
 Białostocki J., *Symbole i obrazy*, t. 1-2, Warszawa 1986;
 Piech Z., *Ikonografia pieczęci Piastów*, Kraków 1993;
 Kałkowski T., *Tysiąc lat monety polskiej*, Kraków 1982;
 Kiersnowski R., *Drzwi Gnieźnieńskie i brakteaty*, - „Wiadomości Numizmatyczne” 22(1978), z. 1, s. 1-21;
 Panfil T., *Herb Lublina. Geneza, znaczenie, funkcje*, Lublin 1999;
 Panfil T., Cykl artykułów *Polski zwierzyniec numizmatyczny* (orzeł, kozioł, lew, jeleń, smok) – „Biuletyn Numizmatyczny” nr 4 (1999), nr 2, 3, 4 (2000), nr 1,2 (2001);
 Forstner D., *Świat symboliki chrześcijańskiej*, Warszawa 1990;
 Kobielus St., *Bestiarium chrześcijańskie*, Warszawa 2001;
 Leeuw G. van der, *Fenomenologia religii*, Warszawa 1999,
 Eliade M., *Obrazy i symbole*, Warszawa 1998;
Wyobrażenia średniowieczna, red. T. Michałowska, Warszawa 1998;
 Chrościcki J., *Sztuka i polityka. Funkcje propagandowe sztuki w epoce Wazów 1587-1668*, Warszawa 1983;
Poezja polska i europejska od średniowiecza do czasów współczesnych.

Teoria architektury XVIII i XIX w. Źródła, konteksty i kontynuacje**dr Norbert Szczuka**

Dwa semestry: rok III-V
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402WYK00

Ofiara – kaplan – ołtarz w ikonografii starożytnej i wczesnochrześcijańskiej**dr hab. Bożena Iwaszkiewicz – Wronikowska, prof. nadzw.**

Dwa semestry: rok III-V
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402WYK00

Tematem wykładu będą sceny składania ofiar ukazywane w sztuce poczynając od Egiptu (stoły ofiarne) i Mezopotamii (m. in. na sumeryjskich stelach i w glicytcie, na ołtarzu Tukulti Ninurty I), przez greckie malarstwo wazowe i rzymskie malowidła ściennie (m. in. ofiarowanie Polykseny i Ifigenii), dekoracje rzymskich ołtarzy (m. in. G. D. Ahenobarbusa, Ara Pacis), larariów, sarkofagów i dyptychów, a na ikonografii wczesnochrześcijańskiej kończąc (ofiarowanie Izaaka, ofiara Melchizedeka, fryz z absydy Katedry w Faras). Szczególna uwaga poświęcona będzie formie ołtarza i różnym rodzajom składanych ofiar.

Bibliografia:

- J. Braun, *Der christliche Altar in seiner geschichtlichen Entwicklung*, München 1924
 L. Kahil, P. Linant de Bellefonds, *Iphigeneia*, w: LIMC t. V, 1, s. 706-729 ;
 D. Mustilli, *Altare*, w: EAACO, t. I, s. 276-286;
 O. Touchefeu-Meynier, *Polyxène*, w: LIMC t. VII, 1, s. 431-435.

Obraz w przekazie wiary, cz. 2**Ks. prof. Ryszard Knapiński**

Dwa semestry: rok III-V
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402WYK00

Prawdy wiary od początków chrześcijaństwa przekazywane są za pośrednictwem dwóch mediów: słowa (*fides ex auditu*) i obrazu (*fides ex visu*). Doktryna o znaczeniu i funkcji obrazu (religijnego) kształtowała się na przestrzeni dziejów i ma swoją historię. Chrześcijaństwo weszło z orędziem ewangelicznym w świat kultury antycznej. Z jednej strony w gminach powstałych z nawróconych Żydów zdawał się obowiązywać nadal zakaz sporządzania wizerunków i oddawania im czci, z drugiej istniała obawa przed bałwochwalstwem zagrażającym chrześcijaństwu ze strony pogan oraz od nawróconych z pogaństwa chrześcijan. Dlatego w pierwszych wiekach podstawowa refleksja teologiczna skupiała się na zagadnieniu legitymizacji obrazów w kulcie. Oparta na przesłankach biblijnych doktryna obrazu ulegała wpływom teologów, filozofów i władców, mając wśród nich zarówno zwolenników (Jan Damasceński, Teodor Studyta) jak i przeciwników (Leon III, Konstantyn V). Na Zachodzie zrównano rangę obrazu ze słowem w procesie przekazu wiary (Grzegorz Wielki). Ważną cezurą były toczony w kościele bizantyńskim spory ikonoklastyczne (726-830), zakończone kompromisem przy udziale papieża i cesarza wschodnich oraz Karola Wielkiego. Zaczęły powstawać podręczniki dla malarzy i ikonopisców (*Hermeneia*, *Podlinniki*). Obraz sam przez się nie jest przedmiotem kultu, ale odgrywa rolę medium, kierując myśl i uczucia wiernych na pierwowzór lub tajemnicę wiary, którą przedstawia (*Libri Carolini*, 793).

W ciągu dziejów chrześcijaństwa na dalszy rozwój doktryny wywarły wpływ rozmaite autorytety kościelne, jak wybitni papieże (Grzegorz Wielki, Benedykt XIV, Paweł VI, Jan Paweł II), Ojcowie Kościoła i teolodzy oraz orzeczenia soborów powszechnych i lokalnych synodów.

W okresie przedscholastycznym w estetyce chrześcijańskiej pojawiały się nurty o wymowie mistyczno-alegorycznej (Sugeriusz, Wilhelm z Saint-Thierry) i ascetycznej (Bernard z Clairvaux, Alanus ab Insulis). Scholastyka wypracowała nowe argumenty za dopuszczeniem obrazów do użytku w kościele, oparte na filozofii arystotelesowskiej (Tomasz z Akwinu) lub neoplatońskiej (Bonawentura – obraz przewyższa pismo – *muta predicatio*). Obrazy mogą być dopuszczane do kultu, jeśli spełniają warunki: 1) pobudzają do pobożności; 2) przypominają żywoty świętych; 3) pouczają maluczkich. Popularne było myślenie alegoryczne, tłumaczące dydaktyczne znaczenie elementów struktury i wyposażenia kościoła (Durandus de Mende).

W wykładzie wydobyty zostaje związek ikonografii z patrociniami kościelnymi i kultem świętych. Przy tym podkreślona zostaje zależność od mecenatu artystycznego (kościelny, dworski, mieszczański, plebejski) i związek z okolicznościami powstania dzieła (m. in. votum, ex voto, beatyfikacja i kanonizacja).

Nowe impulsy dla dalszego rozwoju doktryny obrazu w Kościele wyszły z dysput i dekretów soboru trydenckiego (1545-1563), który przyznał biskupom autorytet w rozstrzygnięciu zagadnień ikonograficznych i estetycznych, w budowie i wyposażeniu kościołów barokowych. Okres potrydencki zaowocował obfitością piśmiennictwa traktatowego (Karol Borromeusz, Gabriele Palleotti, Jan Molanus, Prospero Lambertini i inni) i eksplozją twórczości artystycznej artystów (Bramante, Bernini, Tycjan, Tintoretto, Reni, Dolci, Rubens i inni).

Na rozwój ikonografii duży wpływ wywarły zakony (benedyktyni, augustianie, cystersi, franciszkanie, dominikanie, karmelici, brygidki, jezuiti i inne) oraz pobożność ludowa (sztuka ludowa to odrębny obszar badawczy). Nie bez znaczenia była konfrontacja z herezjami (np. husytyzm, protestantyzm) i nowymi prądami myślowymi w filozofii, kulturze i polityce (np. Oświecenie, różne ruchy rewolucyjne polityczne i cywilizacyjne, powstanie ery przemysłowej) a także laicyzacja życia społecznego (nowoczesny ikonoklazm) i synkretyzm światopoglądowy (New Age).

Wszystkie wymienione czynniki pozwalają uporządkować typologię obrazów nie tylko pod względem gatunków sztuki i technologii (ikony, obrazy sztalugowe, mozaiki i freski, grafika i rzeźba), ale również ze względu na zróżnicowane funkcje (obrazy ołtarzowe, kultowe – słynące łaskami i tzw. obrazy cudowne) i przeznaczenie (np. ilustracja żywota, utrwalenie w pamięci opisów biblijnych oraz treści hagiograficznych).

Wykład posiada pewne symptomy ekumeniczne rozpatrując chrześcijaństwo w różnych odmianach wyznaniowych jako religię słowa i obrazu. Obydwa media odgrywały w przeszłości ważną rolę w procesie przekazywania treści Objawienia i Tradycji. Bywały okresy, kiedy przyznawano wiodącą rolę bądź słowu, bądź to obrazowi. Dzisiaj rozwój nowych mediów skłania do pogłębionej refleksji nad tym, jak ten wynalazek cywilizacji informatycznej może być wdrożony w nieprzerwany od wieków proces przekazu prawd wiary przez medium obrazu.

Wybrana bibliografia:

- Badstübner E.: *Kirchen der Mönche. Die Baukunst der Reformorden im Mittelalter*. Berlin 1980.
 Balthasar H. U. von, *Herrlichkeit. Eine theologische Ästhetik*, Bd. 1-3, Einsiedeln 1961-1965.
 Bandmann G.: *Mittelalterliche Architektur als Bedeutungsträger*. Berlin 1990.
 Barocchi P. (red.): *Trattati d'arte del Cinquecento*. vol. 2, Bari 1961.
 Beckett W.: *Historia malarstwa. Wędrowki po historii sztuki Zachodu*. Warszawa 1996.
 Belting H.: *Das Bild und sein Publikum im Mittelalter. Form und Funktion früher Bildtafeln der Passion*. Berlin 1981.
 Belting H.: *Bild und Kult*. München 1990.
 Blume D.: *Die Wandmalerei als Ordenspropaganda. Bildprogramme im Chorbereich franziskanischer Konvente Italiens bis zur Mitte des 14 Jh.* Worms 1983.
 Boespflug F.: *Dio nell'arte. Sollicitudini nostrae di Benedetto XIV (1745) e il caso Crescenzia di Kaufbeuren*. Casale Monferrato 1986.
 Borromeo C.: *Instructiones fabricae et suppellectilis ecclesiasticae*. Milano 1576.

Burckhardt T., *L' arte sacra in Oriente e in Occidente*, Milano 1990.
 Bochgrave H. de, *Chrześcijaństwo w sztuce*, Warszawa 2002.
 Chastel A.: *La pala d'altare nel Rinascimento*. Milano 1993.
Czy podobają się nam nasze kościoły? „Znak” 531, rok 51, nr 8:1999.
 Dąb-Kalinowska B., *Ikony i obrazy*, Warszawa 2000.

Sztuka średniowieczna i wizualna narracja. Metody i przemiany obrazowego opowiadania w sztuce od VI do XV wieku

Dr Jowita Patyra

Dwa semestry: rok III-V
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402WYK00

Wykład ma na celu przedstawienie problematyki związanej z metodologią badań nad obrazową narracją w sztukach plastycznych oraz ich wyników na polu sztuki średniowiecznej. Celem wykładu jest ukazanie sposobów obrazowego opowiadania, ich trwałości oraz przemian w ciągu rozwoju sztuki wieków średnich. Analizie poddane zostaną zmienne relacje pomiędzy obrazem i tekstem, ich uwarunkowania związane z interpretacją literackiego przekazu oraz funkcją dzieła sztuki, a także kwestia samodzielności narracji wizualnej wobec tekstu literackiego.

Filozofia kultury – wybrane kierunki i orientacje myśli współczesnej, cz. 3 **prof. dr hab. Elżbieta Wolicka-Wolszleger**

Dwa semestry: rok III-V
 1 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 08100-0404-0402WYK0006

Cel: Celem wykładu jest zaznajomienie słuchaczy z podstawową problematyką filozofii kultury oraz zorientowanie w głównych tendencjach współczesnej refleksji nad kulturą. Wykład dotyczy zagadnień wybranych, ze szczególnym uwzględnieniem czasów współczesnych.

Charakterystyka: Wykład ma charakter dwuletniego cyklu, w ramach którego planowane jest omówienie następujących tematów: zarys historyczny problematyki związanej z kulturą oraz rozwoju idei kultury i pojęć z nią związanych (m.in. twórczości, wychowania, gry, rytuału, komunikacji, konwencji, *sacrum*); kanon kultury i wzorce wartości (klasycyzm – modernizm – postmodernizm); modele metodologiczne badań nad kulturą (antropologia kultury, strukturalizm, fenomenologia, hermeneutyka i filozofia egzystencji, tzw. postmodernizm); kultura „wysoka” a „kultura masowa”; kultura a kontrkultura; filozofia kultury a filozofia człowieka; sposoby rozumienia humanizmu i in.

Bibliografia:

Opracowania ogólne:

Carrithers M., *Dlaczego ludzie mają kultury?*, Warszawa 1994.
 Czerwiński M., *Kultura i jej badanie*, Warszawa 1985.
 Rosner K., *Hermeneutyka jako krytyka kultury*, Warszawa 1975.

Pozycje klasyczne:

Arent H., *Kondycja ludzka*, Warszawa 2000.
 Cassirer E., *Esej o człowieku*, Warszawa 1971.
 Heidegger M., *List o humanizmie*, [w:] *Znaki drogi*, Warszawa 1995.
 Hessen S., *Studia z filozofii kultury*, Warszawa 1968.

Piętnaście ikon. Obraz kultowy w pierwszych stuleciach Bizancjum.

dr Andrzej Frejlich

II semestr: rok III-V
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu

Kod: 03100-0404-0402WYK00

Charakterystyka:

Celem wykładu jest zreferowanie dalszych etapów zainteresowań autora początkami malarstwa ikonowego na chrześcijańskim Wschodzie. Po dwóch poprzednich seriach wykładów, w których zaprezentowane zostały: *wpływ środowisk monastycznych na kształtowanie się koncepcji ikony i jej kult; ikonoklazm bizantyński i jego uwarunkowania*, pokazane zostaną najważniejsze zjawiska artystyczne, jakie miały miejsce na obszarze szeroko pojętego Bizancjum i terenach przyległych, w okresie do ustania sporów ikonoklastycznych. Będzie więc mowa o malarstwie jednego z najbardziej intrygujących, ale też niesłychanie antagonizujących badaczy okresów, czasów przed kodyfikacją kanonów malarstwa ikonowego.

Wykład nie będzie jednak systematyczną i chronologiczną prezentacją dziejów malarstwa z jego najwcześniejszego okresu. Pomyślany został jako zbiór mini monografii, poświęconych głównym zjawiskom, które złożyły się na powstanie ikony. Specjalnie dobrane przykłady dzieł będą w równym stopniu tematem wykładu jak i punktem wyjścia do omówienia rudymenarnych zjawisk i czynników, które w efekcie po kilku stuleciach doprowadziły do powstania fenomenu ikony. Kilka z zaproponowanych przykładów daleko odbiega od tego, co dziś, najczęściej potocznie, zwykło się definiować jako ikonę. Jednym z celów wykładu jest także przekonanie słuchaczy, że pojęcie ikony w najwcześniejszym okresie dziejów kultury, która stworzyła to zjawisko, jest zdecydowanie różne od tego, co, głównie pod wpływem prawosławia rosyjskiego, zwykło się za nią uważać.

Zawarta w tytule liczba piętnaście jest tylko próbą czysto mechanicznego podziału wykładu na równe jednostki. Każda z nich rozpoczynać się będzie prezentacją i interpretacją wybranego dzieła, które wprowadzać będzie lub egzemplifikować wybrany problem.

Wybrana literatura:

Brown P., *The Rise and Function of the Holy Man in Late Antiquity*, "Journal of Roman Studies" LXI (1971), s. 80 – 101.

G. Dagron, *Holy Images and Likenees*, DOP 45(1991), s.23 – 33.

H. Maguire, *The Icons of their Bodies. Saints and their Images in Byzantium*, Princeton 1996.

A. Kazhdan, H. Maguire, *Byzantine Hagiographical Texts as Sources on Art*, DOP 45 (1991), s. 1-22.

C. Galateriotou, *The Making of a Saint. The Life, Time and Sanctification of Neophytos the Recluse*, Cambridge 1991.

A. M. Talbot, *Byzantine Defenders of Images: Seven Saints Lives in English Translations*, Washington, D.C. 1997.

S. Hackel (ed.), *The Byzantine Saint*, London 1981.

J. W. Drijvers, J. W. Watt, *Portraits of Spiritual Authority*, Leiden 1999.

ĆWICZENIA I KONWERSATORIA

Wstęp do historii sztuki - pojęcia, problemy i metody

Ćwiczenia

mgr Edyta Klinger

Dwa semestry: rok I, sem. 1 i 2

2 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: wpis do indeksu

Kod: 03600-0404-0402CWI0066

Cel: Zapoznanie studentów z nową dyscypliną naukową, z podstawowymi zagadnieniami historii sztuki oraz wprowadzenie w samodzielną pracę naukową rozpoczynającą się stopniowo od II roku studiów. Rozwinięcie w oparciu o lektury, materiał ilustracyjny oraz pracę z obiektami w muzeach i w terenie materiału zawartego w wykładzie.

Charakterystyka: Analogicznie jak wykład, materiał ćwiczeń podzielony jest na pięć działów tematycznych. Tematyka ćwiczeń ściśle wiąże się z problematyką poruszaną w trakcie kolejnych wykładów. Inna jest tylko metoda polegająca na samodzielnej pracy studentów z lekturami uzupełniającymi i rozszerzającymi materiał wykładów oraz pracy z bogatym materiałem ilustracyjnym, na który składają się przezrocza i folie do rzutnika. Część zajęć prowadzona jest poza salami wykładowymi, w zależności od tematu z określonym typem obiektów w muzeach, w tym przede wszystkim w muzeum uniwersyteckim i Muzeum Okręgowym w Lublinie oraz w kościołach lubelskich.

Bibliografia:

Białostocki J., *Historia sztuki wśród nauk humanistycznych*, Warszawa 1980.
Dzieje historii sztuki w Polsce. Kształtowanie się instytucji naukowych w XIX i XX wieku, red. A. S. Labuda, Poznań 1996.
 Kurzątkowski M., *Mały słownik ochrony zabytków*, Warszawa 1989.
Wstęp do historii sztuki, t. 1, *Przedmiot-metodologia-zawód*, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1973.
Wstęp do historii sztuki. Materiały bibliograficzne, oprac. A. Małkiewicz, J. K. Ostrowski, Kraków 1995.

Wstęp do historii sztuki - architektura**Ćwiczenia****dr Bożena Kuklińska**

Dwa semestry: rok I, sem. 1 i 2
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CW10066

Cel: celem jest powtórzenie, przedstawienie i uzupełnienie zagadnień omawianych na wykładzie.

Charakterystyka: Poza ćwiczeniami z bibliografii (umiejętność zapisu bibliograficznego, sporządzanie przypisów) oraz ćwiczeniami mającymi na celu praktyczne wykorzystanie wiedzy zdobytej na wykładach (wykonywanie rysunków planów budowli, przekrojów, detali architektonicznych), sprawdzanie znajomości terminologii związanej z architekturą, wprowadza się też terminologię obejmującą paramenty liturgiczne, a także szaty liturgiczne obrządku wschodniego (niezbędną przy opisie malarstwa ikonowego).

Bibliografia:

Białostocki J., *Historia sztuki wśród nauk humanistycznych*, Warszawa 1980.
Dzieje historii sztuki w Polsce. Kształtowanie się instytucji naukowych w XIX i XX wieku, red. A. S. Labuda, Poznań 1996.
 Kurzątkowski M., *Mały słownik ochrony zabytków*, Warszawa 1989.
Wstęp do historii sztuki, t. 1, *Przedmiot-metodologia-zawód*, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1973.
Wstęp do historii sztuki. Materiały bibliograficzne, oprac. A. Małkiewicz, J. K. Ostrowski, Kraków 1995.

Historia sztuki starożytnej**Ćwiczenia****mgr Anna Głowa**

Dwa semestry: I rok, sem. 1 i 2
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CW10027

Charakterystyka: Tematem zajęć są zagadnienia formy i stylu w rzeźbie i malarstwie starożytności, a ich celem zapoznawanie studentów, na podstawie analizy materiału ilustracyjnego, obejmującego zabytki Mezopotamii, Egiptu, Grecji i Rzymu, z elementami warsztatu historyka sztuki (ustny opis dzieła sztuki, dyskusja nad stylem i potrzebami estetycznymi starożytnych).

Bibliografia:

Bernhard M. L., *Sztuka grecka*, T. 1-4, Warszawa 1974-1989.
 Faure E., *Histoire de l'art. L'Art antique*, Paris 1939.
 Lipińska J., *Historia rzeźby, reliefu i malarstwa starożytnego Egiptu*, Warszawa 1978.
 Parrot A., *Sumer*, Paris 1960.
 Tatkiewicz W., *Estetyka starożytna*, Warszawa 1976.

Ikonaografia chrześcijańska**Ćwiczenia****dr Aneta Kramiszewska**

Dwa semestry: rok II, sem. 3 i 4.
 2 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402CW10034

Cel: Ćwiczenia są skorelowane z wykładem kursorycznym i mają na celu praktyczne opanowanie metodologii stosowanej w analizie ikonograficznej i ikonologicznej; są systematyczną prezentacją podstawowych wątków ikonograficznych i ewolucji typów przedstawieniowych sztuki głównych wyznań chrześcijańskich, Kościołów: katolickiego, prawosławnego i protestanckiego. Istotnym celem ćwiczeń jest przyswojenie bogactwa ikonografii hagiograficznej, zapoznanie się z głównymi źródłami literackimi wątków treściowych.

Charakterystyka: Zakres czasowy i terytorialny obejmuje sztukę europejską od antyku, jako źródła pewnych przedstawień chrześcijańskich, po sztukę współczesną. Założone cele realizowane są poprzez lekturę wybranych tekstów fachowych, ich analizę w trakcie zajęć i konfrontację z materiałem ikonograficznym. Ikonografia hagiograficzna przyswajana jest poprzez krótkie referaty studenckie, będące prezentacją poszczególnych świętych. Uczestnicy ćwiczeń przygotowują indywidualne prace pisemne, będące interpretacją ikonograficzną wybranego dzieła sztuki.

Bibliografia:

- Bibliotheca Sanctorum*, t. 1-12, Roma 1961-1970.
Dziubecki T., *Ikonaografia Męki Chrystusa w nowożytnym malarstwie kościelnym w Polsce*, Warszawa 1996.
Forstner D., *Świat symboliki chrześcijańskiej*, Warszawa 1990.
Lurker M., *Słownik obrazów i symboli biblijnych*, Poznań 1989.
Kliś Z., *Temat Bożego Narodzenia w polskiej sztuce średniowiecznej*, Kraków 1994.
Kirschbaum E., *Lexikon der christlichen Ikonographie*, Bd. 1-8, Rom-Freiburg-Basel-Wien 1968-1974.
Marrow J., *Passion iconography Northern European art of the late Middle Ages and early Renaissance. A study of the transformation of sacred metaphor into descriptive narrative*, Kortrijk 1979.
Pasierb J., *Ikonaografia nowożytnej sztuki kościelnej w Polsce*, t. 1, cz. 1-2, Warszawa 1987.
Schiller G., *Ikonaographie der christlichen Kunst*, Bd. 1-5, Gutersloh 1981-1990.

Historia sztuki średniowiecznej powszechnej

Ćwiczenia

dr Jowita Patyra
mgr Małgorzata Żak

Dwa semestry: I rok, sem. 2; II rok, sem. 3
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402CW10029

Cel: Ugruntowanie wiadomości przekazanych w trakcie wykładu oraz rozwinięcie pewnych kwestii szczegółowych w oparciu o lekturę.

Charakterystyka: Program ćwiczeń towarzyszących wykładowi obejmuje zagadnienia odnoszące się do sztuki bizantyńskiej oraz europejskiej od poł. VI do poł. XIX wieku. Poruszane problemy dotyczą ewolucji form, funkcji oraz treści dzieł sztuki. Kwestie przemian stylowych i rozwoju ikonografii w średniowieczu wyjaśniane są na tle uwarunkowań historycznych, religijnych i kulturowych. Dobór lektur ma na celu zapoznanie studentów z najważniejszymi ustaleniami na temat kluczowych zjawisk w sztuce średniowiecznej oraz zasygnalizowanie problemów związanych z metodologią badań nad tym okresem.

Bibliografia:

- Elbern V. H., *Magia i wiara w złotnictwie wczesnego średniowiecza*, „Biuletyn Historii Sztuki”, R. 38, 1976, nr 3, s.195-217.
Henderson G., *Wczesne średniowiecze*, Warszawa 1987.
Kłosińska J., *Sztuka bizantyńska*, Warszawa 1971.
Pevsner N., *Historia architektury europejskiej*, t. 1, Warszawa 1979.
Sauerlander W., *Rzeźba średniowieczna*, Warszawa 1978.

Elementy filozofii i metodologii nauk o sztuce

Ćwiczenia

prof. dr hab. Elżbieta Wolicka-Wolszleger
dr Ryszard Kasperowicz

Dwa semestry: rok I, sem. 1 i 2
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 08100-0404-0402CWI0074

Cel: Celem ćwiczeń jest zaznajomienie słuchaczy z podstawową problematyką filozofii w przekroju historycznym (w ogólnym zarysie), specyfiką myślenia filozoficznego i jego rolą w kulturze umysłowej oraz przygotowanie do dalszych studiów dotyczących dziejów teoretycznej refleksji nad sztuką (historii doktryn artystycznych) w powiązaniu z filozofią europejską. Semestr pierwszy jest poświęcony historii podstawowych zagadnień filozofii klasycznej (od starożytności do XIX wieku); semestr drugi – głównym nurtem problemowym i kierunkom filozofii współczesnej (fenomenologia, filozofia analityczna, hermeneutyka, filozofia dialogu).

Charakterystyka: Zajęcia prowadzone są metodą dyskusji nad przygotowywanymi na bieżąco przez uczestników ćwiczeń referatami, poświęconymi omówieniu poglądów wybranych myślicieli oraz głównych problemów filozoficznych w danej epoce historycznej. Wykorzystywane są fragmenty tekstów źródłowych oraz opracowania dostępne w języku polskim.

Zaliczenia udziela się na podstawie aktywnego udziału w zajęciach, pozytywnych ocen z przedstawionych referatów i okresowych sprawdzianów pisemnych oraz pracy rocznej, będącej opracowaniem wybranej lektury.

Bibliografia:

Anzenbacher A., *Wprowadzenie do filozofii*, Kraków 1987.
 Bocheński J., *Ku filozoficznemu myśleniu*, Warszawa 1986.
 Digenes L., *Żywoty i poglądy słynnych filozofów*, Warszawa 1968.
Filozofia współczesna, oprac. zbior. pod red. Z. Kuderowicza, t. 1-2, Warszawa 1983.
 Gilson E., Lanagan T., Maurer A., *Historia filozofii współczesnej od Hegla do czasów najnowszych*, Warszawa 1977.
 Hempoliński M., *Brytyjska filozofia analityczna*, Warszawa 1974.

Fotografia dokumentalna

Ćwiczenia

mgr Tomasz Z. Pieńkowski

Dwa semestry: rok I, sem. 1 i 2
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03400-0404-0402CWI0007

Cel: Zapoznanie studentów z teoretycznymi wiadomościami z zakresu fotografii i ich praktycznym zastosowaniem. Zajęcia kładą szczególny nacisk na umiejętności wykonania poprawnych fotografii o charakterze dokumentalnym.

Charakterystyka: Pierwszy semestr przeznaczony jest na zajęcia teoretyczne oraz pracę w ciemni fotograficznej. Przedstawiony zostaje zarys historii fotografii, następnie podstawowe wiadomości z optyki obiektywu fotograficznego (ostrość, głębia ostrości, ogniskowa etc.). Zaprezentowana zostaje budowa, zasada działania i obsługa małoobrazkowej lustrzanki jednoobiektywowej a także innych typów aparatów fotograficznych, również średnio- i wielkoformatowych. Wzmiankowane są również najnowsze kierunki rozwoju techniki fotograficznej (standard APS, technika cyfrowa). Omawia się zastosowanie różnych typów obiektywów fotograficznych oraz urządzeń dodatkowych: światłomierzy, statywów, lamp błyskowych etc. Zwraca się uwagę na aspekty wykonywania zdjęć w trudnych warunkach oświetleniowych. Następnie zostają przedstawione rodzaje filmów (negatywowe i pozytywowe, barwne i czarno-białe etc.) i papierów fotograficznych a także ich zastosowanie. W dalszej kolejności studenci zdobywają praktyczne wiadomości w zakresie ciemniowej obróbki materiałów czarno-białych. Przewidziane jest również odwiedzenie profesjonalnego studia fotograficznego oraz innych miejsc związanych z wykorzystaniem technik fotograficznych.

Semestr drugi przeznaczony jest na wykonywanie zdjęć w plenerze i ich obróbkę w ciemni pod nadzorem prowadzącego zajęcia. Studenci fotografują architekturę (zewnątrz i wewnątrz), elementy wyposażenia wnętrza, nagrobki, wyroby rzemiosła oraz wykonują reprodukcje. Samodzielnie wykonane fotografie stanowią główną podstawę do zaliczenia ćwiczeń.

Bibliografia:

Burian K. P., Caputo R., *Szkola fotografowania National Geographic*, Warszawa 2002.
 Fotografia od A do Z. *Encyklopedia kieszonkowa*, red. M. Langford, Warszawa 1992.

- Hedgecoe J., *Fotografia*, Warszawa 1995.
 Kreyser R., *Fotografujemy*, wyd. 4, Warszawa 1982.
 Mierzecka J., *Fotografia zabytków i dzieł sztuki*, wyd. 2, Warszawa 1972.
 Płazewski J., *Fotografowanie nie jest trudne*, wyd. 9, Warszawa 1974.
 Solf K. D., *Fotografia. Podstawy, technika, praktyka*, wyd. 2, Warszawa 1991.
 Sunderland J., *Estetyka i sztuka fotografii*, Kraków 1979.
 Wójcik P., *Kompozycja obrazu fotograficznego*, Warszawa 1990.

Historia sztuki średniowiecznej polskiej

Ćwiczenia

dr Joanna Szczęśna

Dwa semestry: II rok, sem. 3 i 4
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CWI0028

Cel: Analiza wybranych zabytków sztuki średniowiecznej polskiej w oparciu o literaturę przedmiotu i materiał ilustracyjny.

Charakterystyka: Ćwiczenia stanowią uzupełnienie wykładu. Polegają na pogłębionej analizie wybranych zabytków i zagadnień z zakresu historii sztuki średniowiecznej polskiej, jak również jej powiązań ze sztuką europejską tego okresu. Punktem wyjścia jest literatura przedmiotu, ze szczególnym uwzględnieniem pozycji publikujących najnowsze hipotezy i ustalenia pozwalające śledzić rozwój dziedziny. Przedstawiane są także najświeższe odkrycia i towarzyszące im badania naukowe. Omawiany materiał ilustrują wyświetlane przeźrocza.

Dużo uwagi poświęca się posiadającym średniowieczną metrykę zabytkom Lublina (między innymi unikalne freski w kaplicy zamkowej), których bliskość pozwala na bezpośredni kontakt z nimi w trakcie zajęć.

Zgodnie z formułą ćwiczeń, zakładającą aktywny udział studentów, część zagadnień opracowują oni samodzielnie i prezentują na zajęciach w formie referatów. Zobowiązani są również do złożenia pracy semestralnej, co ma na celu sprawdzenie umiejętności pisemnej wypowiedzi oraz doskonalenie warsztatu naukowego (gromadzenie literatury, poprawny zapis bibliograficzny).

Ważnym dopełnieniem zajęć jest przewidziany w programie studiów objazd naukowy, umożliwiający poznanie z autopsji wybranych zabytków omawianych na wykładach i ćwiczeniach.

Bibliografia:

- Crossley P., *Gothic Architecture in the Regn of Casimir the Great. Church Architecture in Lesser Poland 1320-1380*, Kraków 1995.
 Kalinowski L., *Treści ideowe sztuki przedromańskiej i romańskiej w Polsce*, [w:] *Speculum Artis*, Warszawa 1989.
 Ostrów Lednicki, red. K. Żurowska, Kraków 1993.
 Pianowski Z., *Sedes Regni Principales. Wawel i inne rezydencje piastowskie do połowy XIII wieku na tle europejskim*, Kraków 1994.
Sztuka i ideologia XIII wieku, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1974. (wybrane artykuły)
Sztuka i ideologia XIV wieku, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1975. (wybrane artykuły)
Sztuka i ideologia XV wieku, red. P. Skubiszewski, Warszawa 1978. (wybrane artykuły)

Techniki i technologie rzemiosła artystycznego

Ćwiczenia

dr hab. Agnieszka Bender

Dwa semestry: II rok, sem. 3 i 4
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03300-0404-0402CWI0062

Cel: Rozwinięcie w oparciu o lektury i materiał ilustracyjny oraz pracę z obiektami w muzeach i w terenie materiału zawartego w wykładzie.

Charakterystyka: Tematyka ćwiczeń nawiązuje ściśle do problematyki poruszanej w trakcie kolejnych wykładów. Odmienna jest jedynie metoda, która polega na samodzielnej pracy studentów z lekturami stanowiącymi rozszerzenie i uzupełnienie materiału wykładów. Niektóre zajęcia prowadzone są poza salami wykładowymi, w

zależności od tematu z określonym typem obiektów w muzeach, w tym zwłaszcza w muzeum uniwersyteckim, Muzeum Archidiecezjalnym i Muzeum Okręgowym w Lublinie.

Bibliografia

- Morant H. de, *Historia sztuki zdobniczej od pradziejów do współczesności*, Warszawa 1981.
 Florow A. W., *Artystyczna obróbka metali*, Warszawa 1989.
 Grzeluk I., *Słownik terminologiczny mebli*, Warszawa 1998.
 Janneau G., *Encyklopedia sztuki dekoracyjnej*, Warszawa 1978.
 Michałowska M., *Słownik terminologiczny włókiennictwa*, Warszawa 1995.
 Samek J., *Polskie rzemiosło artystyczne*, Warszawa 1984.
 Żygulski Z. jun., *Dzieje polskiego rzemiosła artystycznego*, Warszawa 1987.

Historia sztuki nowożytnej powszechnej

Ćwiczenia

ks. dr Jan Niececki

Dwa semestry: rok II, sem. 4; rok III, sem. 5
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CWI0023

Cel: Pogłębienie rozumienia formacji stylowych: renesansu, manieryzmu i baroku.

Charakterystyka: Na ćwiczeniach przedstawiane są podstawowe problemy nowożytnych formacji stylowych z uwzględnieniem uwarunkowań politycznych, gospodarczych i społecznych epoki: renesansu – analizy J. Burckhardta i P. Burkego oraz problem humanizmu według A. Maślińskiego; manieryzmu – wypracowanie pojęcia na podstawie J. Shearmana i A. Maślińskiego, w odniesieniu do sztuki północnej Europy – A. Miłobędzkiego i L. Kalinowskiego; baroku – prześledzenie dyskusji pomiędzy J. Białostockim, L. Kalinowskim i P. Bohdziewiczem o rozumieniu pojęć: styl, epoka i postawa w baroku oraz ustaleń A. Maślińskiego; sztuki XVIII wieku (późnego baroku, postbaroku czy rokoka) – zapoznanie z problematyką badawczą.

Bibliografia:

- Białostocki J., „Barok”: styl, epoka, postawa, „Biuletyn Historii Sztuki” R. 20, 1958, nr 1, s. 12-36.
 Bohdziewicz P., *Zagadnienie koncepcji baroku*, „Biuletyn Historii Sztuki” R. 20, 1958, nr 1, s. 103-105.
 Bohdziewicz P., *Zagadnienie formy w architekturze baroku*, Lublin 1961.
 Burckhardt J., *Kultura odrodzenia we Włoszech. Próba ujęcia*, przeł. M. Kreczowska, Warszawa 1991.
 Burke P., *Kultura i społeczeństwo w renesansowych Włoszech*, przeł. W.K. Siewierski, Warszawa 1991.
 Decker H., *Renesans we Włoszech*, przeł. E. Werfel, Warszawa 1969.
 Kalinowski L., *Barok: styl czy epoka?*, „Biuletyn Historii Sztuki” R. 20, 1958, nr 1, s. 106-112.
 Kalinowski L., *Malarstwo wczesnoniderlandzkie. Między gotykiem a renesansem*, [w:] *Niderlandyzm w sztuce polskiej*, Warszawa 1992, s. 11-23.
 Maśliński A., *Humanizm w sztuce. Antyk i człowiek*, Lublin 1993.
 Miłobędzki A., *Niderlandzka i niderlandyzująca architektura jako zjawisko kulturowe i artystyczne: 1550-1630*, [w:] *Niderlandyzm w sztuce polskiej*, Warszawa 1992, s. 51-58.
 Muratow P., *Obrazy Włoch*, przeł. P. Hertz, t. 1-2, Warszawa 1988.
 Shearman J., *Manieryzm*, przeł. M. Skibniewska, Warszawa 1970.
 Tatarkiewicz W., *O znaczeniu terminu klasycyzm*, [w:] *Muzeum i twórca*, Warszawa 1969, s. 177-184.

Historia sztuki nowożytnej polskiej

Ćwiczenia

dr Krzysztof Gombin

Dwa semestry: rok III, sem. 5 i 6
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CWI0022

Cel: Zapoznanie uczestników z problemami analizy formalnej i programami ikonograficznymi polskiej sztuki nowożytnej.

Charakterystyka: Na ćwiczeniach przedstawiane są dzieje polskiej sztuki nowożytnej (architektury, malarstwa i rzeźby) z uwzględnieniem kontekstu historycznego i kulturowego (tzw. problemu aktualizacji w sztuce).

Przeprowadzana jest analiza formalna i ikonograficzna wybranych dzieł sztuki polskiej: Pałacu Wawelskiego i Kaplicy Zygmuntowskiej w ich powiązaniu z renesansową sztuką Toskanii i Rzymu, i z ukazaniem wpływu neoplatonizmu florenckiego, kolegiaty w Zamościu jako przykładu oddziaływania późnorenesansowej sztuki Veneto, niderlandyzujących dzieł sztuki Gdańska i Lwowa, Zamku Warszawskiego i Kolumny Zygmunta III z uwzględnieniem wpływów sztuki włoskiej i polityki dynastycznej Wazów oraz sytuacji politycznej w ówczesnej Rzeczypospolitej, architektury warszawskiej czasów saskich, ilustrującej problemy XVIII-wiecznej sztuki polskiej.

Bibliografia:

- Białostocki J., *Renesans polski i renesans europejski* [w:] tenże, *Refleksje i syntezy ze świata sztuki*, T.1, Warszawa 1978, s. 25-42.
- Białostocki J., *Nereidy w Kaplicy Zygmuntowskiej* [w:] tenże, *Symbole i obrazy w świecie sztuki*, Warszawa 1982, s. 187-199.
- Doktór T., *Astrologiczne treści dekoracji sklepienia ratusza w Poznaniu*, „Biuletyn Historii Sztuki” R. 47, 1986, nr 2-4, s. 215-220.
- Grzybkwaska T., *Złoty wiek malarstwa gdańskiego na tle kultury artystycznej miasta 1520-1620*, Warszawa 1990.
- Iwanoyko E., *Sala Czerwona ratusza gdańskiego*, Wrocław-Warszawa-Gdańsk 1986.
- Kalinowski L., *Treści artystyczne i ideowe Kaplicy Zygmuntowskiej* [w:] tenże, *Speculum artis. Treści dzieła sztuki średniowiecznej i renesansu*, Warszawa 1989, s. 414-538.
- Karpowicz M., *Dlaczego Zygmunt stoi na kolumnie?* [w:] tenże, *Sekretne treści warszawskich zabytków*, Warszawa 1981, s. 9-29.
- Kowalczyk J., *Kolegiata w Zamościu*, Warszawa 1968.
- Lileyko J., *Zamek warszawski w czasach baroku. Treści ideowe przedsięwzięć artystycznych*, „Biuletyn Historii Sztuki” R. 42, 1980, nr 3-4, s. 329-344.
- Lileyko J., *Zachariasz Longuelune i Gaetano Chiaveri – inspiratorzy późnego baroku w architekturze warszawskiej* [w:] *Sztuka 1 poł. XVIII wieku*, Warszawa 1981, s. 115-135.
- Lileyko J., *Apoteoza króla czy krzyża na warszawskiej kolumnie Zygmunta III?*, „Roczniki Humanistyczne” R. 42, 1994, z. 4 (specjalny), s. 115-138.
- Mossakowski S., *Renesansowy pałac na Wawelu a polska myśl polityczna i filozoficzna epoki* [w:] tenże, *Sztuka jako świadectwo czasu*, Warszawa 1980, s. 95-149.
- Mossakowski S., *Tematyka mitologiczna dekoracji Kaplicy Zygmuntowskiej* [w:] tenże, *Sztuka jako świadectwo czasu*, Warszawa 1980, s. 151-187.
- Targosz K., *Kaplica Zygmuntowska jako neoplatoński model świata*, „Biuletyn Historii Sztuki” R. 47, 1986, nr 2-4, s. 131-163.

Historia sztuki nowoczesnej powszechnej

Ćwiczenia

dr Jacek Jaźwierski

Dwa semestry: rok III, sem. 6; rok IV, sem. 7
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CWI0021

Cel: Przygotowanie studentów do rozumienia zasadniczych problemów sztuki XIX i pierwszej połowy XX wieku, zwłaszcza sposobu, w jaki możliwe stało się malarstwo abstrakcyjne.

Charakterystyka: Tematy poszczególnych zajęć dobrane są w ten sposób, by – zachowując ogólne ramy chronologicznej prezentacji zjawisk w sztuce – ilustrować jednocześnie szersze problemy artystyczne, takie jak stosunek sztuki do natury, zagadnienie przestrzeni w obrazie, ekspresja treści emocjonalnych czy duchowych. Praca na ćwiczeniach polega na porównywaniu tekstów źródłowych (przede wszystkim pism samych artystów, ale także współczesnych im krytyków sztuki) z materiałem ilustracyjnym w celu zrozumienia specyficznego sposobu, w jaki omawiany artysta rozwiązuje zastane problemy artystyczne, a także zobaczenia jego twórczości w kontekście przemian, jakim problemy te podlegają w czasie. Studenci zobowiązani są do wcześniejszego zapoznania się z tekstami, które mają być omawiane na ćwiczeniach. Podstawą do zaliczenia jest, obok zaangażowania w trakcie ćwiczeń, przygotowanie pracy pisemnej na wybrany przez siebie (i uzgodniony z prowadzącym zajęcia) temat, w oparciu o samodzielnie dobrane, najlepiej obcojęzyczne opracowania.

Bibliografia:

- Artyści o sztuce*, opr. E. Grabska i H. Morawska, Warszawa 1969.
- Hamilton G. H., *Painting and Sculpture in Europe 1880-1940*, New Haven and London 1993.
- Hofmann W., *Art in the Nineteenth Century*, London 1961.
- Hofmann W., *Turning Points in the Twentieth-Century Art: 1890-1917*, London 1969.
- Hughes R., *The Shock of the New*, London 1991.
- Moderniści o sztuce*, opr. E. Grabska, Warszawa 1971.
- Novotny F., *Painting and Sculpture in Europe 1780-1880*, New Haven and London 1995.
- Rosenblum R., *Cubism and Twentieth-Century Art*, New York and London 1969.

Rosenblum R., *Modern Painting and the Northern Romantic Tradition: Friedrich to Rothko*, London 1975.
Teoretycy, artyści i krytycy o sztuce 1700-1870, opr. E. Grabska i M. Poprzęcka, Warszawa 1989.

Historia sztuki nowoczesnej polskiej

Ćwiczenia

dr Marcin Lachowski

Dwa semestry: rok III, sem. 6; rok IV, sem. 7
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CW10020

Cel: Zapoznanie studentów ze sztuką nowoczesną w dwudziestoleciu międzywojennym.

Charakterystyka: Zajęcia obejmują okres od ok. 1900 do 1939 r. Mają pokazać złożoność procesów przenikania się tradycyjnie pojmowanej sztuki przedstawiającej (zarówno w zachowawczym jak i bardziej nowatorskim nurcie) ze sztuką awangardową.

Na porządek chronologiczny nakłada się układ pojawiających się nowych grup artystycznych, zmian w instytucjach kształcenia artystycznego, stare i nowe sposoby organizacji wystaw, innowacje technologiczno materiałowe. Zajęcia obejmują malarstwo, rzeźbę, architekturę. Omawiając problemowo poszczególne zagadnienia włączam w tok rozważań analizy porównawcze dzieł polskich poszerzone o kontekst europejski, biografie twórców, dyskusje teoretyczno-plastyczno-literackie (manifesty, prasa, wydawnictwa, eksperymenty topograficzne itd.).

Studenci przygotowują referaty podzielone na dwie grupy – przeznaczone do wygłoszenia na zajęciach i do indywidualnej lektury, przed zaliczeniem wszystkie teksty wyłożone są w lektorium.

Bibliografia:

Przed wielkim jutrem. Sztuka 1905-1918. Materiały z Sesji SHS, red. Hrankowska, Warszawa 1990.
 Pollakówna J., *Formiści*, Wrocław 1972.
 Pollakówna J., *Malarstwo polskie. Między wojnami 1918-1939*, Warszawa 1982.
 Turowski A., *Konstruktywizm polski. Próba rekonstrukcji nurtu (1921-1934)*, Wrocław 1981.
Sztuka lat trzydziestych. Materiały z Sesji SHS, Warszawa 1991.
Nacjonalizm w sztuce i w historii sztuki 1789-1950, red. D. Konstantynów i in., Warszawa 1998.

Historia sztuki najnowszej powszechnej

Ćwiczenia

dr Marcin Lachowski

Dwa semestry: rok III, sem. 6; rok IV, sem. 7
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CW10016

Cel: Prezentacja sztuki najnowszej powszechnej

Charakterystyka: Ćwiczenia są uzupełnieniem do wykładu ze sztuki nowoczesnej powszechnej. W ramach zajęć studenci poznają najważniejsze nurty i prądy w sztuce po 1945 roku, takie jak: abstrakcyjny ekspresjonizm, happening, minimal art, pop art, performance, Neue Wilde, itp. Ich charakterystyka pozwoli na stworzenie swoistej mapy tendencji i kierunków artystycznych w najnowszej sztuce powszechnej. Obok tego chronologicznego układu, prezentowane są sylwetki najwybitniejszych artystów, którzy albo przekraczają ramy poszczególnych nurtów artystycznych, bądź też są dla nich najbardziej reprezentatywni. Ćwiczenia prowadzone są w oparciu o lekturę manifestów i komentarzy artystów oraz opracowań poświęconych poszczególnym zagadnieniom. Podczas ćwiczeń studenci podejmują samodzielne próby analiz i interpretacji zjawisk artystycznych na bazie materiału ilustracyjnego. Podstawą zaliczenia jest aktywność podczas zajęć oraz praca pisemna na jeden z zaproponowanych przeze mnie tematów.

Bibliografia:

Art in theory 1900-1990. The anthology of changing ideas, ed. Charles Harrison & Paul Wood, Cambridge 1993. (edycja niemiecka: *Kunsttheorie im 20. Jahrhundert*, Ostfildern-Ruit, Hatje, 1998.)

- Arnason H. H., *A History of Modern Art*, London 1988.
 Czartoryska U., *Od pop-artu do sztuki konceptualnej*, Warszawa 1976.
 Działowski G., *Awangarda po awangardzie. Od neoawangardy do postmodernizmu*, Poznań 1995.
 Foster H., *The Return of the Real. Avant-garde at the End of the Century*, Cambridge, Massachusetts, London 1995.
 Guillbaut S., *Jak Nowy Jork ukradł ideę sztuki nowoczesnej*, tłum. E. Mikina, Warszawa 1992.
 Krakowski P., *O sztuce nowej i najnowszej*, Warszawa 1981.
 Krauss R., *Passages in Modern Sculpture*, Cambridge, Massachusetts, London 1981
 Piotrowski P., *W cieniu Duchampa. Notatki nowojorskie*, Poznań 1996.
 Piotrkowski Piotr, *Awangarda w cieniu Jałty. Sztuka w Europie Środkowo-Wschodniej w latach 1945-1989*, Poznań 2005.
Postmodernizm. Antologia przekładów, red. Ryszard Nycz, Kraków 1997.
 Sandler I., *The triumph of American Painting. A History of Abstract Expressionism*, New York 1970.
 Taylor B., *The Art of Today*, London 1995.
 Zmierzch estetyki - rzekomy czy autentyczny?, red. S. Morawski, Warszawa 1987.

Historia sztuki najnowszej polskiej

Konwersatorium

dr hab. Małgorzata Kitowska-Lysiak, prof. nadzw.

Dwa semestry: rok III, sem. 6; rok IV, sem. 7
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402CW10015

Cel: Zapoznanie studentów z najważniejszymi zjawiskami w sztuce polskiej po 1945 roku, do chwili obecnej.

Charakterystyka: W ramach zajęć omawiana jest problematyka dotycząca różnych aspektów powojennego życia artystycznego w Polsce z możliwie szerokim uwzględnieniem kontekstu historyczno-ideologicznego, a także - z zachowaniem proporcji - międzynarodowego; zaakcentowane są zwłaszcza rozmaite przemiany zachodzące w polskiej sztuce pod naciskiem tradycji (np. realizmu, postimpresjonizmu), jak również aktualnej rzeczywistości artystycznej („nowoczesność” i jej odmiany, np. w okresie „odwilży”) i politycznej (m.in. socrealizm, sztuka „niezależna” 80-tych lat); szczególnie wiele miejsca poświęca się malarstwu, nieco mniej rzeźbie i „nowym mediom”; praktyczna realizacja programu obejmuje prezentację konkretnych wydarzeń, analizę dzieł, lekturę tekstów z zakresu krytyki artystycznej.

Bibliografia:

- Art from Poland 1945-1996*, Warsaw 1997.
 Kowalska B., *Polska awangarda malarska 1945-1980*, wyd. 2, Warszawa 1990.
 Kowalska B., *Twórcy-postawy. Artyści mojej galerii*, Kraków 1981.
 Piotrowski P., *Znaczenie modernizmu. W stronę historii sztuki polskiej po 1945 roku*, Poznań 1999.
Polskie życie artystyczne w latach 1945-1960, pod red., A. Wojciechowskiego, Wrocław 1992.
Sztuka polska po 1945 roku. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Warszawa listopad 1984, Warszawa 1987.
 Wojciechowski A., *Młode malarstwo polskie 1944-1974*, Wrocław 1975.

Lektury

- Chrzanowska-Pieńkos J., Pieńkos A., *Leksykon sztuki polskiej XX wieku*, Poznań 1996.
- Fik M., *Kultura polska po Jałcie. Kronika lat 1944-1981*, Londyn 1989.
- Olszewski A. K., *Dzieje sztuki polskiej w zarysie 1890-1980*, Warszawa 1988.
- *Polskie życie artystyczne w latach 1945-1960*, pod red. A. Wojciechowskiego, Wrocław 1992.
- *Słownik malarzy polskich. Od dwudziestolecia międzywojennego do końca XX wieku*, praca zb., t. II, Warszawa 2001.
- Wallis A., *Atlas kultury Polski 1946-1980*, Międzychód 1994.
- *Art From Poland 1945-1996*, conceived by Anda Rottenberg, Warsaw 1997.
- Bogucki J., *Sztuka Polski Ludowej*, Warszawa 1983.
- Kępińska A., *Nowa sztuka. Sztuka polska w latach 1945-1978*, Warszawa 1981.
- Kowalska B., *Polska awangarda malarska 1945-1980*, wyd. 2, Warszawa 1990.
- Markowska A., *Definiowanie sztuki – objaśnianie świata. O pojmowaniu sztuki w PRL-u*, Katowice 2003.
- Piotrowski P., *Awangarda w cieniu Jałty. Sztuka Europy Środkowo-Wschodniej w latach 1945-1989*, Poznań 2005.
- Tenże, *Znaczenia modernizmu. W stronę historii sztuki polskiej po 1945 roku*, Poznań 1999.

- Rottenberg A., *Sztuka w Polsce 1945-2005*, Warszawa 2005.
 - Wojciechowski A., *Młode malarstwo polskie 1944-1974*, Wrocław 1975.
1. *Andrzej Wróblewski nieznan*, pod red. J. Michalskiego, Kraków 1993.
 2. *Artyści lubelscy i ich galerie w XX wieku*, pod red. L. Lameńskiego, Lublin 2004.
 3. Czapski J., *Patrzac*, Kraków 1996, wyd. 2.
 4. Czerni K., *Nie tylko o sztuce. Rozmowy z profesorem Mieczysławem Porębskim*, Wrocław 1992.
 5. Taż sama, K., *Rezerwat sztuki. Tropami artystów polskich XX wieku*, Kraków 2000.
 6. Czubak B.,
 7. *Galeria Krzywe Koło* [kat. wyst.], Muzeum Narodowe, Warszawa, lipiec-wrzesień 1990.
 8. *Grupa Krakowska 1932-1994* [kat. wyst.], Galeria Zachęta, Warszawa, kwiecień-maj 1994.
 9. *Gruppa 1982-1992* [kat. wyst.], oprac. M. Sitkowska, Galeria Zachęta, Warszawa, grudzień 1992-luty 1993.
 10. Jakubowska A., *Na marginesach lustra. Ciało kobiece w pracach polskich artystek*, Kraków 2005.
 11. Jedlińska E., *Sztuka po Holocauście*, Łódź 2001.
 12. Kowalczyk I., *Ciało i władza. Polska sztuka krytyczna lat 90.*, Warszawa 2002.
 13. Kowalska B., *Twórcy – postawy. Artyści mojej galerii*, Kraków 1981.
 14. *Krąg „Arsenału 1955”. Malarstwo, grafika, rysunek z Muzeum Okręgowego w Gorzowie Wlkp.* [kat. wyst.], Galeria Zachęta, Warszawa, luty 1992.
 15. Ludwiński J., *Epoka błękitu* [antologia tekstów], Kraków 2003.
 16. Łuszczek D. K. OSPPE, *Inspiracje religijne w polskim malarstwie i grafice 1981-1991*, Warszawa 1998.
 17. Marciniak J., *Paradoks artystów*, Poznań 1994.
 18. Markowska A., *Sztuka w Krzysztoforach. Między stylem a doświadczeniem*, Kraków-Cieszyn 2000.
 19. *Nowocześni a socrealizm* [kat. wyst.], pod. Red. M. Świcy i J. Chrobaka, Fundacja Nowosielskich, Starmach Gallery, Kraków 2000.
 20. *Odwilż. Sztuka około 1956*, pod red. P. Piotrowskiego, Poznań 1996.
 21. Piotrowski P., *Dekada. O syndromie lat siedemdziesiątych, kulturze artystycznej, krytyce, sztuce – wybiórczo i subiektywnie*, Poznań 1991.
 22. Porębski M., *Pożegnanie z krytyką*, Kraków 1983.
 23. *Powinność i bunt* [kat. wyst.], red. M. Sitkowska i G. Kowalski, Galeria Zachęta, Warszawa 2004.
 24. *Refleksja conceptualna w sztuce polskiej. Doświadczenia dyskursu: 1965-1975* [kat. wyst.] red. P. Polit, P. Woźniakiewicz, Centrum Sztuki Współczesnej – Zamek Ujazdowski, Warszawa 2000.
 25. Rogozińska R., *W stronę Golgoty. Inspiracje pasyjne w sztuce polskiej w latach 1970-1999*, Poznań 2002.
 26. Sempoliński J., *Władztwo i służba. Myśli o sztuce* [antologia tekstów], Lublin 2001.
 27. Stajuda J., *O obrazach i innych takich* [antologia tekstów], podały do druku J. Gola i M. Sitkowska, Warszawa 2000.
 28. *Sztuka dzisiaj. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Warszawa, listopad 2001*, pod red. M. Popręckiej, Warszawa 2002.
 29. *Sztuka kobiet*, pod red. J. Ciesielskiej i A. Smalcerz, Bielsko Biała 2000.
 30. *Sztuka polska po 1945 roku. Materiały Sesji Stowarzyszenia Historyków Sztuki, Warszawa, listopad 1984*, praca zb., Warszawa 1987.
 31. *Sztuki plastyczne w Poznaniu 1945-1980*, pod red. T. Kostyrko, Poznań 1987.
 32. *Sztuka w okresie PRL-u. Metody i przedmiot badań*, red. T. Gryglewicz, A. Szczerski, Kraków 1999.
 33. Włodarczyk W., *Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie w latach 1944-2004*, Warszawa 2005.
 34. Tenże, *Socrealizm. Sztuka polska w latach 1950-1954*, Paryż 1986.
 35. Sosnowska J., *Polacy na Biennale Sztuki w Wenecji 1895-1999*, Warszawa 1999.
 36. Wojciechowski A., *Czas smutku, czas nadziei. Sztuka niezależna lat 80.*, Warszawa 1992.
 37. Woźniakowski J., *Co się dzieje ze sztuką?*, Warszawa 1974 (tam m.in. tekst *Czy trzeba mieć wstępną do kapi- stów?* oraz cz. III).
 38. Zydorowicz J., *Artystyczny wirus. Polska sztuka krytyczna wobec przemian kulturowych po 1989 roku*, Warszawa 2005.

czasopisma:

„Art and Business”, „Artelier”, „Arteon”, „Exit”, „Format”, „Magazyn Sztuki”, „Obieg”, „Orońsko”, „Projekt”, „Przegląd Artystyczny”, „Rzeźba Polska”, „Sztuka”

Ochrona zabytków

Ćwiczenia

dr Andrzej Frejlich

Dwa semestry: III rok, sem. 5 i 6
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 15600-0404-0402CWI0044

Cel: Zajęcia mają przygotować studenta do przyszłej pracy w Służbach Ochrony Zabytków i instytucjach powołanych do ochrony dóbr kultury.

Charakterystyka: Student zobowiązany jest do zapoznania się z aktualnie obowiązującymi aktami prawnymi, dotyczącymi ochrony zabytków, wydanymi przez władze państwowe jak i instytucje kościelne.

Zajęcia teoretyczne obejmują historię i teoretyczne koncepcje ochrony zabytków.

Najważniejszą część zajęć stanowi ćwiczenie praktycznej umiejętności sporządzania dokumentacji: ewidencji zabytków architektury, zabytków ruchomych i dokumentacji konserwatorskiej. Materiał ćwiczeniowy stanowią obiekty zgromadzone w Muzeum Uniwersyteckim i zabytki architektury Lublina. Przewidziane są także szkolenia w terenowych instytucjach Służby Ochrony Zabytków. Podstawą zaliczenia jest samodzielne wykonanie odpowiedniej ilości kart zabytków ruchomych i architektury.

Bibliografia:

Dobosz P., *Administracyjnoprawne instrumenty kształtowania ochrony zabytków*, Kraków 1997.

Kadłuczka A., *Ochrona zabytków architektury*, Kraków 2000

Pruszyński J., *Ochrona zabytków w Polsce: geneza, organizacja, prawo*, Warszawa 1989.

Pasierb J., *Ochrona zabytków sztuki kościelnej*, Warszawa 2001 (wyd. IV).

Zabytek i historia: wokół problemów konserwacji i ochrony zabytków w XIX w. (Antologia), wybór i wstęp P. Kosiewski, J. Krawczyk, Warszawa 2002.

Zabytki sakralne wobec szczególnych zagrożeń. Materiały z konferencji państwowych służb konserwatorskich i konserwatorów diecezjalnych. Warszawa, 11 października 2000 roku, Warszawa 2000.

(lektury szczegółowe obejmują teksty ustaw o ochronie zabytków i wszelkiego rodzaju instrukcje sporządzania inwentaryzacji zabytków i dokumentacji konserwatorskich)

Estetyka i teoria sztuki

Konwersatorium

dr Norbert Szczuka

Jeden semestr: rok III, sem. 5
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03900-0404-0402CWI0004

Cel: prezentacja podstawowych zagadnień z zakresu estetyki i teorii sztuki.

Charakterystyka: Analiza podstawowych pojęć, funkcjonujących na obszarze estetyki i teorii sztuki: obraz, sens, znaczenie, styl, mimesis, symbol, alegoria, piękno, wzniosłość, brzydota, harmonia, kompozycja, wyobraźnia itd. Wprowadzenie w kluczowe problemy historii myśli o sztuce i estetyki na przykładzie klasycznych poglądów na naturę sztuki i piękna, od krytyki sztuk mimetycznych w dialogach Platona aż po poetycko-symboliczną syntezę Dantego. Wątek przewodni zajęć wyznacza nauka analizy i interpretacja tekstów źródłowych w kontekście najważniejszych problemów teoretycznych: warunków piękna, metafizycznej podstawy piękna, stosunku sztuki do natury (rzeczywistości), koncepcji wyrazu, symbolu, zmieniających się funkcji obrazowania itd., postrzeganych poprzez transformacje w klasycznej, antyczno-średniowiecznej teorii poznania i teorii bytu. Ważnym elementem zajęć jest odniesienie analizowanych tekstów do paralelnych zjawisk na polu retoryki i teorii muzyki, oczywiście w aspekcie ogólnoteoretycznym, a nie ściśle technicznym. Przedstawienie powyższych zagadnień ma stanowić punkt wyjścia do dalszych analiz i zajęć, koncentrujących się na nowożytnej i nowoczesnej teorii sztuki (w późniejszych semestrach).

Bibliografia:

- Barasch M., *Theories of Art from Plato to Winckelmann*, New York – London 1985.
 Borinski K., *Die Antike in Poetik und Kunsttheorie von Ausgang des klassischen Altertums bis auf Goethe und Wilhelm von Humboldt*, Leipzig 1914-1924.
 Gombrich E.H., *Sztuka i złudzenie*, przeł. J. Zrański, Warszawa 1981.
 Kultermann U., *Kleine Geschichte der Kunsttheorie*, Darmstadt 1987.
 Schlosser J. Von, *Die Kunstliteratur* (różne edycje).
 Tatariewicz W., *Historia estetyki* (różne edycje).
 Venturi L., *History of Art Criticism* (różne edycje).

Muzealnictwo

Ćwiczenia

dr Beata Skrzydlewska

mgr Małgorzata Żak

Dwa semestry: IV rok, sem. 7 i 8
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 15600-0404-0402CWI0042

Cel: Przygotowanie studentów do sporządzania dokumentacji muzealnej.

Charakterystyka: Zajęcia mają przygotować studentów do pracy w muzeach. W pierwszym semestrze studenci poznają ustawy prawne dotyczące muzeów. Sporządzają dokumentację w księdze wpływu, księdze inwentarzowej muzealiów, kartach muzealnych i księdze ruchu muzealiów. W semestrze drugim sporządzają dokumentację muzealną z zastosowaniem metod informatycznych, uczą się sporządzania protokołów zdawczo-odbiorczych, przygotowują informatory i katalogi muzealne i zapoznają się ze sposobem organizacji wystaw.

Bibliografia:

- Ustawa o muzeach z dnia 20 stycznia 1997 r.*, Dziennik Ustaw 97. 5. 24.
Statut Muzeum Diecezjalnego uchwalony przez Konferencję Episkopatu Polski dnia 18. XI. 1976 r., „Currenda” R. 127, 1977, nr 5-8, s. 169-170.

Logika formalna

Ćwiczenia

mgr Rafał Lyczek

Jeden semestr: I rok, sem. 2
 1 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 08100-0404-0301CWI0089

Cel: Przyswojenie podstawowej aparatury pojęciowej z logiki ogólnej.

Charakterystyka: Zajęcia mają umożliwić zrozumienie podstawowych zagadnień metodologicznych (wstępne informacje na temat czynności naukotwórczych, jak zbieranie materiału i jego interpretacja, wysuwanie i testowanie hipotez, wyjaśnianie teoretyczne oraz przewidywanie), ze szczególnym uwzględnieniem problemu metodologicznego statusu nauk humanistycznych (spór naturalizm-antynaturalizm), wykształcenie praktycznych sprawności w zakresie ścisłego i uporządkowanego formułowania myśli, stawiania pytań, umiejętności argumentacji na rzecz głoszonej tezy oraz sprawdzania poprawności i zasadności argumentów.

Bibliografia:

- Hajduk, *Ogólna metodologia nauk*, Lublin 2000.
 Marciszewski W., *Sztuka rozumowania w świecie logiki*, Warszawa 1994.
 Marciszewski W., *Dyskutowania Sztuka*, Warszawa 1994.
Mała Encyklopedia Logiki (MEL), Wrocław 1998.
 Przybyłowski J., *Logika z Ogólną Metodologią Nauk*, Gdańsk 1997.
 Schopenhauer A., *Erystyka czyli sztuka prowadzenia sporów*, (wiele wydań)
 Trzęsicki K., *Logika Praktyczna*, (wiele wydań)
 W trakcie ćwiczeń podawana jest również literatura dotycząca poszczególnych zagadnień omawianych na zajęciach.

Etyka

Ćwiczenia

mgr Kazimierz Krajewski

Dwa semestry: rok II, sem. 3 i 4
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 08100-0404-0301CW10021

Charakterystyka: W I sem. podejmowane są problemy z zakresu etyki ogólnej, powiązane z wykładami ks. prof. Andrzeja Szostka dla humanistów. Studenci stawiają pytania wywołane wykładami, a następnie odbywają się dyskusje nad problemami zawartymi w pytaniach.

W II semestrze podejmowane są problemy z zakresu etyki szczegółowej (etyka: życia, miłości, społeczna). Studenci prezentują wybrane przez siebie tematy, po czym odbywają się dyskusje. Celem ćwiczeń jest zapoznanie się z problematyką etyczną, dobre przygotowanie do egzaminu oraz nauczenie się racjonalnej dyskusji etycznej.

Bibliografia:

Etyka ogólna:

Szostek A., *Pogadanki z etyki*, Częstochowa 1998.
Woroniecki J., *Katolicka etyka wychowawcza*, t. II, Lublin 1986.
Ślipko T., *Etyka ogólna (zarys etyki ogólnej)*, Kraków 1983.

Etyka szczegółowej:

Szostek A., *Wokół godności, prawdy, miłości*, Lublin 1995.
Ślipko T., *Zarys etyki szczegółowej*, t. I-II, Kraków 1982.
Ślipko T., *Granice życia: dylematy współczesnej bioetyki*, Kraków 1994.

Sztuka celtycka i wczesnośredniowieczna

konwersatorium

dr hab. Ryszarda Bulas, prof. nadzw.

Dwa semestry: III rok, sem. 5 i 6
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402PRO0049

Charakterystyka: Zajęcia mają na celu kształtowanie umiejętności gromadzenia materiałów, formułowania wniosków i pisania opracowań na wybrane tematy z dziedziny historii sztuki europejskiej I tysiąclecia, ze szczególnym uwzględnieniem sztuki celtyckiej.

Bibliografia:

Åberg N., *The Occident and the Orient in the Art. of the Seventh Century, 1. British Isles, 2. Lombard Italy, 3. Merovingian Empire*, Stockholm 1943.
Beckwith J., *Early Medieval Art*, London-New York 1985.
Chevalier J., A. Cheerbrant, *Dictionnaire des symboles*, t. 1-4, Paris 1969.
Kendrick T., *Late Saxon and Viking Art*, London 1949.
Klingender F., *Animals in art and thought to the end of the Middle Ages*, London 1971.

PROSEMINARIA

Sztuka średniowieczna i nowożytna

dr Bożena Kuklińska

Dwa semestry: III rok, sem. 5 i 6
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402PRO0058

Cel: Przygotowanie studentów do pisania prac seminaryjnych.

Charakterystyka: Student zobowiązany jest do wybrania sobie tematu rocznej pracy – najczęściej monografii dzieła sztuki. Zbiera materiały, omawia je, opracowuje, konstruuje plan pracy i poszczególne jej rozdziały – stan badań, historię obiektu, opis, analizę treściową i analizę formalną, wstęp i zakończenie. Sporządza zapisy bibliograficzne oraz przypisy.

Sztuka bizantyńska

dr Andrzej Frejlich

Dwa semestry: III rok, sem. 5 i 6
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402PRO0139

Cel: Przygotowanie studentów do analizy ikonograficznej dzieła sztuki, ze szczególnym uwzględnieniem malarstwa ikonowego i programów malarskiej dekoracji świątyni obrządku wschodniego. Zapoznanie uczestników z kanonem portretowym w ikonie i hagiograficznymi podstawami kształtowania się zasad portretowych w sztuce Bizancjum. Nabycie praktycznej sprawności w posługiwaniu się literaturą z zakresu bizantynistyki i wiedzy o głównych ośrodkach badań nad sztuką Bizancjum i ich publikacjach.

Charakterystyka: Prowadzący charakteryzuje główne ośrodki studiów bizantynistycznych na świecie, kierunki badań nad sztuką prowadzonych w tych instytucjach, omawia działalność badawczą czołowych przedstawicieli współczesnej bizantynistyki. Studenci zapoznają się z czasopismami i wydawnictwami, które publikują te badania i referują je w ramach zajęć. Poprzez lekturę i tłumaczenia konkretnych tekstów, oraz dyskusję nad nimi, zapoznujemy się z principiami ikony: jej teologią, zastosowaniem w liturgii, procesem tworzenia - technika i walory artystyczne, kanonem portretowym. Indywidualna praca pisemna, której tematem może być analiza wybranych dzieł sztuki, określonego motywu ikonograficznego itp. , jest praktycznym sprawdzianem przyswojenia nabytej wiedzy i umiejętności korzystania z literatury fachowej. Prace pisemne referowane są partiami na zajęciach i wspólnie omawiane.

Wybrana literatura:

- H. Belting, *An Image and Its Function in Liturgy: The Man of Sorrows in Byzantium*, *Dumbarton Oaks Papers* (DOP) 34 - 35 (1980 - 1981), s. 1 - 16;
G. Dagron, *Holy Images and Likenees*, DOP 45(1991), s. 23 - 33;
N. Oikonomides, *The Holy Icon as an Asset*, DOP 45(1991), s. 35 - 44;
N. Peterson Sevchenko, *Icons in the Liturgy*, DOP 45(1991), s. 45 - 57;
A. Cameron, *The Language of Images. The Rise of Icons and Christian Representation*, w: *The Church and the Arts*, ed. D. Wood, Oxford 1992, s. 1 - 42;
K. Corrigan, *Visual Polemics in the Ninth-Century Byzantine Psalters*, Cambridge 1992;
A. Giakalis, *Images of the Divine*, Leiden 1994;
Byzantium. A World Civilization, ed. E. Laiou Angeliki, H. Maguire, Washington D. C. 1992; H. Maguire, *The Icons of Their Bodies*, Princeton 1996;
R. Cormack, *Malowanie duszy. Ikony, maski pośmiertne i całuny*, Kraków 1999;
B. Dąb - Kalinowska, *Ikony i obrazy*, Warszawa 2000;
Ch. Walter, *Sztuka i obrządek Kościoła Bizantyńskiego*, Warszawa 1992

Malarstwo i rzeźba późnego gotyku (XIV – XV wiek)

dr Jowita Patyra

Dwa semestry: III rok, sem. 5 i 6
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402PRO00

Charakterystyka: Program zajęć obejmuje poszerzenie wiedzy na temat sztuki późnego gotyku od pocz. XIV do końca XV wieku, na podstawie dyskusji i omówienia wybranych lektur z zakresu polskiej i obcej literatury przedmiotu, a także zagadnienia metodologii badań we współczesnej historii sztuki oraz metodykę pisania pracy naukowej.

Tematy prac obejmować będą zagadnienia dotyczące stylu, ikonografii, relacji sztuki i literatury oraz związku dzieł sztuki późnego średniowiecza z przemianami życia religijnego i społecznego.

Sztuka nowożytna

ks. dr Jan Nieciecki

Dwa semestry: III rok, sem. 5 i 6
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402PRO00

Cel: Przygotowanie do uczestnictwa w seminarium magisterskim z historii sztuki nowożytnej.

Charakterystyka: Podczas zajęć studenci zapoznawani są z elementami pracy magisterskiej z zakresu historii sztuki nowożytnej. W tym celu prezentowane są przykłady wyróżniających się prac powstałych w Katedrze Historii Sztuki Nowożytnej KUL. Towarzyszy temu komentarz prowadzącego zajęcia i dyskusja uczestników. Studenci poznają stopniowo zapis bibliograficzny (w tym cytowanie źródeł archiwalnych), opisy inwentaryzacyjne obiektów, zwłaszcza architektonicznych (z wyjaśnianiem specyficznych elementów architektury nowożytnej), wybrane elementy analizy formalnej, a także zasady sporządzania stanu badań. Równocześnie wykonują kolejno, wymagane do zaliczenia w końcu roku: ćwiczenie bibliograficzne, opis uzgodnionego obiektu architektonicznego (najczęściej fasady kościoła lub ołtarza) oraz stan badań wybranego zagadnienia z nowożytnej sztuki polskiej.

Wybrane zagadnienia współczesnej krytyki artystycznej

Marcin Lachowski

Dwa semestry: III rok, sem. 5 i 6
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402PRO0050

Cel: przygotowanie do seminarium magisterskiego z historii sztuki XX wieku.

Charakterystyka: Zajęcia mają na celu rozwijanie umiejętności analizy tekstów krytycznych poświęconych XX wiecznym zjawiskom artystycznym. Praca nad artykułami i esejami umożliwia nakreślenie złożonego problemu oddziaływania tekstów o sztuce i zdarzeń artystycznych, a także refleksję nad ciągłością wzorców pisarskich w relacji do dynamiki życia artystycznego. Szczególna uwaga jest poświęcona dyskusjom w czasopiśmiennictwie polskim na temat społecznej i publicznej funkcji dzieła sztuki. W ramach samodzielnej pracy studenci opracowują dorobek pisarki wybranego krytyka lub kompletują „stan badań” dotyczący określonej twórczości lub zjawiska artystycznego.

SEMINARIA

Historia sztuki starożytnej i wczesnochrześcijańskiej

Seminarium niższe i wyższe

dr hab. Bożena Iwaszkiewicz-Wronikowska, prof. nadzw.

rok IV, sem. 8; rok V, sem. 10
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0027

Celem seminarium jest przygotowanie studentów do samodzielnej pracy naukowej, a przedmiotem ich opracowań - wybrane przez zainteresowanych zagadnienia z dziedziny sztuki starożytnej i wczesnochrześcijańskiej.

Sztuka celtycka i wczesnośredniowieczna

Seminarium niższe i wyższe

dr hab. Ryszarda Bulas, prof. nadzw.

rok IV, sem. 7 i 8; rok V, sem. 9 i 10
2 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0049

Cel: Na seminarium podjęte zostają następujące zespoły tematów: symbole prehistorii i ich odbicie w sztuce późno antycznej i wczesnośredniowiecznej, indoeuropejskie korzenie kultury celtyckiej, wpływ mitologii i sztuki celtyckiej na chrześcijańską sztukę Irlandii, elementy celtyckie w sztuce kontynentalnej wczesnego średniowiecza, manuskrypty wyspiarskie, rzemiosło i rzeźba monumentalna, egzegeza a ikonografia biblijna, sztuka iryjska a monastycyzm.

Bibliografia:

1. J. Strzelczyk, *Iroszkoci w kulturze średniowiecznej Europy*, Warszawa 1987
2. P. Skubiszewski, *Sztuka Europy łacińskiej od VI-IX w.* Tłum. J. Kuczyńska, E. Zwolski, Lublin 2001
3. J. Hubert, J. Porcher, W.F. Volbach, *L'Europe des Invasions*, Paris 1967
4. H.M. Roe, *The high Crosses of Western Ossory*, Kilkenny 1969
5. P. Harbison, *The High Crosses of Ireland. An Iconographical and Photographic Survey*, vol. I-III, Bonn 1992
6. C. Bourke (ed.), *From the Isles of the North. Early Medieval Art in Ireland and Britain*, Belfast 1995
7. M. Ryan (ed.), *Ireland and Insular Art, A.D. 500-1200*, Dublin 1987
8. M. Eliade, *Historia wierzeń i idei religijnych*, vol. I-III, tłum. S. Tokarski, Warszawa 1988-1994
9. J. Chevalier, A. Gheerbrant, *Dictionnaire des symboles*, vol. I-IV, Paris 1063-1964
10. M. McNamara, *The Apocrypha in the Irish Church*, Dublin 1975
11. J.P. Makey (ed.) *Introduction to Celtic Christianity*, Edinburgh 1989
12. J. Ryan, *Irish Monasticism. Origins and Early Development*, Dublin 1931
13. F. Henry, *Irish Art in Early Christian Period (to 800 A.D.)*, London 1965
14. F. Henry, *L'art irlandais*, Paris 1063
15. C. Nordenfalk, *Manuscripts irlandais et anglo-saxons*, Paris 1977

Ikonografia chrześcijańska

Seminarium niższe i wyższe

ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński

rok IV, sem. 7 i 8; rok V, sem. 9 i 10
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0011

Cel: Przygotowanie do samodzielnego pisania tekstów z zakresu historii sztuki, szczególnie z obszaru sztuki sakralnej, kościelnej.

Charakter: Badanie zabytków sztuki kościelnej wszelkich gatunków, od architektury po rzemiosło artystyczne. Poprzez zapoznanie z literaturą, wyrobienie umiejętności robienia kwerendy archiwalnej i ikonograficznej; badanie związków obrazu z literaturą hagiograficzną oraz tym wszystkim, co się składa na ikonosferę dzieła; analiza ikonograficzna i ikonologiczna.

Sztuka średniowieczna polska

Seminarium niższe i wyższe

dr hab. Jadwiga Kuczyńska, prof. nadzw.

rok IV, sem. 7-8; rok V, sem. 9-10
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0059

Celem zajęć jest przygotowanie studentów do samodzielnej pracy naukowej. Każdy z uczestników seminarium dostaje do opracowania wąski temat monograficzny wybrany z preferowanej przez siebie dziedziny polskiej sztuki średniowiecznej. Praca nad tekstem trwa dwa semestry. Każdy tekst jest poddawany dyskusji.

Na seminarium omawiana jest również najnowsza literatura z zakresu historii sztuki średniowiecznej polskiej.

Tematem prac magisterskich są najczęściej zabytki średniowiecznej sztuki polskiej, które nie zostały do chwili obecnej dostatecznie opracowane, albo też nie posiadają literatury z dziedziny historii sztuki. Prace obejmują swym zakresem zwłaszcza rzeźbę, malarstwo, rzemiosło artystyczne, rzadziej architekturę. Monografie dotyczą przeważnie jednego obiektu, wyjątkowo większego zespołu zabytków. Na seminarium powstają również prace z zakresu ikonografii, zwłaszcza hagiografii.

Każda praca magisterska jest we fragmentach szczegółowo omawiana przez uczestników seminarium.

Autor pracy wykazać się musi znajomością metody badawczej, właściwej dla naszej dyscypliny, umiejętnością poprawnego zapisu bibliograficznego (pełnego wykorzystania dostępnych źródeł i literatury na dany temat), a także wyciągania wniosków z przeprowadzonych w pracy analiz.

Sztuka średniowieczna powszechna

Seminarium niższe i wyższe

prof. dr hab. Urszula Mazurczak

rok IV, sem. 7 i 8; rok V, sem. 9 i 10

2 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: wpis do indeksu

Kod: 03600-0404-0402SEM0032

Cel: Przygotowanie studentów do samodzielnej pracy naukowej.

1. Prace monograficzne z zakresu plastyki średniowiecznej poszerzające wybrane aspekty ikonograficzne dzieła.
2. Prace analityczne w obrębie jednego motywu ikonograficznego, dla którego wskazuje się jego genezę i rozwój w obrębie sztuki średniowiecznej.
3. Prace o charakterze syntezy budowanej w obrębie kluczowych pojęć stanowiących podstawę struktury dzieła, np. zagadnienia narracji, czasu, przestrzeni ruchu. Ten typ poszukiwań, jako interdyscyplinarnego zbliżania badań humanistycznych, rozwijający się w badaniach francuskich oraz anglosaskich może być podejmowany przez starszych studentów, przygotowanych metodologicznie do podjęcia tego typu analizy dzieła sztuki.
4. Prace podejmujące zagadnienia recepcji sztuki średniowiecznej w czasach nowożytnych.

Sztuka nowożytna

Seminarium niższe

dr Irena Rolska - Boruch

rok IV, sem. 7 i 8

2 godz. tygodniowo

Forma zaliczenia: wpis do indeksu

Kod: 03600-0404-0402SEM0052

Cel: Pogłębienie i poszerzenie wiedzy uzyskanej na wykładach: kursowym z historii sztuki nowożytnej polskiej (dr I. Rolska-Boruch) i monograficznym – na temat wybranych zagadnień ze sztuki nowożytnej (prof. J. Lileyko).

Charakterystyka: Szczegółowe omawianie najważniejszych zjawisk w sztuce polskiej, z uwzględnieniem okoliczności historycznych, jakie zjawiska je zrodziły i jakich były wyrazem, a także ich kontekstu europejskiego, źródeł inspiracji artystycznej, pierwowzorów, zależności formalnych lub też oryginalnej, rodzimej interpretacji tych pierwowzorów. Silny nacisk jest położony na akcentowanie ideowo-formalnej jedności sztuki europejskiej, która jednak w czasach nowożytnych wykształciła szereg narodowych i regionalnych odmian. Akcentowana jest również rola sztuki polskiej pośredniczącej w przekazywaniu koncepcji i form nowożytnych na Wschód, na ziemię Wielkiego Księstwa Litewskiego i Rusi Koronnej (Litwa, Białoruś, Ukraina). Powyższe zagadnienia rozpatrywane są w oparciu o stan badań ukazujący często różnice poglądów na dane zjawisko czy fakt artystyczny. Różnice te są omawiane w celu uświadomienia uczestnikom, że poglądy na rozwój sztuki wynikają ze stanu wiedzy oraz postawy badawczej i w dalszym procesie poznawczym mogą ulegać zmianom, a nawet błędne interpretacje przyczyniają się do rozwoju całej dyscypliny naukowej.

Wybrane zagadnienia są referowane w oparciu o podaną literaturę. Nad wygłoszonym referatem odbywa się dyskusja komentowana i podsumowana przez prowadzącego seminarium.

Sztuka nowożytna

Seminarium wyższe

dr Irena Rolska - Boruch

rok V, sem. 9 i 10
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0053

Cel: Dalsze pogłębianie i poszerzanie wiedzy z zakresu sztuki nowożytnej oraz napisanie pod kierunkiem promotora pracy magisterskiej.

Charakterystyka: Seminarium przeznaczone jest dla magistrantów Katedry Historii Sztuki Nowożytnej.

W pierwszym roku seminarium studenci otrzymują zadanie przedstawienia wybranego już tematu pracy na szerszym tle, które zrodziło dane zjawisko lub fakt artystyczny. Intencją prowadzącego seminarium jest wyrobienie w słuchaczach krytycznego stosunku do literatury, ustalonych już faktów oraz w miarę możliwości pobudzenia zmysłu samodzielnego postrzegania i wnioskowania. Po wygłoszonym referacie odbywa się dyskusja i podsumowanie.

Głównym zadaniem przy przystąpieniu do pisania pracy magisterskiej, co następuje w drugim roku trwania seminarium, jest określenie tytułu i tematycznego zakresu pracy, następnie planu – kolejności rozdziałów w logicznym układzie. Nacisk jest położony na dokładne przedstawienie stanu badań i ewentualnych, odmiennych poglądów na temat, który jest przedmiotem opracowania.

W podsumowaniu magistrant musi przyjąć jeden z poglądów i wesprzeć go dodatkową argumentacją albo zaprezentować własny przekonująco udokumentowany faktograficznie lub rozumowo. W zasadzie praca magisterska jest sprawdzianem umiejętności posługiwania się dostępną literaturą. Podejmowane są jednak prace wymagające badań źródłowych w różnym zakresie. Ujawnione materiały źródłowe są omawiane na seminarium pod kątem ich przydatności dla ustalenia nowych faktów wzbogacających dotychczasową wiedzę.

Stan badań (z zasady) i ciekawsze rozdziały – wg opinii promotora – są referowane i dyskutowane na seminarium.

Sztuka aktualna

Seminarium niższe i wyższe

dr hab. Małgorzata Kitowska – Łysiak, prof. nadzw.

rok IV, sem. 7 i 8; rok V, sem. 9 i 10 (seminarium wyższe)
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0008

Cel:

Celem zajęć jest bądź przygotowanie studentów do wyboru seminarium magisterskiego, bądź realizacja tematów magisterskich.

Charakterystyka:

Program zajęć obejmuje dyskusje na temat problemów i wydarzeń z obszaru szeroko pojętego aktualnego (po 1945 roku) życia artystycznego, analizowanych w kontekście historycznym. Głównym celem jest przygotowanie studentów do żywego, nieuprzedzonego kontaktu ze sztuką, co w praktyce oznacza ćwiczenia w zakresie sposobów interpretacji, a także utrwalania zasad warsztatu historyka (gromadzenie materiałów, bibliografii, sporządzanie zapisów bibliograficznych oraz przypisów itd.) oraz krytyka (orientacja w instytucjonalnej strukturze życia artystycznego i jego przejawach) sztuki.

Studenci uzyskują zaliczenia na podstawie prac pisemnych, zarówno rocznych (problemowych, w przypadku magisterskich – są to ich kolejne fragmenty), jak cząstkowych, semestralnych (recenzje wystaw, książek itp.), a także aktywności.

Bibliografia:

Wybór lektur każdorazowo podyktowany jest zakresem i charakterem opracowywanych problemów.

Sztuka polska po 1945 roku w kraju i na emigracji

Seminarium niższe**dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz, prof. nadzw.**

rok IV, sem. 7 i 8
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0084

Cel: Celem seminarium jest wprowadzenie studentów III roku historii sztuki w zagadnienia dotyczące zjawisk w europejskiej i polskiej sztuce współczesnej XX wieku. Szczególny akcent położony jest na krytyczną analizę tekstów drukowanych, właściwą kwerendę archiwalną związaną z tematami prac semestralnych, umiejętność wykonania właściwego stanu badań. W konsekwencji – redakcja tekstów pisanych z wykorzystaniem materiałów źródłowych i bibliograficznych oraz umiejętności posługiwania się aparatem naukowym (przypisy, cytaty, skróty, bibliografia).

Charakterystyka: Seminarium z zakresu polskiej i europejskiej sztuki współczesnej w zakresie szeroko rozumianej kultury artystycznej, obejmującej malarstwo, rzeźbę, architekturę, rzemiosło artystyczne. Tematy prac seminaryjnych uwzględniają również zjawiska pogranicza sztuk, w tym literatury, teatru, filmu i innych zagadnień związanych ze sztuką video czy twórczością multimedialną. Ponadto zagadnienia związane z twórczością polskich architektów, rzeźbiarzy i malarzy działających poza krajem po 1945 roku.

Bibliografia:

Kępińska A., *Nowa sztuka. Sztuka polska w latach 1945-1978*, Warszawa 1981.
Olszewski A. K., *Dzieje sztuki polskiej 1890-1980 w zarysie*, Warszawa 1988.
Piotrowski P., *Znaczenie modernizmu. W stronę historii sztuki polskiej po 1945 roku*, Poznań 1999.
The history of art. Eastern art and art of the modern world from 1789 to the present, Vol. III, Red. Stuart F., New York 1981.

Polska i europejska kultura artystyczna ostatnich dwustu lat**Seminarium wyższe****dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz**

rok V, sem. 9 i 10
2 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0082

Cel: Celem seminarium jest napisanie rozprawy magisterskiej przez studentów V roku oraz przygotowanie studentów roku IV do ostatecznej redakcji pracy w roku następnym. Szczególny akcent położony jest na właściwą konstrukcję tekstu rozprawy w zależności od jej tematu oraz zebranych przez magistranta materiałów źródłowych i bibliograficznych. Prezentacje poszczególnych partii pracy przez ich autorów na seminarium stanowią jeden z elementów właściwego „ustawienia” rozprawy, prawidłowo postawionej tezy, umiejętnego wykorzystania bibliografii (a także materiałów ilustracyjnych) i ostatecznie rozwiązania czy też zamknięcia postawionego w założeniach tematu problemu badawczego. Ważną częścią pracy nad tekstem pracy magisterskiej jest jej strona redakcyjna, a szczególnie umiejętność posługiwania się aparatem naukowym (przypisy, cytowania, skróty, bibliografia).

Charakterystyka: Seminarium obejmuje zagadnienia z zakresu polskiej i europejskiej kultury artystycznej. Tematy prac magisterskich dotyczą zjawisk związanych z malarstwem, rzeźbą, architekturą, rzemiosłem artystycznym oraz uwzględniają także zjawiska pogranicza sztuk, w tym literatury, teatru, filmu, reklamy, sztuki video czy też łączącej wiele dziedzin i technik twórczości multimedialnej. Specjalnym „profilem” seminarium są tematy związane z twórczością polskich architektów, rzeźbiarzy i malarzy działających poza krajem po 1945 roku, szczególnie w Wielkiej Brytanii i Francji oraz w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej (Nowy York, Los Angeles).

Teoria sztuki i historia doktryn artystycznych**Seminarium niższe i wyższe****prof. dr hab. Elżbieta Wolicka-Wolszleger**

rok IV, sem. 7 i 8; rok V, sem. 9 i 10 (seminarium wyższe)
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402SEM0008

Podstawowym zadaniem uczestników seminarium jest przygotowanie prac seminaryjnych i magisterskich o zakresie tematycznym wyznaczonym przez profil katedry: teoria i krytyka sztuki, historia myśli o sztuce, problemy interpretacji sztuk ze szczególnym uwzględnieniem epoki nowożytnej i współczesnej. Posiedzenia seminaryjne poświęcone są bieżącej lekturze wybranych tekstów źródłowych z historii myśli o sztuce.

Celem seminarium jest wdrożenie uczestników do systematycznej samodzielnej pracy, nabywanie umiejętności aktywnej lektury oraz krytycznej i historycznej interpretacji tekstów źródłowych, korzystania z opracowań i lektur pomocniczych, usytuowania teoretycznej refleksji nad sztuką w relacji do wydarzeń artystycznych w danej epoce i szerszym kontekście kultury umysłowej. Brana jest pod uwagę problematyka tzw. „sztuk siostrzanych”, zwłaszcza plastyki i literatury, wpływu różnych systemów i prądów filozoficznych na ideologie artystyczne i kierunki w sztuce, a także historycznego rozwoju i ewolucji języka interpretacji – teorii i krytyki – sztuk.

Zaliczenia seminarium udziela się na podstawie aktywnego udziału w dyskusjach nad tekstami oraz pozytywnej oceny co najmniej dwóch prac pisemnych w skali rocznej (omawianych na posiedzeniach seminaryjnych), w tym prac przygotowawczych do rozpraw magisterskich. Prace seminaryjne mają charakter recenzji aktualnych publikacji z zakresu teorii i krytyki sztuki lub opracowań poszczególnych problemów mieszczących się w zakresie tematyki zajęć bieżących. Wymagana jest znajomość przynajmniej jednego języka kongresowego oraz lektur podstawowych, których lista ustalana jest corocznie, zgodnie z podstawowym tematem seminarium.

Rzemiosło artystyczne

Seminarium niższe i wyższe

dr hab. Agnieszka Bender

rok IV, sem. 7 i 8; rok V, sem. 9 i 10
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03100-0404-0402PRO00

Cel: Celem jest przygotowanie prac seminaryjnych i magisterskich na samodzielnie wybrany przez studenta temat związany z określoną gałęzią rzemiosła artystycznego.

Charakterystyka: Studenci w oparciu o kilkanaście samodzielnie odszukanych i zestawionych pozycji bibliograficznych, polskich i obcych, przygotowują opracowanie szczegółowego tematu związanego z wybraną problematyką z zakresu rzemiosła artystycznego. Najczęściej podejmowane tematy dotyczą takich gałęzi sztuki dekoracyjnej jak: złotnictwo sakralne i świeckie, jubilerstwo, wyrób broni, meblarstwo, snycerstwo, szkło artystyczne, witrażownictwo, ceramika, tkactwo artystyczne, gobelinictwo, kobiernictwo, kostiumologia itd. W trakcie cotygodniowych zajęć studenci prezentują aktualny stan badań do przygotowywanej pracy, umożliwiając pozostałym uczestnikom stopniowe poznawanie, nieraz bardzo szczegółowych i specyficznych problemów z zakresu sztuki zdobniczej. Przygotowywane prace mają formę małej rozprawy naukowej, podzielone są na rozdziały, które uzupełniają przypisy.

Bibliografia:

Bochnak A., Buczkowski K., *Rzemiosło artystyczne w Polsce*, Warszawa 1971.
 De Morant H., *Historia sztuki zdobniczej od pradziejów do współczesności*, Warszawa 1981.
 Janneau G., *Encyklopedia sztuki dekoracyjnej*, Warszawa 1978.
Rzemiosło artystyczne. Materiały Sesji Oddziału Warszawskiego Stowarzyszenia Historyków Sztuki, red. R. Bobrow, t. I-II, Warszawa 1996-2001.
 Samek J., *Polskie rzemiosło artystyczne. Średniowiecze*, Warszawa 2000.
 Samek J., *Polskie rzemiosło artystyczne. Czasy nowożytne*, Warszawa 1984.
 Żygulski Z., jun., *Dzieje polskiego rzemiosła artystycznego*, Warszawa 1987.

SEMINARIA DOKTORANCKIE

Ikonografia chrześcijańska

ks. prof. dr hab. Ryszard Knapiński

1 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0012

Cel: Osiągnięcie samodzielności w badaniach z zakresu historii sztuki.

Charakterystyka: Znacznie poszerzony w stosunku do wcześniejszych seminariów. Badanie źródeł literackich i ikonograficznych oraz ich związków z dziełem sztuki lub syntezą sztuk, zależnie od tematu. Znajomość wykorzystania literatury hagiograficznej oraz tego, co składa się na ikonosferę dzieła; analiza ikonograficzna i ikonologiczna. Metodologia pisania rozpraw naukowych i tworzenia syntezy naukowej.

Historia sztuki średniowiecznej polskiej

dr hab. Jadwiga Kuczyńska, prof. nadzw.

1 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0056

Tematem prac doktorskich są najczęściej zabytki średniowiecznej sztuki polskiej, które nie zostały do chwili obecnej dostatecznie opracowane albo też nie posiadają literatury z dziedziny historii sztuki. Prace obejmują swym zakresem zwłaszcza rzeźbę, malarstwo, rzemiosło artystyczne, rzadziej architekturę. Monografie dotyczą przeważnie jednego obiektu, wyjątkowo większego zespołu zabytków. Na seminarium powstają również prace z zakresu ikonografii, zwłaszcza hagiografii.

Historia sztuki nowoczesnej

dr hab. Lechosław Lameński, prof. nadzw.

1 godzina tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0017

Program seminarium przewiduje omawianie zjawisk z zakresu historii sztuki nowoczesnej mających miejsce przede wszystkim na obszarze historycznej Lubelszczyzny, zarówno jeżeli chodzi o architekturę, rzeźbę i malarstwo. Jednocześnie, stosownie do zainteresowań doktorantów, poruszane są problemy badawcze z pogranicza polskiej historii sztuki i literatury, z położeniem nacisku na opracowania o charakterze monograficznym, zarówno w odniesieniu do jednego artysty jak i określonej grupy dzieł powstałym w tym samym czasie, na tym samym terenie, w kręgu jednego twórcy lub grupy.

Historia sztuki nowożytnej

prof. dr hab. Jerzy Lileyko

1 godz. tygodniowo
Forma zaliczenia: wpis do indeksu
Kod: 03600-0404-0402SEM0051

Głównym zadaniem przy przystąpieniu do pisania pracy doktorskiej jest określenie tytułu i tematycznego zakresu pracy, następnie planu – kolejności rozdziałów w logicznym układzie. Nacisk jest położony na dokładne przedstawienie stanu badań i ewentualnych, odmiennych poglądów na temat, który jest przedmiotem opracowania. Podejmowane są prace wymagające głównie badań źródłowych w różnym zakresie. Ujawnione materiały źródłowe są omawiane na seminarium pod kątem ich przydatności dla ustalenia nowych faktów wzbogacających dotychczasową wiedzę.

Historia sztuki średniowiecznej powszechnej**Prof. dr hab. Urszula Mazurczak**

1 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402SEM0030

Zadaniem studiów doktoranckich jest przygotowanie uczestników do samodzielnej pracy naukowej. Tematy rozpraw obejmują zagadnienia monograficzne z zakresu plastyki średniowiecznej poszerzające wybrane aspekty ikonograficzne dzieła a także zagadnienia analityczne w obrębie jednego motywu ikonograficznego, dla którego wskazuje się jego genezę i rozwój w obrębie sztuki średniowiecznej.

Teoria sztuki i historia doktryn artystycznych**prof. dr hab. Elżbieta Wolicka-Wolszleger**

1 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402SEM0009

Zadaniem studiów doktoranckich jest przygotowanie rozpraw doktorskich o tematyce mieszczącej się w profilu katedry teorii sztuki i doktryn artystycznych. Zgłoszone w trybie roboczym tematy rozpraw obejmują: studia z dziejów teorii sztuki od czasów nowożytnych po współczesne (przemiany pojęcia *decorum* w pismach teoretyków i krytyków sztuki późnego Renesansu, poglądy estetyczne Joshuy Reynoldsa; mit miasta idealnego i estetyka architektury Wenecji Johna Ruskina), monografie środowisk artystycznych (ideologia artystyczna i krytyka sztuki awangardowej w Polsce w latach 60-70 XX wieku).

Seminarium poświęcone jest również lekturze tekstów klasycznych z dziejów nowożytnych myśli o sztuce, omawianiu nowości wydawniczych i przygotowywaniu recenzji ważniejszych pozycji z zakresu teorii i krytyki sztuki, ukazujących się w Polsce a także dyskusji nad aktualnymi pracami badawczymi i przygotowanymi do publikacji artykułami. Oprócz ścisłego grona doktorantów w seminarium uczestniczą także wolni słuchacze – doktoranci i pracownicy naukowcy innych dyscyplin humanistycznych: historycy, teoretycy literatury, filozofowie, zainteresowani problematyką seminarium.

Uczestnicy seminarium biorą udział w merytorycznym i organizacyjnym przygotowaniu interdyscyplinarnych i międzyrodowiskowych konferencji naukowych, odbywających się co dwa lata w Kazimierzu Dolnym o tematyce wyznaczonej przez program badań własnych, dofinansowanych przez KBN i SHS. Materiały zebrane owych konferencji są publikowane w ramach serii wydawniczej TN KUL.

Europejska i polska kultura artystyczna**Dr hab. Jan Wiktor Sienkiewicz, prof. nadzw. KUL**

1 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402SEM

Cel: Celem seminarium jest przygotowanie absolwentów legitymujących się tytułem magistra Wydziałów Humanistycznych do napisania rozprawy doktorskiej.

Charakterystyka: Seminarium obejmuje zagadnienia z szeroko rozumianej polskiej i europejskiej kultury artystycznej, ze szczególną preferencją tematów dotyczących sztuki ostatnich dwustu lat. Specjalnym profilem badawczym seminarium są zjawiska artystyczne oraz życie artystyczne związane ze sztuką polską powstałą na emigracji po drugiej wojnie światowej, zarówno w Europie jak i na innych kontynentach. SeminaRIA odbywają się raz w miesiącu.

SPECJALIZACJA PEDAGOGICZNA

Specjalizacja pedagogiczna obejmuje następujące zajęcia:

I rok: - metodyka nauczania plastyki (60 godz.), ćwiczenia;

II rok: - metodyka nauczania historii sztuki (60 godz.), ćwiczenia;

emisja głosu (30 godz.), ćwiczenia;
 pedagogika (60 godz.), wykład i egzamin;
 psychologia (60 godz.), wykład i egzamin.

Praktyki pedagogiczne:

- praktyka śródroczna w szkole podstawowej na III r. studiów (1 semestr, 15 godz.),
- praktyka śródroczna w szkole średniej lub gimnazjum na III r. studiów (2 semestr, 15 godz.),
- praktyka ciągła w szkole podstawowej po III r. studiów (60 godz.),
- praktyka ciągła w szkole średniej lub gimnazjum po IV r. studiów (60 godz.).

Pedagogika

Wykład

dr hab. Janina Kostkiewicz

Dwa semestry: do wyboru rok I, II lub III
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: egzamin
 Kod: 05100-0404-0503WYK0046

Cel: Wprowadzenie do pedagogiki jako nauki i organizacja działalności wychowawczej.

Charakterystyka: Na zajęciach przybliżone są główne pojęcia pedagogiki: wychowanie, kształcenie, nauczanie, uczenie się. Poruszane są ontologiczne podstawy pedagogiki – potrzeba uwzględnienia złożoności i wieloaspektowości wychowania; wychowanie jako fakt ludzki; wymiar religijny i duchowy wychowania, przyczyny i źródła działalności wychowawczej: przyczyny wewnętrzne, przyczyny zewnętrzne, realistyczna i otwarta koncepcja wychowania.

Bibliografia:

Kostkiewicz J., *Wprowadzenie do pedagogiki ogólnej*, Stalowa Wola 1999.
 Nowak M., *Podstawy pedagogiki otwartej*, Lublin 1999.
 Okoń W., *Wprowadzenie do dydaktyki ogólnej*, Warszawa 1987.

Psychologia

Wykład

dr Mariola Łaguna

Dwa semestry: do wyboru rok I, II lub III
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 14400-0404-0502SEM0029

Charakterystyka: I semestr – wprowadzenie do podstawowych zagadnień psychologicznych: psychologiczny sposób patrzenia, przedmiot, działy psychologii; główne szkoły i kierunki w psychologii; metody psychologiczne, procesy poznawcze; inteligencja, uzdolnienia, twórczość; motywacje, emocje, uczucia, temperament; stres, frustracja, konflikty.

II semestr – omówienie psychologii rozwoju człowieka i specyficznych zagadnień i problemów wychowawczych na poszczególnych etapach rozwojowych; okres prenatalny, poród, noworodek, okres niemowlęcy, kształtowanie pierwszych relacji społecznych, okres poniemowlęcy; okres przedszkolny, zabawa, dojrzałość szkolna; okres szkolny; techniki wychowawcze; dorastanie i młodość; zadania rozwojowe, okres dorosłości; starość, starość i umieranie; przeżywanie żałoby; różne podejścia do wychowania.

Bibliografia:

Obowiązkowa:

Gordon T., *Wychowanie bez porażek*, Warszawa 1991.
 Braun-Gałkowska M., *Psychologia domowa*, Olsztyn 1987.

Dodatkowa:

Tomaszewski T., *Psychologia*, Warszawa 1975.
 Przetacznikowa M., Makiełło-Jarża G., *Podstawy psychologii ogólnej*, Warszawa 1982.
 Zimbardo P., Ruch F., *Psychologia i życie*, Warszawa 1988.
 Mietzbel G., *Wprowadzenie do psychologii*, Gdańsk 1998.
 Eysneck H., Eysneck M., *Podpatrywanie umysłu*, Gdańsk 1998.

Strelau J., *Psychologia. Podręcznik akademicki*, Gdańsk 1999.
 Butler G., McManus F., *Psychologia. Bardzo krótkie wprowadzenie*, Warszawa 1999.
 Żebrowska M., *Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży*, Warszawa 1986.
 Turner J., Helmes D., *Rozwój człowieka*, Warszawa 1999.

Metodyka nauczania plastyki

Ćwiczenia

mgr Elżbieta Blotnicka - Mazur

Dwa semestry: I rok, sem. 1 i 2
 2 godz. tygodniowo
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03100-0404-0402CW100

Cel: Celem ćwiczeń jest teoretyczne i praktyczne przygotowanie studentów - przyszłych nauczycieli - do prowadzenia plastyki w szkołach.

Charakterystyka: Główne zagadnienia obejmują: zapoznanie studentów z elementarnymi zasadami kompozycji, perspektywy, światłocienia i waloru, jak również z podstawowymi technikami rysunku (ołówki, węgiel, piórko i tusz), malarstwa (akwarela, pastel, tempera), tzw. „małej rzeźby” (masa solna, papieroplastyka), a także technikami mieszanymi (collage, witraż i mozaika papierowa, wydzieranka) w realizacji różnorodnych tematów (martwa natura, szkice postaci, wnętrza, plakat, grafika użytkowa, „mała architektura”, pejzaż, portret); przygotowanie konspektu i scenariusza zajęć; zapoznanie z podstawą programową na poszczególnych poziomach nauczania.

Wybrana bibliografia:

Gostomska J., *Plastyka. Rozkłady materiału nauczania dla klas IV – VIII*, Płock 1998.
 Losos L., *Techniki malarskie*, Warszawa 1991.
 Lowenfeld V., Brittain W.L., *Twórczość a rozwój umysłowy dziecka*, Warszawa 1977.
Metodyka plastyki w klasach IV – VIII, pod red. S. Popka, Warszawa 1989.
 Michejda – Kowalska K., *O dziecięcej wyobraźni plastycznej*, Warszawa 1982.
 Teissig K., *Techniki rysunku*, Warszawa 1982.
 Wilder H., *Grafika*, Lwów 1922.

Metodyka nauczania historii sztuki

Konwersatorium

dr Daniel Próchniak

Dwa semestry: III rok, sem. 5 i 6
 2 godz. tyg. oraz koordynacja i opieka metodyczna nad praktykami pedagogicznymi
 Forma zaliczenia: wpis do indeksu
 Kod: 03600-0404-0402WYK0086

Cel: praktyczne zapoznanie studentów, w oparciu o podstawy teoretyczne (wykłady i egzaminy z pedagogiki i psychologii na II r. studiów), z podstawowymi zasadami metodyki ogólnej,
 - przygotowanie studentów do, zgodnie z najnowszymi wytycznymi MEN, włączania historii sztuki w nowe programy i metody nauczania w:

- a) szkołach podstawowych: klasy I-III – kształcenie zintegrowane, klasy IV-VI – przedmiot „sztuka” oraz ścieżka edukacyjna „Wychowanie do życia w społeczeństwie”, moduł: „Edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie”
- b) gimnazjach i liceach: przedmiot „sztuka” oraz ścieżki edukacyjne: „Edukacja filozoficzna”, „Edukacja regionalna – dziedzictwo kulturowe w regionie”, „Edukacja europejska”, „Kultura polska na tle cywilizacji śródziemnomorskiej”.

Bibliografia:

Galloway Ch., *Psychologia uczenia się i nauczania*, Warszawa 1988.
 Goźlińska E., *Słownik nowych terminów w praktyce szkolnej*, Warszawa 1992.
 Michejda-Kowalska K., *O dziecięcej wyobraźni plastycznej*, Warszawa 1987.
Metodyka zajęć plastycznych w klasach początkowych, pod red. S. Popka, Warszawa 1987.

Niemierko B., *Między oceną szkolną a dydaktyczną*, Warszawa 1991.
 Okoń W., *Nauczanie problemowe we współczesnej szkole*, Warszawa 1987.
Plastyka i wychowanie. Dwumiesięcznik Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Konwersatorium „Metodyka nauczania historii sztuki” kończy i podsumowuje teoretyczną część zajęć w ramach specjalizacji pedagogicznej, którą Sekcja Historii Sztuki KUL, jako jedyny ośrodek akademicki w Polsce, wprowadziła przed kilku laty do programu nauczania. Dzięki temu absolwenci zdobywają wymagane uprawnienia do podjęcia pracy dydaktyczno-wychowawczej w szkołach różnych szczebli.

Emisja głosu ćwiczenia

mgr Anna M. Piechówka

Jeden semestr: II rok, sem. 2

2 godziny tygodniowo

Forma zaliczeń: wpis do indeksu (ocena na podstawie aktywnego udziału w zajęciach i praktycznej prezentacji umiejętności)

Kod: 03600-0404-0402WYK0086

Absolwent powinien:

- posiadać elementarną wiedzę w zakresie funkcjonowania i patologii narządu mowy
- efektywnie i zgodnie z zasadami higieny posługiwać się narządem mowy
- posiadać umiejętność wypowiadania się w sposób poprawny i zrozumiały z zachowaniem zasad kultury języka

Treści programowe:

a. Emisja głosu

(profilaktyka i higiena głosu, techniki oddechowe, fonacja, artykulacja)

Celem zajęć jest uświadomienie konieczności wykształcenia w zakresie emisji głosu, wyposażenie w wiedzę w zakresie funkcjonowania i patologii narządu mowy, ukształtowanie prawidłowych nawyków w zakresie posługiwania się narządem mowy, uświadomienie postawy samokontroli w zakresie pracy narządem mowy.

b. Technika mówienia

(dykcja i interpretacja tekstu literackiego, kultura żywego słowa, retoryka, ekspresja mowy)

Celem zajęć jest uświadomienie możliwości oddziaływania mową w pracy nauczyciela oraz wykształcenie w zakresie ortofonii i techniki mówienia

c. Wybrane zagadnienia w zakresie komunikacji interpersonalnej

(techniki relaksacyjne, autoprezentacja i prezentacja publiczna)

Celem zajęć jest uświadomienie możliwości oddziaływania mową w pracy nauczyciela oraz wykształcenie w zakresie sztuki prezentacji

Wybrana literatura:

Tarasiewicz B., *Mówię i śpiewam świadomie*, podręcznik do nauki emisji głosu, Kraków 2003; Bednarek J.D., *Ćwiczenia wyrazistości mowy*, Wrocław 2000;

Kotlarczyk M., *Podstawy sztuki żywego słowa (instrument – dykcja – ekspresja)*, Rzym 1975;

Toczyska B., *Elementarne ćwiczenia dykcji*, Gdańsk 2000;

Toczyska B., *Sarabanda w chaszczach*, Gdańsk 1997;

Toczyska B., *Łamańce z dedykacją*, Gdańsk 2003;

Zielińska H., *Kształcenie głosu*, Lublin 1996;

Łasiński G., *Sztuka prezentacji*, Poznań 2000;

Siek S., *Relaks i autosugestia*, Warszawa 1986.